

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem bocsátható

XL. évfolyam
241 szám.

Főszerkesztő

Szele Béla dr.

Vasárnap

1934. évi október 21

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 82., szerkesztőség 93.

Korbácsolják a tengert

Írta: Tanódy Endre

A történelem újra feltárujt főkapuján bevonult a két véres áldozat. Becsukódik-e most már a kapu? Vagy tátott nyílásán egyesek és tömegek további bevonulását várja?

Ezekre a kérdésekre a mélységek homályaiból jöhet csak felelet, ahol most államférfiak, katonai és rendőri problémák ölnek. A honnan a sors újra bontogatja denevérszárnyait, ahonnan bagolysivítás hallik fel és ahonnan árnyak usznak föl ezeken a különös, egészen különös őszi éjszakákon.

Borzongós idők, mikor minden lankadt remény és zavart elhallgatás indokolt volna, de ehelyett új erővel indul meg a szenvedélyek felkelése és felfokozása, minden és mindenki ellen, aki ártatlan a vérharthatlók sűrűsödésében és aki a tehetetlenség kétségbeesésével küzd a zápor megindulása ellen.

A fasizmusok, hazára és megjelenési formára való tekintet nélkül, a tömegek elé viszik a marseillei gyilkosok porát. Az első napon már, mikor senki sem tudhatta, hogy a való világban kicsodák a merénylet elkövetői, minden jobboldali tollforgató megírta a maga vádlevelét a demokrácia, a baloldal és a humanizmus ellen.

Kérdik, hogy hogyan? A sok álnévű és személységi politikai gyilkosokról nem tudjuk megérteni, miért, mennyiért, milyen számításokkal rántják magukkal a halálba áldozataikat és ugyanígy nem követhetjük ezt a másik politikai mesterséget a maga okfejtéseinek útján. Valószínű, hogy a terrorizmusban a kölesönös halálos ítéletek álnak azokkal szemben, akik a gyilkosságra szóló parancsot nem teljesítik és párhuzamosan valószínű, hogy a jobboldali elméletek vérengzői is ugyanilyen kölesönös kénszer hatása alatt állnak. Aki nem hirdeti kiirtást a béke jámborai ellen, az elvesztette helyét a terrorizmus szervezeteiben.

Csak így érthető, hogy az egyik bukaresti fasizista újság a „haldokló baloldal összeesküvésének” állította be a merényletet. Azt, a melyet nemzeti lázadók ki nem deríthető nemzetközi politikai kapcsolatokban hajtottak végre. Az abszurditása dacára a százezres olvasótábor nem ellenőrizheti ezt a zagyva tételt és nem tehet egyebet, minthogy gyorsuló ütemben nyúlja szája szélén a gyűlölet habzó nedvét.

De végtére azért van jobb és bal, hogy az ellenségek törvényt szerint mozgásban tartásuk a tömegek életét. Ez a mérkőzés a jelen és a hosszú közeljövő történelmi jelenése. Háború, amelyben minden eszköz megvan engedve és ahol nem a bűn veszi el a büntetését, hanem a gyengeség.

Az is belefér a politikai mezőny játékszabályaiba, hogy a terrorizmus fellépése alkalmából a demokrácia ellen akarják uszítani a népszékesítést. Közömbös, hogy a demokrácia az egyetlen kormányrendszer, amely felelőssé teszi a merényletet önmagával szemben és sohasem alkalmazza másokkal szemben. Természetesen az a demokrácia, amely a való világban is megvan és nem az a másik, amelyet csak hirdetnek, hogy a megráztatott tömegek lemondjanak a megvalósításáról.

Ez a demokrácia odáig merészkedett, hogy a merényletek igazán elemzését kísérelte meg és ezért helyezzük bünrészesnek a demokratikus politika gondolkodót, mert népi és nemzeti elégtételségre vezették vissza a merényleteket. Minthogy azok, akik a parancsuraltatják, gyakorolni szeretnék, vagy gyakorolják, erredni a „Halál! real!” jelszavát ismerik el politikai vezetőgondolatnak, természetesen titakoznak minden magyarázat, minden gondolkodás és minden megértésre való törekvés ellen és ezért — könnyű fordulattal — a demokrácia számlájára írják a terrorcselekedeteket, mintha az utóbbas magyarázat azonos volna az előzetes felbontással.

Csúcsára ér el azonban a fasizista logika akkor, mikor a merényletek alkalmából a humanizmus és béketörekvés ellen ír, amint

A temetés után

Döntőfontosságú tanácskozásokat folytatnak Belgrádban a kisantant külügyminiszterei

Távozik az Uzunovics-kormány, összehívták a jugoszláv parlamentet

Belgrád, október 20.

A marseillei tragédia végső gyászaktuusa is végbement Sándor király impozáns temetésével s most egyrészt a merénylet háttérének teljes bűnügyi vizsgálatára, másrészt a politikai következmények tisztázására összpontosul a világközvélemény figyelme. Mind a két tevékenység

serényen folyik. S amíg Pavelics dr.-nak, a horvát függetlenségi mozgalom vezérének turini letartóztatása és szerepének megvilágítása minden bizonnyal teljessé teszi az összeesküvés képét, a kis- és balkáni antant külügyminiszterei tegnap és mai belgrádi értekezlete megállapodtak abban, milyen úton és módon intéz-

ze el a felelősség igen bonyolult és kényes kérdését. Ennek a kérdésnek a rendezési módjától nagy mértékben függ Európa nemzetközi viszonyainak a további alakulása, tehát végeredményben a világpolitikai nyugalom és az amugyis mindjobban megrendülő béke szilárdsága.

Tanácskoznak a külügyminiszterek

A belgrádi diplomáciai tárgyalások tulajdonképpeni irányítója, Titulescu román külügyminiszter esütőrtökön este mindjárt a Topoláról való visszatérés után tanácskozásra ült össze Benes cseh-szlovák külügyminiszterrel, aki részletesen beszámolt a Párisban Lapal külügyminiszterrel a felelősség ügyében folytatott megbeszéléseiről. Titulescu és Benes 7 óráig értekeztek egymással, amikor megszakították tanácskozásukat, hogy a páfyaudvaron elbúcsúzzanak Lebrun francia köztársasági elnöktől. Ezután közös kihallgatásra mentek Károly királyhoz a dedinjei palotába, majd Titulescu lakására tértek vissza, együtt vacsoráztak s folytatták megbeszélésüket este 10 óráig, amikor Titulescu magához kérte Teofik Rűsdy bej. török és Maximos görög külügyminisztert, akikkel behatóan megtárgyalták a kisantant- és a Balkán-értekezlet programját.

Megállapodott a négy külügyminiszter abban, hogy a kisantant-értekezlet pénteken délelőtt 10 órakor ül össze a jugoszláv külügyminisztériumban, a Balkán-szövetséghez tartozó államok külügyminiszterei az értekezlete pedig ugyanott délután 3 órakor.

A külügyminiszterek megbeszélései jóval éjjel utánig tartottak. Jefeics jugoszláv külügyminiszter nem vett részt ezeken az előzetes tanácskozásokon, mint egy kifejezni akarván azt, hogy nem kívánja befolyásolni a Jugoszláviával szö-

vetséges államok állásfoglalását.

A tárgyalások során egyébként a külügyminiszterek megállapították, hogy az eddigi szolidaritási politika egyrészt a kisantant és a Balkán-szövetség, másrészt a két antant és Franciaország között nem szenvedett semmi változást a marseillei események nyomán s leszögezték azt is, hogy éppígy szolidaritásak Jugoszláviával.

A kisantant és a balkáni antant pénteki értekezletéről, amelyeken a marseillei merénylet kapcsán a közép-európai helyzetet vették beható vizsgálat alá, azonos szövegu közleményt adnak ki, miután

Meglepetésszerűen összehívták a jugoszláv parlamentet

Jugoszláv politikai körökben nagy meglepetést keltett, hogy a szkupstinát és a szenátust, a két törvényhozó testületet péntek délután rendkívüli ülésre hívták egybe. Minthogy az alkotmány értelmében a törvényhozási ülésnek holnap amugyis meg kellett volna kezdődnie, az a körülmény, hogy a parlamentet egy nappal előbb hívták össze, messzemenő találgatásokra ad okot. Politikai befentesek úgy vélik, hogy a régens tanács a jövő hét elejére alapvető fontosságú belpolitikai program életbe léptetését határozta el, ez viszont nem történhetik az Uzunovics-kormány előzetes lemondása nélkül.

azt jóváhagyatták Károly királlyal és l'ál régensherceggel. Beavatottak úgy tudják miszerint a közlemény kifejezésre juttatja a kis- és balkáni antant ama kívánságát, hogy közös megegyezéssel és egyetértéssel vizsgálják felül a marseillei merénylet cinkosainak azokat a vallomásait, amelyek szerint Magyarország közvetve részes volna a marseillei merénylet elősegítésében azáltal, hogy menedéket nyújtott a horvát politikai menekülteknek. Hogy ezt kifejezetten valóban követelni fogja-e a közlemény, az persze még kétséges.

Ezek szerint lehetséges, hogy az Uzunovics-kormány ezalkalommal visszaadja helyét egészen új kabinet veszi át.

GÖRING EGY NAPPAL TOVÁBB MARADT BELGRÁDBAN

Sándor király temetésének a végbementé után a külföldi méltóságok jórésze elhagyta Belgrádot. Lebrun francia köztársasági elnök Petain marsall hadügyminiszterrel este 7 óra 10 perckor indult vissza Párisba. Ugyanezzel a vónattal utazott Párisba Arzen szerb és Miklós román herceg, hogy a két királyságot Poincaré volt köztársasági elnök temetésén képviseljék.

azt ugyancsak a főváros egyik legnagyobb lapja, a merénylet alkalmából tette. A nyelvtan és mondattan szabályain belül nehéz visszaadni ezt a megokolást. Arról van benne szó, hogy a humanizmus tanai megzavarták az elméket, destruálták a közvéleményt. Ennek a következménye és kinövése a politikai gyilkosságok sorozata és ebből kézenfekvően következik, — mondják tovább —, hogy csak a tiszta nemzeti alapon álló, fajilag is tiszta sajtó vezetheti vissza ezt a megbontott közvéleményt régi, békés nyugalomához.

Mindezekhez nem kell kommentár és mindcseket nem követhet vita, mert annak minden feltétele hiányzik. Zagyvaságukban és kuszaságukban ezek a megnyilatkozások. Félre akarják tolni és el akarják tenni láb alól a háborúhoz szükséges izgalom minden gátlását

Xerxes megkorbácsolta a tengert, mert viharzott és akadályozta hadműveleteit. Ezek az új Xerxések most korbácsolják a tömegeket tükrösen halkan mozgó hullámokat, hogy a néptenger viharosra váljon, mert a háborúhoz ez a vihar elkerülhetetlenül szükséges.

A megvadult perzsának megvan a mentsége, hogy korának ismeretei és gondolatvilága mellett bizhatott az erőszak mindenhatóságában. Mai epigonjai már ezzel sem védekezhetnének, mert kívülük ma már mindenki tudja és ha nem tudta, megtanulta a háborúban, hogy a felkorbácsoló vihar széljévelzúza a vértől csepegő gályákat és a felízgatott tenger végül egyedül marad az ur, aki játszva dobálja a roncokat.

Nem tanulták meg eddig? Nem baj, jön az új tanfolyam. Az első órára hecsengettek Mar-

seilleben. Egyelőre még az elméleti rész lesz csak a tantervben. A felelős államférfiak megmagyarázzák, hogy milyen erős a békefront. De ők, a viharverő szorgalmas perzsák közben szenvedélyesen folytatják munkájukat és akkor a következő szemeszterben már megláthatják a gyakorlati kísérleteket, mikor a békefront már elgyengül.

Az utolsó félévszázad, amely szörnyű kínok közt szülte meg a nagy háborús ciklus első fejezetét, egyre jobban mutatja meg vonagló arculatának jellegzetes vonását. Békés államférfiak és háborúra bűszített népek! Csak hogy a népek és tömegek háborús készségének ösztönösében nyíltan szabad kételkednünk, ellenben tilos kétségbevonni az államférfiak békevágyát. Erre kellene vajahonnan engedélyt szerezni és akkor a népek is azonnal lecsillapodnának.

A szerb fővárosban nagy figyelmet kelt az a tény, hogy Göring porosz miniszterelnök, aki lényegesen képzettebb a temetésén, nem utazott el, hanem egy nappal meghosszabbította belgrádi tartózkodását. A topolai gyászszertartás során mély benyomást keltett, hogy Petain marsall oda lépett Göringhez és várakozás közben csaknem negyedórás beszélgetést folytatott vele. A temetés után Lebrun elnök is fogadta Göringet, aki érintkezést keres a jugoszláv politikai körökkel s Pál régensherceggel is, valamint a kisanant és a Balkán-szövetség külügyminisztereivel.

KIADJA-E OLASZORSZÁG PAVELICSOT?

Csütörtökön este érkezett az első jelentés arról a nagy feltűnést keltő eseményről, hogy az olaszországi Torinóban az olasz rendőrségnek sikerült letartóztatni a horvát szabadságmozgalmak vezérét, Pavelics Ante ügyvédet. Pavelics társaságában volt Kopternik is, akit a francia rendőrség azzal gyanúsít, hogy Kramer Egon néven a merénylet megszervezője és irányítója volt.

Az olasz rendőrség azonnal kihallgatta a két letartóztatott embert, ezek azonban

kereken tagadták, hogy a merényletbe, vagy annak előkészítéséhez valami közük lett volna.

A tagadó vallomás természetesen nem jelenti azt, hogy Pavelicsról és Kvaternikről elhárul az a gyanu, amelyet a francia rendőrség hangzottatott ellenük. Párisban az a vélemény, hogy a két gyanúsított kihallgatását hitelesen csak a francia rendőrség ejtheti meg, hiszen csak a francia rendőrség az, amelynek a merénylettel kapcsolatban minden eddig felderített adat a birtokában van.

A torinói letartóztatás Párisban is hallatlan izgalmat keltett

s az ottani rendőrség nyomában megtette az intézkedéseket, hogy a két gyanúsítottat a francia kormány kikérje Olaszországtól. Vannak olyan hírek, amelyek szerint a francia kormány már meg is kereste a kiadatás kérdésében az olasz kormányt, Róma azonban még nem adott választ. A kiadatás ugyanis nem olyan egyszerű kérdés, mint ahogyan az első pillanatban látszik. A nemzetközi szokások szerint ugyanis politikai merényleteket nem szoktak kiadni.

Genfben, a Népszövetség körében feszülten várják az olasz döntést. Általában az a vélemény, hogy Olaszország nem zárkozik el a kiadás elől, részben azért, mert a merénylet államfőnek oltotta ki az életét, részben pedig azért, mert Barthou meggyilkolása már nem tekinthető politikai merényletnek, hanem közbűncselekménynek.

PAVELESCU NEVEN, ÁLLÍTÓLAG PAVELICS IS MARSEILLEBEN JÁRT

Megbízható tanuvallomások alapján a marseillei állambiztonsági hivatal főnöke megállapította, hogy Pavelics dr. szeptember 30-ikán megszállt egy ottani szállodában. Pavelics, aki egy 40 év körüli nő társaságában volt, Pavelescu román állampolgárként jelentette be magát s foglalkozása gyanánt azt tüntette fel, hogy a CFR irodafőnöke, akinek Bukarest az állandó lakhelye s Párisból érkezett Marseillebe.

A marseillei vizsgálóbíró egyébként kihallgatta már a Melun-ben elfogott és tegnap szintén odakísért Kralj-Malnyt is. Eközben szembesítették az Aix en Provence-i szálloda tulajdonosával, aki két társával, köztük a merényletvel, két éjszakát töltött, majd a merénylet napján, október 9-ikén, este még visszatért és szobájában az ágy alatt két bombát, egy önműködő revolvert és több nagyzsint hagyott. Kralj azt állította, hogy a merénylet napján este fél 5 órakor tért vissza utoljára a szállodába, míg a szállodás azt hangoztatja, hogy ez az időpont fél 7 óra volt. A kétórás különbségnek nagy jelentősége van, mert a mennyiben a szállodatulajdonosnak van igazsága, úgy kétségtelen, hogy Kralj valóban délután fél 5-kor szaladt vissza a szállodába s távozott véglegesen, kifizetve mindhármuk számláját, úgy bizonyosra vehető, hogy nem volt jelen a merénylet végrehajtásánál s csak bűnrészességgel vádolható. A merénylet ugyanis — a mint emlékeztetés — délután 4 óra 10 perckor történt francia idő szerint.

UJABB LETARTÓZTATÁSOK

A francia rendőrség tovább hajszolja a gyanús horvátokat, akiknek valami közük lehetett a marseillei merénylet

A horvát menekült-vezér elfogatása izgalomba hozta Londont is, sőt még Oroszországot is. A londoni lapok igen nagy jeentőséget tulajdonítanak annak, hogy a két gyanúsított horvát menekültet éppen Olaszországban és nem máshol tartóztatták le. Ebből a tényből sokféle következtetést vonnak le.

Moszkvában nem kételkednek abban, hogy Pavelics szervezte készítette elő a merényletet. Londonba érkezett jelentések szerint a moszkvai Pravda azt írja, hogy

Pavelics előre bejelentette a királygyilkosságot s ez most föltétlenül bizonyító erővel bír el-lene.

Az orosz lap szerint a horvát emigránsok „független horvát kormány” című lapja igen világosan célozgatott arra, hogy amennyiben a horvátok nem tudják békés úton kivívni függetlenségüket, úgy

előkészítéséhez. Tegnap letartóztattak egy Bezics nevű 28 éves horvát fiatalembert, akiről azt hiszik, ő volt az, aki Pavelics utasításait a terroristáknak Párisban átadta. Tovább nyomoz a rendőrség az után a fiatal szőke nő után is, akit együtt láttak az összeesküvőkkel s akiről azt hiszik, hogy Vondracsek Máriának

hivnak.

Belgrádba érkezett jelentés szerint Berlinben a rendőrség letartóztatta Cihlar volt zágábi lapszerkesztőt, aki munkatársa volt a Független Horvátország című lapnak, amelyet Gudek Ivo ügyvéd adott ki. Gudek és felesége már két héttel ezelőtt eltűnt Berlinből.

Gyanuban Olaszország is

nem riadnak vissza az erőszakos eszközöktől és a merényletektől sem.

JUGOSZLÁVIA FELVILÁGOSÍTÁSOKAT KÉRT BUDAPESTEN

Az olasz lapok Párisból jelzett tudósításai szerint a budapesti jugoszláv követ jegyzékét adott át a magyar külügyminisztériumban s a

jegyzékben felhívta a figyelmet több személyre, akik a marseillei merényletben bűnrészességgel gyanúsíthatók és jelenleg magyar területen bujkálnak.

Egyben barátságosan felkérte a jugoszláv külügyminisztérium a magyar kormányt, hogy továbbra is legyen segítségére a francia és jugoszláv rendőrségnek a bűnösök kézrekerítésében.

Ezekkel a jelentésekkel kapcsolatban a Magyar Távirati Iroda hivatalos tájékoztatót adott ki. A tájékoztatás szerint a jugoszláv követ valóban kérte a ma-

gyar rendőrség közreműködését és bizonyos felvilágosításokat, ezeknek a felvilágosításoknak a lényegéről azonban a nyomozás érdekében közlés még nem adható ki.

KÁROLY KIRÁLYTÓL EGYMILLIÓ LEJ ÉRTÉKŰ MARSALLBO-TOT KAPOTT AZ ÖZVEGY SZERB KIRÁLYNÉ

A Tempo értesülése szerint Sándor király temetése után Károly román király, Prezan marsall kíséretében megjelent Marioara özvegy királynénál és átadta neki megőrzés végett az eredetileg Sándor királynak szánt szinarany marsallbotot, amelyet a román hadsereg ajándékozott volna a szerbek királyának.

A marsallbot romániai aranyból készült, több kiló súlyú, rendkívül finom ötvösmunkájú feliratok vannak rajta és az értéke egymillió lej.

MAROSVÁSÁRHELYEN MÉG TART A NYOMOZÁS

Marosvásárhelyen még eddig csak egy nevet adott ki a rendőrség: Schön Mendel sörházutcai gyárost. Ennél a gyárossal találtak öt vagon hamisított kékítő s ugyanitt találták meg a Diana-sósör-szesz hamisított üvegömegeit is.

Schön Mendel azonnal átadta az ügyészségnek. Ezzel azonban a marosvásárhelyi nyomozás még nem fejeződött be. Marosvásárhelyen ugyanis egy gyarmatárkereskedő kezében futottak össze a hamisító társaság szálai. Ezt a nevet még nem adta ki a rendőrség.

Ugy a Diana, mint a Juno címűek kisért az ügyészség természetesen azonnal lefoglalta és átszállította Kolozsvárra, ahol a vizsgálat befejezéséig szükség van ezekre a dokumentumokra. Nagyon érdekes momentuma ennek a hatalmas vihart kavart hamisítási ügynek, hogy dr. Baciú Aurél kolozsvári Goga-párti képviselő a kamarában interpellál a hamisításokkal kapcsolatban, ugyanis Romániában rendkívül hiányos a védjegy törvény, úgyhogy ezen hiányosságok következtében a hamisítók csak részben vehetik el büntetésüket.

A vizsgálat most már gyors tempóban halad előre s minden órában újabb és újabb szenzációk, fordulatok és letartóztatások várhatók.

— Aki friss és egészséges akar lenni és el akarja kerülni, hogy kemény legyen a szája, emésztése meg legyen zavarva, folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenféle pattanással, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes Ferenc József keserűvizet. Kórházakban végzett orvosi megfigyelések szerint a Ferenc József viz gyorsan, biztosan és igen enyhén hat és ezért kiválóképpen a gyomor-, bél-, vese-, máj és epehólyagbetegségek használatát szívesen.

Agyonütötte a bírót

Szatmár, október 20. Florea Vaszil komozdáni bírót tegnap nap folyamán betért a község kocsmájába, hogy ott egy pohár bort igyék. A kocsmában ott volt Teodor Vasile legény is, aki a bírónak családi perpatvarból kifolyólag régi ellensége. A legény csakhamar elhagyta a kocsmát, de kint lesett haragosára. Amikor a bírót újra kilépett az utcára Teodor Vasile egy karóval rátámadt Florea bíróra és azt többször úgy fejbe sújtotta, hogy koponyája szétloccsant és holtan terült el a földön. A legény véres tetten elmenekült a községet övező erdőbe, ahol a csendőrség csakhamar nyomára bukkant és elfogta.

Hauptmann, a Lindbergh-gyerek állítólagos elrablója és gyilkosa, alibit igazolt

Egész Amerikában nagy feltűnést keltett a váratlan fordulat

Newyork, október 20

A Lindbergh-gyerek elrablásával és meggyilkolásával vádolt Hauptmann emberrabló bűnügyében váratlan fordulat állott be.

A makacsul tagadó gyanúsítottnak most sikerült olyan máshollétet bizonyítani, amelyet többé a rendőrség sem vonhat kétségbe.

Befejezéséhez közeledik a nagyváradi Müller R.-T. vegyigyár hamisított termékeinek az ügye

A kamarában is interviúnak a hiányos védjegy törvény miatt. Szenzációs letartóztatások Kolozsváron és Marosvásárhelyen. Minden órában újabb és újabb szenzációs részletek várhatók

Nagypárad, október 20.

Néhány hónappal ezelőtt részletesen beszámoltunk arról a hatalmas vihart kavart szenzációról, ami a nagyváradi Müller R. T. vegyigyár termékeinek hamisítása körül Erdélyben az összes nagyobb városok rendőrségeinek közreműködésével lefolyt. A páratlan hamisítási botrány napról-napra újabb és újabb részleteket produkált. Ezeket az adatokat azonban a nyomozás érdekében nem közölhet a rendőrség. Most, hogy a nyomozás befejezéséhez közeledik, a rendőrség több nevet kiszolgáltattott. Ebben a névsorban még nem szerepel valamennyi, így például hiányzik még annak a marosvásárhelyi gyárosnak a neve, akinek a kezében, állítólag, az összes szálak összefutottak.

A nagyváradi Müller-cég semmiesetre sem heverheti ki azt a veszteséget, amit az erdélyi piacon a Juno tinta és kékítő hamisítása okozott, mert ma már a kereskedők és főleg a közönség bizalma megrendült a Müller-cég márkájában, tekintve, hogy hosszú hónapokon keresztül csak az értéktelen hamisítványokat vásárolta. Ezek a produktumok nemcsak

hamisak, de egyben a legsilányabb kivitelűek is voltak, úgyhogy a közönség teljesen elfordult a Müller-cég márkájától és más vegyigyár produktumaihoz szorított hozzá.

A VIZSGÁLAT KOLOZSVÁRI RÉSZLETEI

A kolozsvári rendőrség intellektuális osztálya hosszú hónapokon keresztül nyomoz már a Müller-féle hamisítás ügyében. Itt központosították az Erdélyből befutó jelentéseket és itt is érték el legelőször eredményt.

A kolozsvári rendőrség tegnap letartóztatta Beer Nándor gyarmatárkereskedőt, Jordáki Lajos nyomdászt, Friedmann Ármint, Reiler Ármint, Bácsi Bernát, Esegár Tódort, Szánó Arnoldot, Pillmann Párelt, Nászbeszler Ignácot, Horváth Albert fűszerkereskedőket, akiket kihallgatásuk után nyomban átkísérték az ügyészségre. Ezeknél a kolozsvári fűszerkereskedőknél találtak ugyanis hamisított Juno-kékítőt s ezekről a kereskedőkről állapította meg a kolozsvári rendőrség, hogy valamennyien tagjai a hamisító társaságnak.

SZIGETI JÓZSEF hegedűhangversenye OKTÓBER 22-én a REDOUT-ban

Kelen György:

I r k a

A kereskedő lehuzta üzletének rollóit. Ő maga huzta le, nem segített neki senki, sem az adóégrehajtó, sem a bejegyeztető. Amit rendelt kifizette a gyárosnak, amivel tartozott, megadta a hitelzőnek és becsukta a boltot hivatalos munkaszünet és a családban előforduló haláleset nélkül.

Husz esztendeig tartott nyitva és közben nem gazdagodott meg és nem is ment tönkre.

Mindössze csak annyi történt, hogy bejött. Kifáradt. Elege volt.

Mert nem könnyű eladni egy szőnyeget részletre, amikor előre tudja, hogy a vevő a második részletet már nem fizeti és mivel a kikötés szerint az összes hátralékos részletek egyszerre válnak esedékessé, az áru feletti tulajdonjog fentartása mellett, az adós behoz egy alig használt és jókarban levő karikahajós párrógépet, amelyet ugyancsak részletre vett, de a legutolsó részletet most már nem ő, hanem a kereskedő egyenlíti ki helyette, hogy a hitelbe adott szőnyeg vételárát így biztosítsa. A párrógépet azután tovább lehet adni ugyancsak részletfizetésre egy fehérneműparrónőnek, aki az első három részlet fejében behozza az unokaöccsének egy prima objektívval felszerelt fényképezőgépet, alumínium-illóórányal és négy kazettával, amit ugyan készpénzért nem lehet eladni, de kaphat érte adóbont. Ezzel kifizethetné az 1931-es adóhátralékát, ha ugyan volna egyáltalán adóhátraléka, mert ha volna, akkor réges-régen elárverezték volna az üzletét és nem lenne több gondja arra, hogy miképpen értékesíthetné egy konverziós törvény kedvezményeiben részesülő bank betétkönyvét, amit viszont az adóbonokért kapott cserébe valakitől, akinek egy régi pámbirságot kellett kifizetnie, amit bonban is elfogadnak. Igaz ugyan, hogy a betétkönyvéért kapott ugyan egy nagyobb tétel hócipőt egy másik kereskedőtől, aki tartozott a banknak, amely a saját betétkönyvét az adósaival szemben tartozik száz százalékkal beszámítani, viszont a kanavásznót, amit cserébe kapott a hócipőért csak akkor tudja egy textílesnél értékesíteni, ha kiegyenlítésül elfogadja azt a szmoking-szővetért és a szükséges hozzávalóért a textílesnek átadott szőnyeget, amelyet annak idején, eredetileg ő adott el és ami mellett mindössze az a három, harmincheles selyempuplin ing a haszon, amelyet a fehérneműparrónő hozott be a karikahajós párrógép további esedékes részleteinek a kiegyenlítésére, mert ezeket az ingeket már nem válhatta ki a megrendelő, aki kisebbségi tisztviselő és különben jó pénz, de időközben elbukott a nyelvvizsgán.

*

Az indiai fakirral, akiről most szó van, annak idején együtt jártunk iskolába.

Ő később kimaradt és rendes polgári foglalkozást üölt egészen addig, amíg rendes polgári foglalkozásból meg lehetett élni.

Autószerelő és mechanikus volt, de Fordnak az álma, hogy minden polgár a vasárnapi főtt tyúk megebédelése után saját gépkocsiján ránduljon ki a zöldbe, nem teljesedett be, sőt annyira nem, hogy a polgárnak már kezd álom lenni az ebéd is, nem beszélve a főtt tyúk és a vasárnapi kirándulásról.

Autóra gondolni pedig éppenséggel kár a benzinért.

Az autószerelő tehát munkanélküli lett, mert ma ez is egy polgári foglalkozás és ezen a pályán — először csak mint műkedvelő — hihetetlen eredményeket ért el a távokoplas és más nélkülözések terén.

Akkor határozta el, hogy ezt a mesterséget pénzért és hivattásszerűen fogja gyakorolni. Beiratkozott az artisaegyesületbe, indiai fakir lett, azzal a szilárd elhatározással, hogy inkább hekegig éhez, csak hogy legyen a mindennapi belevő falatja.

Legutóbb egyik klub műsorának a ka-

Goga ismét szónokolt

Egy kalap alá vette és élesen támadta az erdélyi „regionálistákat”, a kisebbségi sajtót és a román-szovjet-egyességet

Bratianu Dinu összehívatta a kormánypárt állandó bizottságát

Bukarest, október 20

Goga Oktávián, ugylátszik szükségét érzi, hogy a sajtóban minél többet beszéltesen magáról. A közfigyelem általában akkor terelődik a pártokra, ha az időszaki választásokon sikereket tudnak felmutatni a hatalmon levő párttal szemben. A nemzeti agráriusok azonban sajnos, nincsenek ebben a helyzetben. Az ország különböző megyéiben és községeiben megtartott közigazgatási választásokon igen gyenge eredménnyel szerepeltek, így érthető, hogy Goga kénytelen volt a propaganda más eszközeihez folyamodni, melyek, ha nem is olyan hatásosak, mint a népek a választások során megnyilatkozó bizalma, egyéb híján alkalmasok arra, hogy időről-időre

hirt adjanak, különben róla mindenki megfeledkezne.

Tehát Goga újból beszélt. Nagy exorzét tartott a nemzeti agrárpárt tanulmányi bizottságának tegnapi ülésén. Utunatatással szolgált a bizottság vezetőinek arra nézve, hogyan szövegezzék meg azokat a módosító javaslatokat, melyek a párt hatalomrajutásakor hivatva lesznek „új ruhát kölcsönözni az új életnek”, a mai akkor — a pártvezér szerint — kezdődni fog.

„LEHANGOLÓ LATVÁNY”

Téved azonban, aki azt hiszi, hogy a fentiek után holmi nagy gazdasági reformokról beszélt Goga Oktávián. Nem a gazdasági helyzet megjavítása fáj a

nemzeti agrárpárt főnökének. Más dolgokban látja ő a bajok forrását. Így: először a kisebbségi sajtóban, másodsor a Szovjettel való diplomáciai kapcsolatok felvételében, harmadsorban pedig a — szerinte — regionalista megnyilatkozásokban.

Kezdjük a legutolsón. Goga lehangelő látványnak minősíti egyes erdélyi politikai vezérek agitációs működését, mely a miatt van, hogy a kormány „egy rendőrkomiszárt elbocsátott állásából”.

— Ezek az emberek — mondja — nem ismerik a harcos nemzeti egység eszméjét.

Ezután a megállapítás után mezzé kanyarodóval rátér a kisebbségi sajtó kérdésére.

„Nincs helye itt az elmélkedésnek!”

— A regionalista izgatásokkal párhuzamosan — hangzik a vezéri szó — furcsa kisebbségi vakmerőség kapott lábra. Ezeknek a néptörzse lékeknek nemcsak a kulturális érverése élénkült meg a háború után, hanem velünk szemben ellenséges politikai magatartásuk is egyre hangsúlyozottabb lesz. En rendszeresen olvasom az országunkban megjelenő kisebbségi lapokat és lelkemben megőrzöm vakmerő tiltakozásaikat.

Nincs helye itt az elmélkedésnek. Hitványosság lenne bárki részéről is összefekt kezekkel állni az ellenségeskedések ezekkel a bizonyítékaival szemben.

— A kisebbségi lapok hangját Budapestről vezénylik. Ezzel szemben a hatalmat nem gyakorolja egyetlen olyan román akar sem, mely határozottan és habozás nélkül, a humanista elvek keretében is, államunk eszméjét juttatná kifejezésre.

A nemzeti agrárpárt vezérének előbbi megállapításaival, ha más formában is, de szerencsénk volt már találkozni. A téma héjas s egy volt költőnek csak tudnia kell, hogy a refrénnél néha el lehet palásolni a mondanivaló hiányát. Írásuk azonban, hogy mit mond a román-orsz egyesegről.

ARAD ÉS TEMESVÁR SZEREPE A SZOVJET-ROMÁN KAPCSOLATOK KÖRÜL

Beszédének ez a része így hangzik:

— Mindezekhez (már tudniillik az előbb említett „veszélyekhez”. Szerk.) egy új fejezet kapcsolódik, melynek első életünkre kiszámíthatatlan következményei lesznek. A sors ugy akára, hogy az első szovjet diplomata Aradon most jelenlévő Bukarestben. A kapcsolatok felvettük Szovjetországgal.

Nem mondhatnám, hogy ezáltal Románia valamelyik régi lelki kívánságának tette volna eleget, azt sem könnyű velünk megértetni: mennyiben volt szükség közeledést teremteni Tighinánál s Dnyeszter mentén szabad utat nyitni Ti szpol felé.

— A moszkvai népbiztosok ezalkalommal sem használnak más hangnemet Romániával szemben. A Moldvai Román Köztársaságot nem törölték a Szovjet térképről, a bolsevista lapok pedig azt a körülményt, hogy a Szovjet Besszarábiában nem állít fel konzulátusokat, arra magyarázzák, hogy Besszarábia orosz föld.

— Ezzel szemben konzulátusok létesülnek Aradon és Temesváron, mint támpontjai annak az akciónak, mely ellenünk irányul.

Goga úgy vélekedik, hogy a történetek

után az anarkia ügynökei ismét jelentkezni fognak, rejtékhelyeikből ismét előbujnak azok az elemek, melyeket csak „ököllel és gépfegyverrel” lehet féken tartani.

A NEMZETI AGRÁRPART „ALKOTMÁNYHETE”

Beszéde végén Goga utasítja a bizottság tagjait, hogy elsősorban az alkotmányt vegyék tanulmányozás alá. Ezzel a munkával párhuzamosan a párt országos jellegű „alkotmányhetet” szervez, melynek során felvilágosítják a népet a nemzeti agrárpárt alkotmányindosító céljairól.

Pártkongresszus elé kerül a Tatarescu—Dinu Bratianu-ügy

Dinu Bratianu pénteken reggel Bukarestből visszautazott dragasani birtokára. Politikai körökben meglepetéssel vették tudomásul, hogy a kormánypárt vezetője mostani bukaresti tartózkodása alatt mindössze néhány szót váltott a miniszterelnökkel, akivel a csütörtök délelőtti gyásztisztvislet alkalmával találkozott az orosz templomában.

Dinu Bratianu, akit az újságírók felkerestek, megtagadta, hogy nyilatkozzon.

A pártelnök zárkózott viselkedéséből arra lehet következtetni, hogy a párthban feimerült nézeteltérések komoly fordulatot vettek. Ezt a feltevést megerősíteni látszik a Temponak az a jelentése is, hogy Bratianu Dinu elutazása előtt megbizta unokaöccsét, Bebe Bratianu a párt főtitkárát, hogy hívja össze az állandó bizottságot, melynek az volna a feladata, hogy kérje a pártkongresszus összehívását.

A lapok általában tartózkodnak attól, hogy a konfliktus kimenetelére nézve jóslásokat tegyenek. Egyes sajtóorgánuk szerint a pártvezér magatartása annak a megállapodásnak a következménye, mely közte és a miniszterelnök között jött létre. Észert Bratianu Dinu a kormány tevékenységét illetően elhárít magától minden felelősséget, viszont nem gördit akadályokat Tatarescu működése elé.

Más lapok úgy tudják, hogy a párt többsége Tatarescu mögött áll.

A párt állandó bizottságában ugyan Bratianu hívei vannak többségben, a végrehajtóbizottság azonban, mely a tagozati elnökökből áll, a miniszterelnök utasításait követi.

Viszont nem lehet figyelmen kívül hagyni Bratianu „ütőkártyáját” a georgistákkal való fuziót sem, melynek bekövetkezése esetén a Bratinu család határozott fölénybe kerülne Tatarescuval és a

körülötte csoportosuló fiatalokkal szemben.

Bratianu György egyébként napok óta igen rezerváltan viselkedik. Csütörtökön és ma egész nap a tagozati elnököket fogadta. A jelek általában arra vallanak, hogy a belpolitikában új eseményekre lehetünk elkészülve.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS.

A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint gyengülő északnyugati szél, több helyen kevés eső. A napali hőmérséklet némi emelkedésével szemben, az éjszakai lehűlés szélvédettebb helyeken valószínűleg elér a fagypontot.

Az evangélikusok egyházkerületi gyűlése Nagyváradon

Nagyvárad, október 20.

Harminc év után először tartott évi közgyűlést a romániai evangélikus egyházkerület Nagyváradon. Ez a közgyűlés már csak azért is érdekes volt, mert hasonló 1904-ben tartottak Nagyváradon.

A gyűlést templomi áhitat előzte meg, az Ur asztalánál Maternyi Imre nagyváradi esperes, a szószeiken pedig Nikodémusz Károly brassói esperes szerepelt.

A közgyűlést Frin Lajos szuperintendáns magasszárnyalású imája vezette be. Utána Purgly László egyházkerületi felügyelő tartotta meg megnyitóját. Purgly László beszéde során rámutatott arra a közönyre, amellyel a mindenkor kormányok a protestáns egyházat kezelik. Pedig a szélsőséges mozgalmakkal szemében a templom az egyetlen hely és erősség ma már.

Ezután Maternyi Imre esperes, a házigazda szerepét betöltő nagyváradi egyházközség nevében üdvözöltö szeretettel és tisztelettel a messzi vidékről érkezett közgyűlési tagokat. Beszédere a lutheránusok ősz püspöke, Frin Lajos szuperintendáns mondott meleg, szívből jövő szavakat.

A közgyűlés további sorozatában egyházi ügyek szerepeltek.

A nagyfontosságú összefüggés a késő délutáni órákban fejeződött be.

Két érdekes pör a kolozsvári tábla előtt

Kolozsvár, október 20.

Két érdekes ügy foglalkoztatta a kolozsvári ítélőtáblát pénteken.

TIZENHÁROM ÉVE KERESIK IGAZUKAT

Ügyvédi körökben „szakállas per“ néven ismerik ezt az ügyet, mert már olyan öreg... Kerek tizenhárom éve járja a különböző országok bírói fórumait és még mindig nem jutott ítéletig.

1921-ben történt, hogy a kolozsvári Landesmann és Weisz cég egy vagon selyemárut rendelt Milánóból. Az áru a Marmorosch bank címére volt irányítva. Nagyvárad és Kolozsvár között baleset érte a vasuti kocsit: kigyulladt és a selyemrakomány száznyolcezer lej értékben porráégett. A bank kártérítési pert indított a vasut ellen. A törvényszék helyt is adott a CFR érvelésének, hogy nem a bank, hanem a kereskedőnek lenne joga kártérítést kérni. A vasut képviselője azt is kijelentette, hogy nem a román vasut felelős a kárért, hanem az olasz vagy jugoszláv vasutak, mert ott keletkezhetett a lappangó tűz, amely csak román területen gyulladt ki teljes erejével.

A perbe, amely fellebbezés folytán a táblához került, most már bevonták a kereskedőket is. Amíg azonban a szükséges iratok megjárták Olaszországot és Jugoszláviát, amíg lefordították az okmányokat és megszerezték rá az illetékes külföldi hivatalok láttamozását, véleményezését, teltek, multak az évek és csak most, tizenhárom év után, foglalkozott érdemben a tábla a kártérítési ügygel.

Megállapították, hogy a vasut felelős a kárért.

A kár összegét azonban ezuttal sem tudták megállapítani. Utasították a kereskedőket, hogy szolgáltatassanak bizonyítékokat arra, hogy milyen áru semmisült meg akkor, mekkora volt az akkori és mennyi a mai értéke az árunak.

Amíg minden elintéződik, újabb évek telhetnek el a maratoni hosszúságúak ígérkező perben.

NEM LEHET LEKÖSZÖNÉSSEL KIBUJNI A FELELŐSSÉG ALÓL

A kolozsvári építőiparosok szakszervezeti vezetősége 1928–1930-ig működő vezetősége ellen feljelentést tett, amely annakidején hatalmas feltűnést keltett. Ujhelyi, Raffai és Lites vezetőket hűtlen kezeléssel vádolták, mert a csoport 531 ezer lej értékű vagyonáról nem tudtak pontos elszámolást adni.

Többesbírói elhalasztás után tárgyalta a tábla az ügyet. Dr. Hatleganu védőügyvéd azzal érvelt, hogy nem lehet felelősségre vonni az akkori vezetőséget, mert lemondottak és a kérdéses időben már nem állottak a szakszervezet élén.

A táblai ügyész vádbeszéde szerint viszont azzal, hogy lemond a vezetőség, nem lehet kibujni a felelősség alól.

A tárgyalás folytatását, bizonyítékok kiegészítése miatt, hivatalból kitűzendő időre halasztották.

Mi volna a technika igazi csodája

A szenzációk, a televízió, a beszélőpapír, a rádióval kormányozható hajó, a betörés ellen láthatatlan sugarakkal való védekezés meg az ultrarövid és mikrohullámoknak a gyógyászati terén való alkalmazása. Ugyancsak a napokban olvastam továbbá egy új találmányról, amely az emberi test elektromosságát használja fel világításra.

Mindent pedig nem azért sorolom fel, hogy akár egyenként, akár együtt megcsodáljam ezeket a „szenzációkat“. Sőt azért sem, hogy ezeknek a kapcsán komoly, vagy humoros, lelkes vagy melankolikus elmefuttatással gyötörjem az olvasót a technika fejlődésének beláthatatlanságáról és világot és embert átalakító erejéről. Ezen a témán már régen túl vagyunk. A technika időn, terén és súlyon aratott győzelmei ma már nem ejtenek bámulatra senkit. Sőt!

Sőt éppen ez a „sőt“ az, amin viszont mind-ezeknek a csodáló ráhulló szenzációknak az olvasása után elcsodálkoztam. Azon csodálkoztam ugyanis, hogy nem csodálkoztam.

Nagyon sok esztendővel ezelőtt, egy nap kihirdették az iskolában, hogy tíz krajcár belépődíj ellenében be fogják mutatni a „beszélőgépet“. A beszélőgép egy tölcseres kis masina volt, amely így kezdte a mondókat: „En vagyok a fonográf. Nincs bennem semmi őröngösség. Feltalálom Edison...“

Ezen első percben csodálkoztam, de csak az első percben. A másodikban már felülke-rekedett a csodálkozásom a kritika, hogy milyen rekedten, recsegősen és tökéletlenül

Ellenforradalmi ténykedés miatt:

Három halálos ítélet Szovjet-országban

Moszkva, október 20.

A Szovjetszövetség hivatalos sajtóügynökségének jelentése szerint a Szovjetszövetség legfelsőbb ítélőszékének katonai bírósága a napokban a nyugatszibériai Kusnetzk város bányájának Latkin nevű főmérnökét, Sarov, valamint Danydom nevű bányafelügyelőit, szovjet

ellenes tevékenység, kémkedés, fasiszta szervezkedés és szabotálás miatt halálra ítélte.

Regusch mérnököt, aki visszautasította ugyan Latkin arra vonatkozó ajánlatát, hogy vegyen részt a kémkedésben; de nem tett jelentést a hatóságoknak, a legfelsőbb bíróság 2 évi börtönrre ítélte.

Gömbös magyar miniszterelnök elutazott Varsóba

Indulása előtt nyilatkozatot adott a Magyar Távirati Irodának a marseillei merényletről és a Magyarország ellen indított rágalomhadjáratról — A magyar sajtó kivételes jelentőséget tulajdonít a varsói látogatásnak

Budapest, október 20.

Gömbös magyar miniszterelnök pénteken reggel negyed 8 órakor vonatra ült és az előre megbeszélt utiterv szerint Varsóba utazott. Kíséretében utaztak el Lengyel Ferenc követségi tanácsos és Petneházy Antal miniszterelnökségi titkár, aki egyben Gömbös miniszterelnök személyi titkáráként is szerepel.

A magyar politikai élet Gömbös varsói látogatásának kivételes jelentőséget tulajdonít, amit mutat az is, hogy az induló miniszterelnököt az állomáson szinte hivatalosan bucsúztatták. Megjelent a bucsúztatáson a kormány több tagja, az egységes párt elnöke, a lengyel követség ügyvivője és még sokan a magyar társadalmi élet kiválóságai közül.

A vonat indulása előtt a miniszterelnök fogadta a Magyar Távirati Iroda munkatársát, aki a következő kérdést tette fel:

— Olyannak itéli az ország miniszterelnöke a helyzetet, hogy most, amikor a marseillei királygyilkossággal kapcsolatban rágalomhadjárat indult az ország ellen, nyugodtan elutazhatik és több napra elhagyhatja az országot?

Gömbös miniszterelnök kijelentette, hogy a legnagyobb nyugalommal utazik el, hogy felkeresse Varsót és kimélyítse az országgal szemben jóakaratainak mutatózó lengyelekkel a barátságot. Nincs semmi oka arra, hogy ne biztalljon a legnagyobb higgadsággal a fejleményeket. Az igaz, hogy a merénylettel kapcsolatban Magyarország rosszakaróinak a sajtójá-

ban most ért a rágalomhadjárat a tetőfokára, ő azonban tudja, hogy a komoly európai közvélemény az igazságot akarja és ennek az igazságnak a nyomozások és vizsgálatok során ki kell derülnie. Magyarországnak nincs oka félni a tiszta igazságtól, sőt szorgalmaznia kell a büntény minden szálának és vonatkozásának felderítését. Az a szellem, amely a magyarság lelkiületét mindig eltöltötte és amelyről történelme egész során tanúbizonyságot tett, eléggé bizonyítja, hogy a politikai gyilkosságot és az ormerényletet mindig megvetette s ilyen eszközökkel sohasem élt. Magyarország bátor mellettséggel várja a vizsgálat eredményét, amely csak egyet deríthet ki minden kétség nélkül: azt, hogy a magyarok közül sem hivatalos személyiségeknek, sem magánembereknek nincs közülük ahhoz az összeesküvéshez, amelynek a vége merénylet és királygyilkosság lett.

A kormány egyébként — fejezte be nyilatkozatát a miniszterelnök, — megtette a szükséges intézkedéseket úgy a rosszakaratu és lelkiismeretlen rágalomhadjárat erőteljes visszautasítására, mint arra, hogy a nyomozás munkájában a magyar rendőrség is egész felkészültségével részt vegyen a helyes vizsgálattal legyen segítségére a külföldi rendőrségeknek.

A MAGYAR SAJTÓ A VARSÓI UT JELENTŐSÉGÉRŐL

A budapesti lapok péntek reggeli számai kivétel nélkül vezércikkben foglalkoznak Gömbös varsói útjával, amelynek különleges jelentőséget tulajdonítá-

nak a lengyel-magyar barátság kimélyítése szempontjából.

A Budapesti Hírlap különösen azt emeli ki, hogy Lengyelország az egyetlen állam Európában, ahol rendszeresen tartanak magyarul Ennélfogva a lelki rokonságon kívül közös kulturpolitikai célkitűzései is vannak a két országnak.

A szabadelvű Magyar Hírlap rámutat arra, hogy Gömbös titkolózás nélkül indul Varsóba s ez megdönti azokat a gyanúsítgatásokat, amelyek titkos célokat igyekeznek tulajdonítani varsói látogatásának.

A Pesti Hírlap szerint a két nemzetnek a közös célokért kihullatott vére egymásra utalja Magyar- és Lengyelországot.

Az Újság szerint kár volna, ha a csehek mindenképpen kapcsolatot igyekeznek látni Pápen magyarországi vadászata és Gömbös mostani látogatása között, mert a magyar miniszterelnök utjának természetes céljai vannak.

A Pesti Naplóban Ugron Gábor azt emeli ki, hogy a varsói tárgyalásoknak sorsdöntő jellegük lesz. — Amennyiben Franciaországnak nem sikerül elsimítania a jugoszláv-olasz ellentétet, úgy Jugoszlávia még jobban közeledni fog Németországhoz s ez esetben Csehszlovákia hatalmas német és magyar kisebbségével a levegőben marad.

Az Új Magyarország szerint két olyan állam együttműködéséről van szó, amelyek „félre tettek“: Lengyelországot, mint nagyhatalmi tényezőt, Magyarországot pedig mint a Duna-medence központi tényezőjét.

A Pester Lloyd szerint Gömbös látogatása szerencsés időpontban történik, mert Magyarország két barátja: Németország és Lengyelország együttműködik. A katolikus eszme jegyében államcsoporthoz képzül, hogy megtörje a pángmán és pánszláv hullámot. Csehszlovákiának is érdeke, hogy ehhez a csoporthoz csatlakozzék.

Kéthavi fogházra ítélték dr. Marcu volt tordai rendőrfőkapitányt

Torda, október 20.

Hatnapi tárgyalás után pénteken délután hirdetett ítéletet a Törvényszék a csalással és hatalmi visszaéléssel vádolt tordai rendőrfőkapitány ellen. A törvényszék dr. Marcu volt rendőrfőkapitányt 2 havi fogházra és politikai jogának 5 évi elvesztésére ítélte, a vizsgálati fogságban töltött 1 hónapot és 23 napot azonban beszámították. A másik vádlottat, Henseliu főkapitányt felmentette a bíróság az ellene felsorakoztatott vádak alól. Az ügyész és az elítelt Marcu dr. fellebbeztek.

beszél az új találmány. És mert volt bennem némi utánoztó tehetség és elég híven tudtam előadni, amit a géptől hallottam, az osztályunk számára az első fonográf hosszú ideig nem jelentett egyebet, mint kifigurázni való, tökéletlen kísérletet.

Sokkal nagyobb meglepetés volt számomra az első villanylámpa, vagyis az, hogy meggyult gyufa nélkül és az első villamos, amiben azt csodáltam, hogy halad anélkül, hogy akár ló, akár gőzmozdony huzná.

Legnagyobb csoda volt részemre a Bleriot repülőgépe, amikor Pesten felszállt. Előtte való esztendőben Párisban láttam egy repülőkiállítás, ahol minden gép mellett állt egy fanatikus ur, aki azt magyarázta, hogy az ő gépe tud repülni, de nem szállt fel egyik sem, hogy megmutassa. Ezeket az urakat részben észlelőknék, részben csalóknak nézte az ember. Mikor a Bleriot gépet kitolták a hangár-ból, ez a kiállítás jutott eszembe. „Láttam én már ilyen szerszámot, amelyről azt mondták, hogy repül, de nem repült!“ Fokozta ezt a benyomást az, hogy a felszállás késett, mert amint mondták, rossz a szél. „Svindler!“ — gondoltam. „Nem fog felszállni, csak beszede a belépődíjat!“ Ez a véleményem ijedt sajnálkozássá enyhült, mikor a mester végre mégis beszállt a gépbe. Akkor azt gondoltam: „Nem svindler, hanem örült! Ki fogja törni a nyakát!“ Mikor azonban a gép pár méteres gurulás után elvált a földtől és felemelkedett a levegőbe, majd néhány kört írt le a fejünk fölött és simán újra szállt a földre, addigi kétségeinket olyan elragadtatott bámulás váltotta fel, amelyet azóta sem éreztem. Ez volt az a pillanat, amikor igazán azt éreztem, hogy csoda történt. Mert egészen addig a pillanatig azt hallottuk, olvastuk, sőt iskolában

tanultuk, hogy a repülés problémája megoldhatatlan. Hogy repülni lehetetlen. És ime most a saját szememmel láttam, hogy a lehetetlen megtörtént.

A beszélőgép, a villanylámpa, a villamosvasut: ezek inkább csak olyan hatással voltak rám, mint holmi búvészmutatványok. Komoly csoda ez volt: a repülőgép.

Nem igen lehet a találmányok értékét és világot átalakító hatását összemérni egymással. Hogy a rádió jelentősége nagyobb-e, amely az egész világgal közli a gondolatot, vagy a repülőgép, amely csak egyes embereket és árukat szállít véges gyorsasággal? Nehéz volna eldönteni. Talán a rádió többet tehet abban az irányban, hogy az embereket egy táborba hozza és a világukét propagálja mint a repülőgép, amely bombát szállít.

Mégis az első rádió keltette hatás messze mögötte maradt a repülőgépnek, mert hiszen ez csak fejlődési foka a telefonnak és a telefonhírmondónak. És főleg: nem előzte meg az a tudat, hogy amit megvalósít, az „lehetetlen.“

Ma nem csodálkoztam semmin és nem csodálkozik velem együtt senki, mert már nem hiszünk a lehetetlenségben. Számunkra már nincsenek csodák, lehetők tartunk mindent, amit technikai eszközökkel meg lehet valósítani. Sőt a televízióról az a vélemény él a szívünk mélyén, hogy ügyetlen emberek kezében lehet a sorsa, hogy még mindig csak kísérleteznek vele és nem tudják a rádió tökéletességére emelni. Az olyan találmány pedig, mint az emberi elektromossággal világító lámpa, azt az érzést kelti az olvasóban, hogy azért a pár fillérért, amibe egy szeszlámpa elem kerül, nem érdemes az embernek a saját elektromosságát, ami alighanem egyébre

kell a testnek, arra elvesztegetni, hogy Szent János-bogarat csináljon önmagából.

A rövidhullámokkal való gyógyítási kísérletekről meg, azt hiszem joggal, az a hit él a szívünkben, hogy biz azok nem egyebet tapogatódzásnál.

Egyszóval: nem csodálkozunk többé a találmányokban, hanem kritizáljuk és keveseljük őket. Egyrészt, mert nem pótolnak hiányt, nem töltik be titkos vágyainkat, mint annak idején a repülőgép és előtte, még az én öntudatrajutásom előtt a gőzvasut és a távirat, meg a telefon.

Ezek csodák voltak. Lehetetlent valósítottak meg, olyasmit, amiről az emberek álmodtak és amire vágytak és aminek a teljesítésében nem hittek, csak az álmodók.

Ma ilyesmi nincs. Legalább is a technika számára nincs ilyen feladat többé. Semmi sem vágyunk és semmi sem lehetetlen, amit a technika megoldhat.

Mert amire vagyunk, de amit lehetetlennel érzünk, azt mérnői tudomány és ötlek nem valósíthatja meg. Ahhoz igazán csoda kellene. Csoda, amihez talán eszköz a rádió, de csak eszköz.

Mert egy szó kellene, egy mondat, egy gondolat, amely a mikrofon előtt elhangozva belátna végre világítani az emberiség agyába és észre tudná a népeket téríteni. Amely és söpörne minden gyanakodást, gyűlöletet és ellenségeskedést és ehelyett bizalmat, megértést és szeretetet tudna támasztani a szívünkben.

Ez az a csoda, amiről ma álmodunk és amire vágyunk. Amivel a mai embernek talponálni lehetne.

Nem atomrombolással, hanem belceterem-téssel.

A kereskedelmi és a pénzügyminiszter közötti ellentétek miatt elhalasztották a gazdasági bizottság ülését

Bukarest, október 20.

A kormány gazdasági bizottságának péntek estére kitűzött ülését bizonytalan időre elhalasztották.

Ez az intézkedés állítólag azért történt, mivel az előző ülésen kiünt, hogy a bizottság minisztertagjait a kiviteli és be-

hozatali kérdésben

sokkal nagyobb ellentétek választják el, mint kezdetben hinni lehetett volna. Manolescu-Strunga ragaszkodik javaslatához, Slăvescu pénzügyminiszter és Constantinescu alminiszter ezzel szemben a jelenlegi helyzet fenntartása, illetőleg megszigorítása mellett van.

A pénzügyi alminiszter állítólag lemondásával fenyegetőzik arra az esetre, ha a gazdasági bizottság Strunga miniszter javaslatát tenné magáévá.

A nagyipar képviselői is hasonló álláspontra helyezkednek, ezzel szemben a kereskedők a behozatal szabaddá tételét követelik.

Kánya magyar külügyminiszter Mussolininál

Róma, október 20.

Kánya Kálmán magyar külügyminiszter, aki egészsége helyreállítása céljából három hetet töltött az olasz Riviérán, pénteken Rómába érkezett. A magyar külügyminiszter látogatást tesz Mussolininál, akivel megbeszéléseket folytat.

Göring porosz miniszterelnök Belgrádban kijelentette, hogy egyenesen Berlinbe tér vissza, így tehát tárgytalan minden olyan híresztelés, amely szerint most Rómába is elmenne.

Itt említjük meg, hogy a párisi Havas-ügynökség belgrádi értesülése alapján megcáfolja azt a hírt, amely szerint Benes Rómába küldülne.

A két liberális párt egyesülése ellen beszélt Jamandi miniszter

Jasi, október 20.

Jamandi propagandaminiszter ma délután nagy beszédet mondott Jasiban a liberális párttagozat gyűlésén.

Támadta Brătianu Györgyöt és élesen tiltakozott a fölvetések ellen, mintha a

kormánypárt szívesen látná a két liberális párt egyesülését.

A „Párisi liberális” kormánypárti csoport vezetősége ülést tartott Bukarestben. Határozatot hoztak, mely szerint a csoport ellene van a két párt közötti fúciónak.

Somlyóujlakon egy meglazult földréteg ráomlott a napszámosokra

Két halálos és két súlyosan sebesült áldozata van a szerencsétlenségnek

Szilágysomlyó, október 20.

Megrendítő szerencsétlenség történt ma délután Somlyóujlak községben. Ötvenegy Kiss Imre, akinek a háza hegyoldalon van, napszámosokat fogadott, hogy a hegybe való bejárással udvarát kibővítsék. A munkások között

egy meglazult földréteg ráomlott a napszámosokra és az ötvenegy közelben tartózkodó 8 éves János nevű fiára.

A falubeliek az asszony jajveszékélésére siettek, kapát ragadtak és a szerencsétlenség

színhelyére siettek, hogy a napszámosokat a föld alól kiszabadítsák. Két munkást sikerült is megmenteniük.

Meleg Imre napszámos és a 8 éves kis fiú azonban már kiszorultak, mire a meglazult munka után sikerült hozzájuk férni.

Balogh Bálint és Szabó Imre napszámosokat súlyos sérülésekkel szállították a szilágysomlyói kórházba.

A hatóságok vizsgálatot indítottak annak a megállapítására, hogy a szerencsétlenséget kit terhel a felelősség.

Újra Zaimist választották meg a görög köztársaság elnökévé

Athén, október 20.

A görög nemzetgyűlés pénteken tartotta meg az új köztársasági elnökválasztást, amelyet négy politikai harcok előzték meg, különösen Venizelosz pártja részéről.

A Venizelosz vezetésére alatt álló ellenzék támadásait azonban a Csaldarisz-kormány visszaverte.

A köztársasági elnökválasztáson az eddigi elnök,

Zaimisz kapta meg a többséget s így továbbra is ő marad Görögország államfője.

Ellenjelöltjével, Kaldarisz tábornokkal szemben, akire összesen 18 szavazat esett, Zaimisz 197 szavazatot kapott, míg 112 szavazóedülat üresen adtak be.

Háromezer lej miatt

Procopovici ismert fővárosi festőt csernovici barátja lelökte egy bérház balkonjáról

A művész szörnyethalt, barátja vértócsában feküdt eszméletlenül amikor rátaláltak

Csernovic, október 20.

Véres dráma tartja izgalomban Csernovic lakosságát. Ma délután a város legforgalmasabb pontján levő bérház egyik emeleti balkonjáról

életlen test zuhant a járdára a járókelők lába elé.

Azonnal értesítették a mentőket. Az orvosok azonban későn érkeztek. Csak azt állapíthatták meg, hogy az illető koponyaalapi törést szenvedett s a halál pillanatok alatt következett be.

A rendőrségnek a halott zsebében talált iratok alapján sikerült annak személyazonosságát megállapítani. Kiderült, hogy a szerencsétlen ember Procopovici Vladimir 24 éves bukaresti festőművész, aki egyike volt a főváros legjobb kereső arcképfestőinek.

A nyomozás során aztán kibontakoztak a dráma összes részletei.

Procopovici mintegy 4 hónappal ezelőtt érkezett Csernovicba. Jonascu Péter nevű barátjánál szállott meg, akinek jólmenő divatárúüzlete van a városban, ahol szenvedélyes műgyűjtőként ismerik őt.

A művész nagyjösszegű pénzt hozott magával. Éjszakaról-éjszakára ott lehetett látni az egyik előkelő lakásban, ahol nagy mulatozásokat rendezett. Valósággal szórta a pénzt.

Nőismerőseinek drága ajándékokat vásárolt és feltűnően nagy lábon élt.

Néhány nappal ezelőtt elfogyott a pénze. Barátjától apróbb kölcsönöket vett igénybe. Tegnap újból pénzt kért tőle, Jonascu azonban kérését megta-

gadta.

Este együtt tértek haza. A festő megvárta, amíg barátja elalszik, akkor oda lopózott ágyához és a székre helyezett kabátzsebéből kivett 3000 lejt.

Ma reggel együtt távoztak el a lakásból. Jonascu az utcán vette észre, hogy pénzéből 3000 lej hiányzik. Gyanúja azonnal Procopovici-ra terelődött és követelte tőle, hogy azonnal térjen vissza vele a lakásra. A festőművész felháborodva tiltakozott a gyanúsítás ellen, éles szököltetés keletkezett közöttük, így érték

fel a szobába, ahol Jonascu azonnal bezárta az ajtót.

Fenn a szököltetés verekedése fajult. Hogy kettőjük között ezután mi történt, pontosan nem lehet tudni.

Procopovici kiesett a balkonnál, barátjára pedig a szoba közepén találtak rá, ahol valóságos vértócsában feküdt eszméletlenül.

A rendőrségnek az a fölvetése, hogy Jonascu a dulakodás hevében Procopoviciot lelökte a balkonnál. Az ügyben folyik a vizsgálat.

Kolozsvár városa új időközi bizottságot kapott a liberális párttagozat belső viszálykodása miatt

Egyetlen magyar tagja van az új bizottságnak, de a magyarok azt sem tartják magukénak

Kolozsvár, október 20.

A kolozsvári liberális párttagozat kebelében már régóta súlyos egyenetlenkedések dőlnek, amelyek különféle panaszkódásokban, feljelentésekben, vádaskódásokban és gyanúsításokban nyilvánultak meg Bukarestben, a kormány illetékes tényezői előtt. Ez a magyarázata annak, hogy a kolozsvári időközi-bizottságot váratlanul feloszlatták és — ugyancsak váratlan határozottsággal — mindjárt újat is neveztek ki a helyébe. Egészen furcsa következetlenséggel ugyanis nálunk már rég az a divat, hogy hiába panaszkodik, vádaskodik és elégedetlenkedik egy egész városi közvélemény, a kinevezett időközi bizottság szilárdan ül azért a helyén, ellenben mindjárt kicserélés lesz a dologból, ha a párt kebelében, kizárólag alacsonyrendű személyeskedési jelleggel, néhány befolyásos ur összetűlekedik.

A belügyminisztériumi rendelet a régi kinevezett tanács feloszlításáról és az új kinevezéséről pénteken érkezett meg a

városházára. Az elnöki széket dr. Draganunak sikerült megtartania, a tagok névsora azonban a következőképpen alakult át: Buzea Octav újságíró, Pop Petre kereskedő, dr. Anca Cornél ügyvéd, dr. Baritiu Septimiu betegsegélyzői igazgató, dr. Stăicu Cesar ügyvéd, Mészáros Károly gyógyszerész, dr. Boer Octav ügyvéd, Lazar Chirila tanító, Ghircioasi bankigazgató és Ilea Valentin kereskedő.

Az új kinevezett tanács beiktatása szombaton lesz, miután Duca megyefőnök jelenleg Bukarestben tartózkodik.

A belügyminisztériumi rendeletet s különösen az új névsort igen vegyes érzelmelek fogadta a város polgársága. A románok is, hát még a magyarok! A magyar többségű városnak egyetlen magyar tanácsosa lesz s ezt az egyet sem vallhatja magának a magyarság, legalább hivatalosan. Mózes Károly gyógyszerész ugyanis régóta a liberális párt tagja. A Magyar Pártot viszont a belügyminisztérium nem tartotta szükségesnek megkérdőjelezni.

Sándor király és Schiller-emlékbélyegek

Berlin, október 20.

Schiller Frigyes születésének 175-ik évfordulója alkalmából a német birodalmi posta 6 és 12 pfennig emlékbélyegeket ad ki korlátozott mennyiségben.

Emlékbélyegeket ad ki a jugoszláv posta is Sándor király gyászkeretbe foglalt arcképével. Ezek a bélyegek csak a hathavi országos gyász ideje alatt lesznek forgalomban.

Négy napra betiltották a budapesti Magyarorságot

Budapest, október 20.

A belügyminisztérium a Magyarországi című napilapot négy napra betiltotta. A betiltás indoklása az, hogy a lap egyes közleményei sértették az ország külpolitikai érdekeit.

A szovjet követ november 5-én adja át megbízólevelét

Bukarest, október 20.

A délutáni lapok úgy tudják, hogy Nicolaev szovjet követségi tanácsos megállapodott Titulescuval a bukaresti szovjet követ ünnepélyes hivatalbavételezésének időpontjában. A Tempo esti jelentése szerint Ostrovski követ november 5-én adja át az uralkodónak megbízólevelét.

10 évre és hat hónapra ítélték a kolozsvári gyermekgyilkos munkást

Kolozsvár, október 20.

Pénteken délnél hirdetett ítéletet a kolozsvári törvényszék Rădu Joan vasúti munkás ügyében, aki szörnyű kegyetlenséggel gyilkolta meg alig két hónapos gyermekét, majd a megfélemlítésére kihívott rendőrt is bántalmazta.

Szándékos emberölés és hatóság elleni erőszak címén tíz évi és hat hónapi súlyos börtönrre és politikai jogainak öt évre való felfüggesztésére ítélték az elvetemült gyilkost.

Az indoklás elmondja, hogy bár a vizsgálat során többször felmerült a beszámíthatatlanság kérdése, az elmeorvosi vélemény szerint tettett beszámítható állapotban s nem felindulásában követte el.

Rădu nyugodtan hallgatta végig az ítéletet, egyetlen arcizma sem rándult meg a súlyos büntetés kihirdetésekor. Ugy tette, mintha nem róla lenne szó és mint akit az egész ügy nem érdekel.

Az ügyész súlyosbításért, a védő enyhítésért fellebbezett.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsőjén lejár, a mai napon postautalványt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautalványt felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy ennek hiányában — lapunk folyóiratlagos küldésében megszakítás álljon elő.

BARADLAI LÁSZLÓ:

KUTYATÖRTÉNET

"A kutya, akiről szó van, az ujságírónál él. Eppen ezért kissé szertelen, kissé forradalmár, kissé csavargó-természetű, nem tiszteli a tekintélyt, megugálja a hivatalos közegeket és a számlás embert és mikor a szobába beszabadult, elsőnek az asztalon álló könyvre: Hitler: Mein Kampf című önéletrajzára vetette magát és addig börtöl sem lehetett a szobából kivenni, míg azt darabokra nem tépte.

Némi dicsekvés is van abban, hogy a kutya irodalmi izlését gazdájától örökölte.

A kutya személyi adatai a következők: Neve: Csutora (Márai Sándor iránti tiszteletből) fajtája: doberman, tehát fajtisza és a nagymamával is rendben vannak a dolgok, kora: egy év, neme: fiú, ballása: természetimádó.

A kutya hűségesen kitartott az ujságírójánál, csak hónap végén volt morózus a kedve. Ilyenkor ugyanis gazdája hus helyett csak száraz kenyérral etette.

A kutya gazdája ellen egy héttel ezelőtt egy elővezetési parancsot bocsátottak ki. Valami sajtóperből kifolyólag vezetteték elő annak ellenére, hogy a sértett, akiről írt, jelenleg, a cikkből kifolyólag, börtönben ül. A kutya érezte, hogy igazságtalanság történik gazdájával és tiltakozása jelül nekiugrott a rendőrnök, aki az elővezetési parancsot végre akarta hajtani. Az ujságíró azonban lecsitította a kutyát és megmagyarázta komolyan, hogy ez már így megy. Ők ketten gyengék ahhoz, hogy az egész apparátussal szembe szálljanak. A kutya hevesen csóválta a fejét és szomorúan nézett a gazdája után, aki úgy ment a rendőr előtt, mint egy háromszor megszökött fegyenc, holott ugyanakkor a rendőr nagyot köszönt a szembejövő korrupt és lelketlen, de nagybefolyású panamistának.

A kutya, látva a felgyülemelő igazságtalanságokat, meghasonlott a világgal és elbujdosott. Nyilván szégyellte, hogy gazdáját így viszik. Mire a gazdája hazaérkezett, már nem volt, aki elészaladjon. Úres volt a ház. Persze, egy kicsit fáj a gazdájának, hogy már a kutya is elhagyta. Ez embernek jól esik, ha érzi, hogy van valaki mögötte, vagy vele. Csutora pedig — mint említettük — igen értelmes, irodalmilag képzett kutya volt. A gazdája, ha egy-egy szebb cikke megjelent, mindig a kutyának olvasta el, aki megértő figyelemmel hallgatta. Ha a cikk nem tetszett neki, kikapta gazdája kezéből az ujságot és összetépte. Ez azonban ritkán történt meg, amit így a gazda, utólag, nem csekély önhittséggel állapít meg.

A kutya csak hallgatta a felolvasást. Irni sohasem próbált. Ez az acélul is erősebb biztosítéka volt kettejük jóbarátságának.

A gazda tehát kerestette a kutyát. Járt a színtérnél, megnézte az adóhivatali lefoglalt tárgyak raktárában, a csendőrség pincéjében, a hullaházban és a püőhidon, sőt még a vadkereskedők kirakatában is. Szóval mindent megtett, hogy a kutyát megtalálja. De hiába.

Egy hétig nem került elő a kutya. Ez alatt az idő alatt a becsületes megtalálók hozták a kutya helyett: négy macskát, egy selyem-pincsit, egy idomított fehér egeret, egy papagályt és egy sündisznót.

Csak a kutyát nem hozták.

A hetedik napon, amikor már az ujságíró lefejt minden reményről, beállított

— Kolozsvári hírek. Tudósítónk jelenti: A kolozsvári hadbírósg pénteken kezdte tárgyalni annak a tizenkilenc kommunista elítéltné az ügyét, akik a 83. ezred kaszárnyájában levő börtönükben, a vádirat szerint, ez év nyarán lázítást szítottak. A tárgyaláson mindnyájan azt vallják, hogy a bántalmazás nem volt emberséges, eltiltották a sétát és az illemhelyre sem engedték ki őket. Emiatt rendeztek éhségsztrájkot. Tagadják a lázadás vádját, színtük csak az elítéltek törvényben biztosított jogát kérték. A tárgyalást folytatják. — Simon Aurélie Kőkeret-utca 48. szám alatt lakó cseledeány marószódaoldattal megmérgezte magát. A mentők gyomormosást alkalmaztak és miután állapota nem volt súlyos, lakásán hagyták. Öngyilkossági kísérletének okáról megtagdott minden felvilágosítást.

— Aradás felsőviszón. Tudósítónk jelenti: A napok óta állandóan tartó esőzések következtében a Visó és a Vasér folyók annyira megáradtak, hogy medrükből kiöntve, tetemes károkat okoztak. A nagy víz következtében óriási kárt szenvedett Hoffmann Eisik szigeteki fakeskedő, akinek 1000 köbméter fáját a víz besodorta a szintén megáradt Tiszába.

— Újabb kisebbségi vasuti tisztviselőket bocsátottak el Temesvárt. Tudósítónk jelenti: A temesvári vasutigazgatóság körzetéhez tartozó vasuti intézmények kisebbségi tisztviselői és alkalmazottai aggodalommal figyelik, hogy újabb elbocsátási végzéseket kézbesítsenek ki. Körülbelül harminc kisebbségi vasutas kapta meg újabb felmondását. Valamennyien a közigazgatási bírósághoz fordulnak, hogy a vasutal szemben igazukat keressék.

ABLAK

Eliassen norvég mérnököt egy kínai banda elfogta és Sziánfuba vitte. Hogy értékét a váltságdíj növelésére fokozták, a legfinomabb falatokat adták neki. Végül is 200.000 dollárt követeltek, ezenfelül néhány tonna gabonát és 100 fegyvert. A meghízalt norvég azonban megőrizte fűrgeségét, egy kedvező pillanatban megszökött jőltartói kezéből.

Egyébként a norvég mérnök mint „A kínai éhínség enyhítésére alakult bizottság tagja” tartózkodott Kinában.

WALASIEWICZ STELLA

lengyel olimpiai bajnoknő az osakai versenyen saját viágrekordját 200 méteres futásban 24.1 másodperccel 23.8-ra javította.

— Piros pecsét a széken. Csikszederáról jelenti: Két hónap óta könyörtelen eszközökkel folyik az adóbehajtás az egész megye területén. Csoportosították a végrehajtókat s csendőri kísérettel sorra „kezelésbe” veszik a falvakat. Az adóvégrehajtók piros pecsétviszakkal és pecsétnyomokkal felszerelve jelennek meg az adózóknál és ha nem tudnak fizetni, könyörtelenül foglalknak. A zálogtárgyakat nem viszik el, hanem lepecsételik. A székekre és más házi és gazdasági berendezésekre piros állami pecsét kerül, olyformán, hogy a tulajdonos ne tudja elmozdítani. Legtöbb esetben a padlóhoz pecsételik és meghagyják, hogy ne merjék megsérteni a pecsétet, mert büntető következménye lesz a dolognak. Egy kicsit furcsa ez a rendszer. Hogy takarítanak, mozognak és élnek az emberek olyan lakásban, melynek padlója és berendezési tárgyai sérthetetlen állami pecséttekkel vannak ellátva? Ez is törvénytelen eljárás.

— Hajtót lött a vadász. Nagyváradról jelenti: Csütörtökön este beszállították a biharmegyei központi kórházba Perényi Imre 14 éves szalárdi parasztyermekét, akit hajtóvadászat alkalmából sörétes lövéssel halálosan megsebesítettek. A lövés oly szerencsétlenül érte a hajtógyermekét, hogy feltépte hasfalát és szétromcsolta a gyomrát. A gyermek egész éjszaka a legborzalmasabb kínok között viaskodott a halállal, míg ma reggel meghalt. A szalárdi csendőrség megindította a nyomozást annak kiderítésére, hogy a hajtóvadászaton résztvevő sok vadász közül ki a gyermek gyilkosa.

a kutya. Egy kicsit lesopányodott, egy kicsit csapzott volt, egy kicsit piszkos, de a kutya volt, az elocszott és hütlenné vált barát.

A viszonzlatás viharos örömei után az ujságíró erkölcsprédikációt tartott a kutyának: „hát nem volt neked meg mindenem mellettem? El kellett csavarognod? Belevetted magad a veszedelmekbe? Alálatlan lettél, züllött csavargó. Hiszen te nem éreztél a válságot, nyelovizsgára sem kellett állnod, hát miért tetted?”

— Egy idős nő rejtélyes eltűnése. Szatmárról jelenti: Szatmárról egy hónappal ezelőtt utazott el autóbusszon özvegy Jágó Lőrincné, akit Szatmáron vesztett kutya harapott meg és Kolozsvárra készült a Pasteur-intézetbe. Az idős hölgy azonban nem érkezett meg Kolozsvárra és azóta se vették hírt Szatmáron. Valószínűnek tartják, hogy Jágó Lőrincné, aki nagyobb összegű pénzt vitt magával, bünténynek esett áldozatul.

— Ötvenezer lej értékű adóbón tünt el rejtélyes módon a temesvári pénzügyigazgatóság. Tudósítónk jelenti: A temesvári pénzügyigazgatóság rejtélyes lopás történt. Amíg egyik tisztviselő néhány percre távol volt hivatalától, valaki asztaláról ötvenezer lej értékű adóbón elemelt. A rendőrség nyomban megindította a nyomozást. Megállapították, hogy az ismeretlen tolvaj már tudott az adóbónok, mert több temesvári bankban találtak néhányat az ellopott bónók közül. Ezen a nyomon indultak el és a gyanu egyik pénzügyi tisztviselő körül összpontosul, akinek nevét a nyomozás érdekében még nem adták ki.

— Javítás közben felrobbant az autó. Szatmárról jelenti: Balog Ferenc szatmári soffőr a szatmári országúton haladva, autójával defektet kapott. A soffőr lezárt, hogy rendbeszedje gépét, amelynek megjavításához a benzintartányát ki kellett nyitnia. Miközben a soffőr dolgozott, egy arrahaladó járókelő cigarettára gyújtott és parázsló gyufáját bedobta a benzintartányba. A dolgozó Balog Ferenc nem vette észre a benzinbe esett gyufát, úgyhogy a bekövetkezett robbanás elől nem menekülhetett. A felrobbant benzintartány szétvetette a gépet és rendkívül súlyosan megsértette a soffőrt, akit a robbanás után életveszélyes állapotban szállítottak be a szatmári központi kórházba.

— A baróti végrehajtó. Tudósítónk jelenti: Csak pár napja számoltunk be a baróti adóvégrehajtó viselt dolgairól s irtuk meg, hogy rettenetesen tartja az egész falut, máris újabb eseményt kell a nyilvánosság elé vinni. Ugy-látszik, Baróton Pátránjel végrehajtó azt csinál, amit akar s a törvényt csak hírből ismeri. Már csaknem az egész község felháborodással beszél róla s embertelen eljárásáról. Ezuttal Pál István vendéglősnél jelent meg a végrehajtó s egy 5500 lejes hátralékot követelt. Pálnak nem lévén semmi hátraléka, fel akarta világosítani a végrehajtót, hogy ahol nincs, ott ne keressen. Erre a tulbuzgó Pátránjel haragra lobbant és a vendéglős italmérési engedélyt a falról leakasztotta. A vita során a végrehajtó annyira felbőszült, hogy az italmérési engedélyt rámlájának füvegét összetörte. Mikor lesz már vége Baróton az ilyen adóvégrehajtásnak? Különb Baróton nem is szükség, hogy revolverrel menjen a végrehajtó. Módot kell nyújtani, hogy az adófizető fizetni tudjon, de nem úgy, ahogy Baróton csinálja a végrehajtó, a lefoglalt tárgyakat szekérré dobálva elszállítsa. S azt is kellene tudnia, hogy egy iparos szerszámaikat lefoglalni nem szabad — ez törvénytelen.

★ A „Nemibetegségek és a Házasság”, népszerű orvosi közlemény. Megrendelhető a szerzőnél: Dr. Gergely József bőrgyógyásznál, Târgu-Mureş, Calaraşilor 14. Ára 15 Lei.

A kutya felelni akart, de mint egy kisebbségi ujságíró, akibe belefotolták a szót, nem tudta elmondani mit akar, csak meghuzta a gazdája kabátját és a kapu felé hurcolta őt.

A kapu előtt egy kis szutykos kuvasz állt.

A kócos kuvasz, kétséget kizáróan, a női nemhez tartozott.

A kutya gazdája rögtön megértette az összefüggést és megértően simogatta meg boldogan röhögő fiukutyáját, aki nem ol-

— Halálos gázolás. Lugosról jelenti: Lugos közelében, a vasutvonal és országot kereszteződésénél, nem lévén sorompó, a vonat elkapta Horea Gyukits szilvásközi gazda kocsiját. A gázdát és lovakat a mozdony agyon-gázolta, a szerkezet összetört, csupán a gazda felesége menekült meg kisebb sérülésekkel az összeütközésből.

(*) Traven-Gyapotszedők. „Kezem munká-jának eredményét hordja király, elnök, milliomos...” éneklj Traven gyapotszedőmunkása, miközben kora hajnaltól késő éjszakáig hajladozik a tropusi napon. Furesa, primitív világ ez, egyszerű emberek világa, akik nem ismernek egyebet, csak a munkát, illetve sokszor a munkanélküliséget és az éhezést. Életük akár a dzsungel vadjaé: nyers és erőszakos, de színes és kalandos is. Mindig résen kell lenniük, mert aki ellanyuhul, annak vége. A dzsungel törvénye az erősebb jogának alapján áll, aki gyenge: pusztuljon. Traven jól ismeri ezt a furesa vad életet. Hosszú esztendőket óta él Mexikó belsejében, néha hónapokra el-elúnik, bejárja az őserdő rejtett indiántepeit, a gyapotföldrüket, a kisebb és nagyobb városok műhelyeit és tömegszállításait. Amit átél, megírja: szépítés nélkül, változatlanul. Nem művész... több annál. A „Gyapotszedők” 256 oldal Dornán László kitérő fordításában fűzve 45 Lei, kötve 72 Lei a Brassói Lapok könyvosztá-lyában Brassó, Kapu u. 56—58 az udvarban.

— Epe- és májbetegségek, elsősorban epehólyagkattarús, epekőképződés és sárgaság eseteiben a mindig enye hatású természetes „Ferenc József” keserűvíz a hasi szervek funkcióit élénkebb tevékenységre serkenti.

SPORT

AUSZTRIA—ROMÁNIA

válogatott labdarúgó mérkőzés előkészítésére indultak meg tárgyalások Ausztria csapata Bukarestben játszana jövő tavasszal, mégpedig — a kikötés szerinti — legjobb csapattal.

BRUNNEN IS GYŐZÖTT A SZOVJET FUTBALLCSAPAT

a Zidenice erős csapata ellen 3:2 (2:0) arányban.

AZ ACFR—MACABI NEMZETI BAJNOKI

mérkőzést Costel Radulescu, a biróság elnöke vezeti, miután a brassói vasutas csapat visszautasította az eredetileg kijelölt Theil és Tzopa bírókat.

Keszei II., a budapesti Törekvés jeles csatára, aki körül annyi vita volt, végül mégis a Hungária játékosává lesz. Állítólag már most vasárnap játszik is.

A magyar Sas, aki egyik legnépszerűbb csatár Párisban, minden valószínűség szerint a párisi válogatottban játszik Budapest csapata ellen.

Attila—Gyulai AC 2:2 (2:2, 2:2, 1:1). Magyar Kupa mérkőzés Gyulán. Az Attila most is gyengén játszott.

CSÁNYI BUDAPEST DEKATLON BAJNOKA,

mégpedig jó eredménnyel.

Budapest 1934. évi dekaltonbajnoka: Csányi MAC 7113 ponttal 2. Kruppka MTK 5990,3 pont. 3. Keresztes BEAC 5381,22 pont. 4. Füzessy MAC 5236,675 pont. Az eredményeket befojlyásolta a rossz időjárás.

A Kleberberg vízipóló kupa július 25 és 26 között kerül megrendezésre Brüsszelben.

A lendület és a technika ütközik meg egymással az olasz—angol mérkőzésen — írják az olasz lapok. Pozzo szövetségi kapitány szívesen előkészületi tréninget rendelt el.

Súlyos ráfizetéssel végződött a szovjet ökölvívók brünni mérkőzése. Ezért a brüniek nem is vállalták az osztrákok elleni találkozó megrendezését, amely így egyelőre elmarad.

Nagy formában vannak még mindig a svéd atléták. Anderson 52.15 méteres diszkoszvetéssel nyert egy versenyt. Norci 15.30 méterrel győzött a súlydobásban. Ny 5 p. 29.7 mp. nyakon jó időt futott 2000 méteren.

vasta Kraft Ebinget, Magnus Hirschfeldet, Stekelt, Bloch Ibánt és a többieket és így nem tudhatta, hogy ő — hogy mondjuk csak — a pubertás korába jutott, de az egyhetes csavargás alatt hálá a kócos kuvasznak — átjutott Sturm und Drang korszakán.

Összemosolyogtak ők ketten, a kutya és a gazdája.

A két férfi.

Ők értették egymást és cinkos módjára, egymásra hunyorogtak.

ROMÁN KIRALYI PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Az 1934 évi. 4 és fél százalékos Országfejlesztési Kölcsön

KIBOCSÁTÁSI PROSPEKTUSA

A kölcsön célja. A Monitorul Oficial 1934 évi július 10-iki 156. számában kihirdetett törvény és az 1934 évi 2084 sz. október 6-án kelt Minisztertanácsi Napló a Pénzügyminisztériumot felhatalmazza, hogy „1934 évi 4 1/2 %-os Országfejlesztési Kölcsön” elnevezéssel nyilvános aláírás útján kölcsönkibocsátást eszközöljön.

A kölcsön rendeltetése, hogy fedezze a nemzetvédelem, a nemzetművelődés, a földmívelés, utépitési és javítási, valamint más mulhatatlanul szükséges közmunkák beruházási költségeit:

A kölcsönkibocsátás feltételei:

1. **Kötvények. Címletek.** A Pénzügyminisztérium benyújtásra szóló kötvényeket bocsát ki „1934 évi 4 1/2 %-os kötvényeket” „Országfejlesztési Kölcsön” elnevezés alatt, amelynek nagyságát a jegyzések befejezéséig tényleg kifizetett kötvények végösszege adja.

Az új kötvények 1000 lej névértékű 1, 2, 5, 10 és 20-as címletekben, tehát mint 1000 lej, 2000 lej, 5000 lej, 10.000 lej és 20.000 lej névértékű címletek kerülnek kibocsátásra.

Minden kötvénynek sorszáma lesz, a két kötvényű címleten két, az öt kötvényű címleten öt, egymást követő sor-szám szerepel és így tovább.

2. **Kamatozás. Szelvények.** A bemutatásra szóló kötvények évi 4 1/2 %-os kamatozásuak 1934 december 1-től kezdődőleg azok amortizálásáig. Az évi kamat fele június 1-én, másik fele december 1-én kerül kifizetésre, az első kamatfizetés 1935 június 1-én történik.

A kötvényeken 40 darab szelvény lesz, az első negyven fél évi kamatfizetés felhasználására, továbbá egy utalvány (talon), amelynek ellenében az első 40 szelvény kifizetése után új szelvényeket szolgáltatnak ki.

Az esedékes szelvényeket névértékben, készpénz gyanánt fogadják el az összes állami intézmények.

3. **Amortizáció.** A kötvények legkésőbb 40 év alatt amortizáltatnak az 1935 évtől kezdődő, negyedévenkénti sorshuzások útján. A június 1-én beváltandó kötvények sorsolását minden év február 1-én és május 1-én, a december 1-én beváltandó kötvények kisorsolását minden év augusztus 1-én, november 1-én adják meg.

4. **A kötvények visszaváltása. Nagy prémiumok. Jutalékok.**

A negyedévenként kisorsolt kötvényeket az esedékességkor nagy jutalmakkal vagy beváltási jutalékkal váltják vissza.

a) **Amortizáció nagy prémiumokkal.** A lejegyzett kölcsön minden teljes milliárd leje nagy prémiummal amortizáltak és így kifizetésre kerül az első évben.

1 kötvény	3,000 000 lejjel összesen	3,000 000
2 „ egyenként	1,000 000 „ „	2,000 000
4 „ „	500 000 „ „	2,000 000
4 „ „	250 000 „ „	1,000 000
46 „ „	100 000 „ „	4 600 000
57 visszaváltott kötvénny	Osszesen 12,600 000 lejjel	tesz ki.

A következő években az egy milliárd lej névértékű kifizetett kötvények mennyisége, amelyet a fenti táblázat szerint nagy prémiummal váltanak vissza, változatlan marad, mint az első évben, azzal a különbséggel, hogy azoknak a kötvényeknek mennyisége, melyeket 100.000 lejenként váltanak vissza, évről-évre egy kötvénnyel csökken.

A lejegyzett kölcsön, végösszegében szereplő milliárdok töredéke megfelelő arányban részesül az évi nagy prémiumban.

Az évenkénti nagy prémiumok szétosztása az illető évben megjelölt nagy sorsolás alkalmával, a lehetőséghez képest azonos részekben történik.

A kölcsönjegyzés lezárása után, amikor a kölcsön végösszege már ismeretes, azonnal pontosan megállapítandó, a negyedévi sorsolások alkalmával történő nagy prémiumok szétosztása.

b) **Amortizációs jutalékkal.** Azokat a kisorsolt kötvényeket, amelyeket nem prémiummal sorsoltak ki, az 1000 lej-es névértékén felül 200 lejes jutalékkal fizetik ki. Tehát az 1000 lejes címleteket 1200 lejjel váltják vissza, a 2000 lejeseket 2400 lejjel, az 5000 lejeseket 6000 lejjel, a 10.000 lejeseket 12.000 lejjel, a 20.000 lejeseket 24.000 lejjel váltják vissza.

A kisorsolt kötvényeket a kifizetés esedékességének napjától kezdve, a visszaváltás értékének megfelelő készpénz gyanánt fogadják el az összes állami intézmények.

5. **Amortizációs táblázat.** A negyedévenként amortizálandó kötvények mennyiségét, egy az összes címletekre rányomtatott amortizációs táblázat fogja feltüntetni. Ez a táblázat féléves beosztással feleleli az egész kölcsön amortizációját, 80 félévenként tartandó sorshuzás útján, 2 1/2 % félévenkénti kamat mellett, a kötvények kifizetését névértékben eszközölve. (Ezt a féléves beosztású táblázat kiegészíti a 20-as jutalék és a nagy prémiumok fedezésére vonatkozó melléklet.

6. **A sorsolás.** A negyedévi sorsolást egyformán eszközlik az összes címletekre és pedig az egyes kötvényeket huzásoként csoportosítva, a kettős kötvényű címleteket tizenként, az ötös címle-

teket négyenként, a tízes címleteket kettőnként, a huszas címletek egy csoportnak tekintendők.

A negyedévenként kisorsolándó kötvények mennyisége, csak a fele annak a mennyiségnek, amelyet az amortizációs táblázat, mint az illető félévben visszaváltandót feltüntet, tekintettel arra, hogy a kötvények kisorsolása huszas csoportokban történik. A nagy prémiumos sorsolásoknál, minden címlettulajonos olyan mennyiséggel vesz részt, ahány kötvénye van, ezek szerint az egyes kötvényű címlet tulajdonosa egy darabbal,

a huszas kötvényű címlet tulajdonosa husz darabbal vesz részt.

7. **A kamatozás megszűnése.** A kisorsolt kötvények nem kamatoznak attól az időtől kezdve, amikor a visszaváltási összeget folyósították. A visszaváltásra benyújtott kötvényeknek tartalmazniuk kell a következő amortizációs esedékesség alkalmával érvényesíthető összes szelvényeket.

A hiányzó szelvények értékét a visszaváltási összegből levonják.

8. **Adó és illetékmentesség.** A kamatokat, valamint azokat az összegeket,

amelyekkel a kötvényeket amortizálják, úgy a szelvény, mint a kötvény tulajdonosoknak minden levonás nélkül fizetik ki, tehát ezek a fizetések mentesek mindenféle adó (elemi és többlet adó) és minden illeték alól, továbbá az állam által a jelenben, vagy a jövőben kivetett bármely természetű adó alól.

Uyanígy a kötvények mentesek az örökösödési, a hozományi és az ajándékozási szerződések adója alól is.

9. **A lej stabilitása.** A kamatok kifizetése és az amortizáció lejben történik, megfelelően az 1929 február 7-én kelt valuta törvénynek, tehát 1 lej megfelel 10 miligram 0.900 finomságu arany mai törvényes értékének.

10. **Lombardirozás, Garanciák és óvadékok.** Ezen kölcsön címleteit lombardirozásra elfogadják: a Jegybank (Banca Natională), a Letéti Pénztár (Casa de Depuneri) és a Postatakarékpénztár (Casa Natională de Economii si Cecuri postale).

Ezeket elfogadják névértéken minden olyan esetben, mikor törvény vagy végrehajtási utasítások, garanciák vagy óvadékok letételét teszik kötelezővé.

11. **A kifizetések elévülése.** Olyan esetben, ha az esedékességtől számított öt éven belül a szelvényt kifizetésre nem mutatták be, vagy pedig az esedékességtől számított 10 év-n belül a kötvény amortizációs összegét nem kérték, az illető szelvény vagy kötvény tulajdonosa elveszti az összegre vonatkozó jogait és ezek az államra szállnak át.

12. **Jegyzési határidő. Kibocsátási ár-folyam.**

A kölcsön jegyzésének határideje 1934 november 5-től 1934 november 30-ig terjed. A Pénzügyminisztérium fenntartja magának azt a jogot, hogy a jegyzést előbb is lezárja.

Egy darab 1000 lejes kötvény kibocsátási árfolyama 880 lej, amely összeg a jegyzéskor fizetendő be.

13. **Fizetések állami járadékpapirokkal.** A lejegyzett kötvények egy része, ami nem haladhatja meg a kölcsönjegyzés névértékének 20%-át, fizethető az alább felsorolt állampapír címletekkel, a táblázatban feltüntetett árfolyamokon.

Az állampapír neve

1.	4 százalékos	1889 évi belföldi
2.	4 „	1889 „ külföldi
3.	4 „	1891 „ „
4.	4 „	1894 „ külföldi
5.	5 „	1894 „ belföldi
6.	4 „	1896 „ „
7.	4 „	1898 „ „
8.	5 „	1903 „ „
9.	4 „	1905 „ A. B.
10.	4 „	1905 „ konvertált
11.	4 „	1908 „ „
12.	4 „	1910 „ belföldi
13.	4 „	1910 „ külföldi
14.	4 1/2 „	1913 „ „
15.	5 „	1916 „ nemzeti kölcsön
16.	5 „	1919 „ egyesülési kölcsön
17.	5 „	1920 „ újjáépítési kölcsön
18.	5 „	1920 „ blokált
19.	5 „	1922 „ kisajátítási amortiz. járadék
20.	5 „	1922 „ kisajátítási örökös járadék

Megállapított árfolyama

75 százalék
75 „
75 „
65 „
70 „
60 „
45 „
60 „
55 „
55 „
60 „
55 „
55 „
55 „
55 „
55 „
55 „
55 „
55 „
50 „
50 „
50 „

Az 1000 lejes kötvények tehát, 680 lej készpénz és 200 lej állampapír címlettel fizethetők ki.

Ha az így benyújtott címletek értéke meghaladná a teljes kölcsönjegyzés névértékének 20%-át, ezesetben a többlet az állam javára szolgál, míg ha az 20%-nál kisebb, a különbözet készpénzben egészítendő ki.

A fizetés fejében elfogadott címleteken rajta kell legyenek az 1934 évi decem-

ber 1 után esedékes szelvények.

14. **Jegyzési helyek.** Jegyzések és befizetések eszközölhetők a Jegybanknál és összes fiókjainál, a Postatakarékpénztárnál, az összes postahivataloknál, a közpénztáraknál és később megállapítandó pénzügyintézeteknél.

A jegyzési helyek a kölcsönjegyzőknek szükséges nyomtatványokat rendelkezésére bocsátják. A befizetett összegekről nyugtát adnak, amelyek az aláíró kívánságára más személyek nevére is

szóhatnak, feltüntetve a nyugtán a tulajdonjog átruházását.

15. **A címletek kiszolgáltatása.** A kölcsönjegyzők a végleges címleteket a befizetési nyugta ellenében a kölcsönjegyzés helyén vehetik át.

Bucuresti, 1934 október 20

SS. Victor Slăvescu

pénzügyminiszter

Bűnügyi statisztika

A belényesi rendőrség főnöke, Parvu P. Petru rendőrkapitány, aki tíz hónapja vezeti a belényesi rendőrséget általános közmegelegedéssel.

Ez évben Belényesen a következő bűnesetek fordultak elő, amelyekre mind világosság derült.

Gyilkossági kísérlet: 1.

Öngyilkosság: 1.

Lopás: 15.

Záróra kihágás: 61.

Monopol kihágás: 3.

Az elért eredmények természetesen a belényesi rendőrség érdeme, pláne ha tekintetbe vesszük azt, hogy Belényes közbiztonságára mindössze egy rendőrkapitány egy legénységi parancsnok és csak tíz rendőr áll rendelkezésre.

Belényes lakosságának éjjeli nyugalomát mindössze három rendőr őrzi.

Belényes kereskedői világ- városok mintájára rendez- kedtek be

Nem nagyságban, nem forgalomban, nem pénzbőségben és nem is nagyzási mániából, hanem csak azért is, hogy kereskedő kartársaikat, legyen az bármilyen szakmabeli, tönkretegyék.

Ha egy idegen olvasónk idetévedne Belényesre és esetleg valamire szüksége volna, kellő utbaigazítással szolgálunk, hogy mit hol tud beszerezni: Fűszert — vasüzletben, vasárut — fűszerüzletben, kolbászt, felvágottat — papírüzletben, papírárut — csemegeüzletben, csemeget — könyvkereskedésben, iskolakönyvet — fűszerüzletben, iskolai egyenruhát — vegyeskereskedésben, pipere-cikket — festéküzletben, esernyőt — szatócüzletben, textilárut — fűszer angro-kereskedésben, kölcsönkönyvtárt — kézimunkaüzletben, keftét — élelmiszerüzletben, férfi- és női divatcikket — az utcán, turót, vaját — a hentesnél, mütrágyát — a nagytraktikban, trafikot — az üvegesnél, varróit — az órásnál, órát — a tejcsarnokban.

Nem folytatom, mert igen tisztelt olvasóink most már bátran gondolhatják, hogy „ujaságirót — az elmeegógyintézetben”. Pedig, sajnos, igaz a fenti utmutató, amely Belényesben most már uzussá vált „csak azért is”, hogy „kartársainkat tönkre tegyék, nem törődve azaz, hogy egyiknek, vagy másiknak nem a szakmája az, amit árul. A fontos csak az, hogy lássuk, ki bírja tovább.

Arcképcsarnok

Teusan Joan tanár a belényesi Samuil Vulkán fiugimnázium professzora. Arról híres: ... hogy nem szereti az új dolgokat, mindig csak a „rongyos” dolgok után érdeklődik. Szereti a római játékokat, de előre kiköti perencyi pontossággal, hogy mikor legyen a játéknak vége. Egy pár esetben már előfordult, hogy két-három órai késés állott be.

Dr. Buder József ügyvéd-kereskedő, legtelkebb belényesi színházlátogató, kintinó muzsikás. Arról híres: ... hogy a belényesi gibicklub elnöke. Akinek ő leül gibicelni, az megcsinálthatja azonnal végrendeletét.

Boier Valériu erdőfőmérnök. A belényesi erdőgazdálkodás szimpatikus főmérnöke. Arról híres: ... hogy a belényesi kávéházak zajos esti életében nagyon jól jön az általa oly sokszor hangoztatott muzic-nimic és max kiszólások. Mikor ezen parancsszavak elhangzanak, pár perencyi csönd uralkodik a kávéházban.

Parvu P. Petru rendőrkapitány. Belényes rendőrfőnöke. Arról híres: ... hogy szeretne a leghíresebb lórum-játékos lenni, pedig azt sem tudja, hogy rá a bunkóra, rá a bunkóra.

Bonyhay Kálmán gyógyszerész. Belényes legjobb tenniszjátékos. Arról híres: ... hogy a legpedánsabb rómi és poker játékos, akit mint partnert mindenki szívesen lát, hiszen ő az, aki a legkevesebb ugynevezett „bruhust” szokta a játék menetében csinálni.

Közélet

Mi lesz Belényes szegényeivel

Indokolt a kérdés, tekintettel arra, hogy az ősz már nagyon erősen érezhető, sőt nálunk már a télkabátok is előkerültek, nagyon sok helyen a tűz is ég a kályhákban. Arra gondoltunk, vajjon mi lesz azokkal, akiknek nincs télkabátjuk és nincs fájuk, amit a tűzre tegyenek, mert nálunk, sajnos, ez a téma mindig súlyos probléma volt, de mindig akadtak, minden felekezetről megértő szívek, akik mindent elkövettek, bármilyen fáradságukba is került, hogy szegényeiknek segítsenek.

Eppen ezért felkerestük a hatóságok és jótekonyságukat vezetőit, hogy mondják el, mi a tervük a közelgő téli segélyekre vonatkozólag.

A VÁROSHAZÁN

Cosma N. Traján képviselő, az ideiglenes városi tanács elnöke szívesen állt rendelkezésünkre és a következőket mondotta: Mi, mint minden évben, úgy az idén is minden erőnkkel azon leszünk, hogy városunk szegénysorsu és nélkülöző polgárait, felekezeti különbség nélkül, segélyhez juttassuk.

Kiosztásra fog kerülni, mint a múlt évben is: 300 kg. liszt, 50 kg. szalonna, 100 kg. hus, 130 mtr. tűzifa, 40.000 lej készpénz.

Ezen segélyen kívül a város 11 szegénysorsu családot részesít állandó havi segélyben.

A GÖRÖG KELETI NÖEGYLET

Dr. Pap Cornélné nőegyleti elnököt, legnagyobb sajnálatunkra, nem találtuk otthon, de ismervé már a múltból működését, jó szívvel és fáradhatatlan munkásságát, bizzunk benne, hogy továbbra is intenzíven részt fog venni a szegények felsegélyezésében.

A GÖRÖG KATOLIKUS EGYHÁZ

Dr. Hetco Valér esperes, a Mária-társulat elnöke, egyben a város szociális segélyező bizottságának elnöke, kérésünkre a következőket mondta el:

Nemcsak szegényeinknek, hanem nekünk is nagy gondot okoz a közelgő tél, de mint minden évben, úgy most is gyűjtés által fogjuk a segélyre szoruló téli szükségleteit előteremteni. Azonkívül van egy állandó perseyünk a szegények javára, amelyet havonta küldtünk és szegényeink között szétosztjuk. Egyházunknak 50—60 olyan családja van, akik segélyre szorulnak. Kiosztásra fog kerülni természetben élelmiszer és fa, valamint 7000—8000 lej készpénz.

A REFORMATUS NÖSZÖVETSEG

Jakab Viktoré elnököt, aki hat éve vezeti a szövetséget, kérésünkre elmondja, hogy nagy anyagi gondokkal kell megküzdnie a szövetségnek, mert tagsági díj nincs, mindenki tetszése szerint támogatja az intézményt. Husz olyan család van, akiknek felruházása a mi gondunk, ezenkívül az iskolágyermekek között is számosan vannak, akiknek segélyt kell adjunk. Ünnepeket és teastélyeket fogunk rendezni, melynek tiszta jövedelmét a fenti célra fogjuk kiosztani. Számításunk szerint körülbelül 10.000 lej értékű segélyt szeretnénk az idén kiosztani.

A RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ

Morschl Jánosné, a kultúregyesület elnökője, a következőket mondta el:

Mi legelső sorban az iskolás gyermekeket ruházzuk fel. Nyolc-tíz olyan gyermekünk van, aki erre a segélyre rászorul. Házi-rázra járunk és így gyűjtjük össze az adományokat, képet járuljon hozzá a fenti nemes célhoz.

Sok-e 5 ezer lej városi segély a belényesi református iskolának?

A belényesi városi tanács a költségvetés összeállításakor 5000 lejt szavazott meg a református iskola segélyezésére. Ugyanannyi összeget kapnak a többi egyházak is. A református iskola részére megállapított városi segélyt megtelebheztek és így a sok gonddal küzdő iskola ki tudja, mikor juthat hozzá a pénzhez.

Arról lehetne vitatkozni, hogy ez a segély elegendő-e, de most hagyjuk ezt és inkább beszéljünk arról, milyen kulturmunkát végzett a református iskola a múltban és indokolt-e ez a fellebbezés?

Amikor még nem volt Belényesen román elemi iskola, akkor a magabb román iskolába megkülönböztetett bánásmódban volt részük azoknak, akik a református elemi iskolából kerültek ki. Ma is vannak itt nagyon sokan, vezető állásba lendült román urak, akik a tudás legelső gyümölcsét a belényesi református iskola padjaiban kapták.

Amit mindenki tud Belényesen

Hogy: ... a csütörtöki hetivásárok után pénteken nappal sepregetik a város főterét és természetesen a nagy portól ilyenkor nem lehet az utcára menni.

Hogy: ... a zsidó kaszinó népszerű gondnoka, Lévi Lala ellen álláshalmozásért illetékes hatóságok eljárás indítottak. Most itt az alkalom, módjában áll „tontrázni”.

Hogy: ... a belényesi kereskedők egynehányja petróleum források után kutatnak tüzelő- és finánc segédlettel.

Hogy: ... a belényesi Aurora sportegylet megverte a nagyváradi Egyetértés csapatát bajnoki mérkőzésen. Végre egy győzelem, csak tovább is tartson.

Hogy: ... Popluka Mihály belényesi nagyiparos a város főterén pletyka és információirodát állított fel. Ösmervén az ő képességeit bizzunk benne, hogy új vállalkozását siker koronázza.

Csak a remény

Világ gazdasági krízis van. Panaszok a nép minden rétegében. Az eladók, mint kereskedő-íparosok, nem tudják áruikat eladni, — nincs vevő — nincs pénz.

Belényesen ez a téma sokkal súlyosabb, mint bárhol, belényesi kereskedők és iparosok valamikor kivétel nélkül mind jól megalapozott üzlettel és műhelyekkel rendelkeztek, termé-

szetesen szívesen fizették a rájuk kirótt, de az akkori viszonyoknak megfelelő adókat.

Ma azonban megváltozott a helyzet, **nincs mit eladni**, illetve nincs kinek. Órák hosszat el lehet nézni a belényesi piacon, amíg egy vevő feltűnik egyik, vagy másik üzletben. Az utóbbi időkben már csak a csütörtöki hetivásárok tartották fenn a kereskedelmi és ipari életet. Most már a csütörtöki hetivásár sem kivétel. Ez is hétről-hétre rosszabb. Ma már ettől sem lehet semmi jót várni. Nem mondhatjuk azt sem, hogy a kereskedők elvesztették volna ambíciójukat és pénzükket együtt, mert az megmaradt. A belényesi kereskedők ma is, mint régen, szorgalmas, munkás emberek, akik már reggel 5 órakor nyitják üzleteiket, nem azért, mintha a forgalom megkivánná, hanem csak úgy kötelességből. De, sajnos, a magas adókat ma is fizetniük kell.

Minden reménye a belényesi társadalomnak a Cosma N. Traján képviselő által tervbe vett városfejlesztési akció és pedig: katonaság, hadikegészítő, törvényszék idehelyezése. Ismervé Cosma képviselő szülővárosa iránt érzett szeretetét, bizzunk benne, hogy ígértét bármilyen akadályok is lépnek közbe, keresztül fogja vinni, mert csak ez mentheti meg Belényes kereskedelmi és ipari életét a teljes végromlástól.

Ma azonban megváltozott a helyzet, **nincs mit eladni**, illetve nincs kinek. Órák hosszat el lehet nézni a belényesi piacon, amíg egy vevő feltűnik egyik, vagy másik üzletben. Az utóbbi időkben már csak a csütörtöki hetivásárok tartották fenn a kereskedelmi és ipari életet. Most már a csütörtöki hetivásár sem kivétel. Ez is hétről-hétre rosszabb. Ma már ettől sem lehet semmi jót várni. Nem mondhatjuk azt sem, hogy a kereskedők elvesztették volna ambíciójukat és pénzükket együtt, mert az megmaradt. A belényesi kereskedők ma is, mint régen, szorgalmas, munkás emberek, akik már reggel 5 órakor nyitják üzleteiket, nem azért, mintha a forgalom megkivánná, hanem csak úgy kötelességből. De, sajnos, a magas adókat ma is fizetniük kell.

Minden reménye a belényesi társadalomnak a Cosma N. Traján képviselő által tervbe vett városfejlesztési akció és pedig: katonaság, hadikegészítő, törvényszék idehelyezése. Ismervé Cosma képviselő szülővárosa iránt érzett szeretetét, bizzunk benne, hogy ígértét bármilyen akadályok is lépnek közbe, keresztül fogja vinni, mert csak ez mentheti meg Belényes kereskedelmi és ipari életét a teljes végromlástól.

Belényes mint iskolaváros

Az iskolák körül nagy a sürgés-forgás. Az ország minden részéről hozzák a szülők gyermekeiket a belényesi iskolákba, amelyek országosan is előnyösen ismertek.

A leány- és fiugimnáziuma annyira közse-

amelyek, sajnos, évről-évre apadnak, mert a gazdasági helyzet állandóan rosszabbodik. Végre sikerült azt is elérnünk, hogy az egyházi tagok havi öt lej tagsági díjat is fizetnek, ami összegyűjtve szintén a szegényeink között kerül szétosztásra.

Ez évben is természetesen minden erőnkkel azon leszünk, hogy az arra ráutaltakat segíteni tudjuk.

A ZSIDÓ NÖEGYLET

Ornstein Kálmáné elnökő volt szíves a következőket mondani:

Ez évben vettem át a Nöegylet vezetését és, sajnos, kijelenthetem, hogy nőegyletünknek nagyon nehéz helyzete van a leromlott gazdasági viszonyok miatt. Husz olyan család van, akiket állandó havi segélyben kell részesítsünk. A tagsági díjak nem folynak be rendszeresen, mert egynehányan nagyon könnyen veszítik a nőegylet magasztos hivatását. Az a tervünk, hogy karöltve a többi nőegyletével, szeretnénk egy színtársulatot lehozatni és azt mindnyájan pártolnánk, viszont a nőegyletek részére egy bizonyos százalékot kérnénk. Mint elődeim az előző években, úgy most mi is fáradhatatlanul azon fogunk dolgozni, hogy minél nagyobb segélyben részesítsük az arra szorultakat.

★

Mint a fenti nyilatkozatokból láthatjuk, Belényesen minden felekezetről megvan a jóakarattal ahhoz, hogy a közelgő tél nehéz gondjait amennyire csak lehet, a szegénysorsuakkal leldtessék. Most már csak az a kérésünk van Belényesben mindenkihez, legyen az bármilyen felekezethez tartozó, hogy anyagi helyzetétől függetlenül járuljon hozzá a fenti nemes célhoz.

retetnek örvend, hogy az elmúlt évben is számtalan gyermek kimaradt.

Dr. Pável Constantinné a leány- és dr. Flurás Nicolai a fiugimnázium igazgatói, karöltve a tanári karral, modern szellemben vezetik az iskolákat.

Külön meg kell emlékeznünk az állami elemi iskola igazgatójáról, Cosma Gávriról, aki nyári szabadsága ideje alatt ingyenes előkészítési kurzust vezetett, vallás és felekezetkülönbség nélkül, diákjai részére, akik felsőbb iskolákba léptek.

Azt hisszük, hogy kevés hasonló igazgatótalálunk, aki nyári szabadságát feláldozza diákjai előmenetelért.

Belényes sporija

Mint minden vidéki kis város, úgy Belényes is nagy nehézséggel küzd, anyagi alapok hiányában a sport terén.

Tudott dolog, hogy a lakosság igen csekély százaléka foglalkozik a sporttal és még kevesebb azoknak a száma, akik megértik a sport jelentőségét és azt anyagi és erkölcsi támogatásban részesítik.

Belényesnek ezen a téren is sokkal rosszabb helyzete van a többi vidéki városokkal szemben. Lakosainak száma nem éri el a 4500-at, de ennek 90 százaléka a fővárosi intelligenciájával van telítve, amit a sporttal szemben támaszt. Így tehát a megmaradt kevés pártoló csoport, akikből összeverődött a sportrajongók tábora, éppen nem, vagy csak nagyon nehezen tud eleget tenni kötelességének.

Ilyen körülmények között hol elalszik, hol fellángol a sportélet, aszerint, hogy annak dolói jönnek, vagy mennek.

Adott helyzetben a sportnak különösen nagy ártást külválják Belényesben. A turisztikát a futball.

A turisztikához gyönyörű környékkel rendelkezünk, minden épkézlab embert hívogatók megcsodálására.

A futball, mint tömegsport, az ifjúságnak leginkább megfelel. Ezen a téren leglátványosabb eredményt ez az év produkált, amikor a kosárlabdás folytatán sikerült egy megfelelő pártoló csoportot, akikből összeverődött a sportrajongók tábora, éppen nem, vagy csak nagyon nehezen tud eleget tenni kötelességének.

Ilyen körülmények között hol elalszik, hol fellángol a sportélet, aszerint, hogy annak dolói jönnek, vagy mennek.

Adott helyzetben a sportnak különösen nagy ártást külválják Belényesben. A turisztikát a futball.

Nem mulaszthatjuk el felemlíteni azokat is, akik a belényesi sportélet előmeneteléhez eddig is és reméljük, ezután is támogatást nyújtottak. Dr. Micusan Valér vezetett járásbíró, Cosma Traján képviselő, dr. Kuller Béla ügyvéd, Cosma Stefan járásbíró Chidosán Anton ügyvéd, Rátz bankigazgató, Boier Valér erdőfőmérnök, Popovits járásbíró, Mireea erdőfőmérnök, Vidican perceptor, Belényesi László kereskedő.

Vasárnapi lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

Értékelni a népköltészetet!

Részletek Gorkij Maxim-nak a szovjetirók moszkvai kongresszusán mondott beszédéből, amelyeket azért tartunk érdekesnek irodalompolitikai dokumentum gyanánt közölni, mert kiemelik a népköltészet nagy értékét és jelentőségét. Ez a kérdés pedig a mi népi irodalmunk tájékozódása szempontjából is igen figyelemre-méltó.

Az emberek társadalmi-kulturális fejlődésfolyamata csak akkor megy végbe normálisan, ha a kéz tanítja a fejet, azaz az okosabbá vált fej a kezét tanítja az okos kezek ismételtén s most már erősebben előmozdítja az agy fejlődését. A dolgozó ember kulturális fejlődésének ezt a normális folyamatát közismereti okok az ókorban megszakították. A fej elvált a kéztől, a gondolat a földtől. A dolgozók tömegében szemlélők keletkeztek, akik a világot és az eszmé fejlődését elvontan magyarázták, függetlenül a munkafolyamatoktól, amelyek a világot az emberek érdekeinek és céljainak megfelelőleg változtatják. Ezek a szemlélők kezdetben valószínűleg a munkapasztalat szervezői voltak... Később azonban körükben felbukkant minden társadalmi rossz forrása — egyetlenegy ember sokak fölötti uralmának a kísértése, idegen munka rovására való könnyű élet utáni törekvés és a saját egyéni erő undorítóan lefújt beképzeltsége, amelyet eredetileg az illető egyén rendkívüli képességeinek az elismerése táplált, noha ezek a képességek csak a munkaközösség munkasikereinek az össz pontosulása, visszatükröződése voltak.

Az individualizmus fejlődéstörténetét rendkívül világosan és tökéletesen adja az irodalomtörténet. Felhívom figyelmüket arra a tényre, hogy a különösen mélyen felfogott és megkapó, művészileg tökéletes hőstípusok a népköltészet által, a dolgozó nép szóbeli alkotása útján jönnek létre Herkules, Prometheus, Mikula Szeljaninovic, Szvjatogor, továbbá dr. Faust, Böles Vaszilissza, Ostoba Iván és végül a Kasperle, aki az orvost, papot, rendőrt, az ördögöt, sőt a halált is lefoglalja, — mindezek tökéletes alakok, amelyek megalkotásánál ráció és intuíció, eszme és érzés harmonikusan egybefonódtak. Ilyen kapcsolat csak az alkotónak a munkában való közvetlen részvétele folytán lehetséges, ami a valószínű alakítását, az élet megújításáért való harcot szolgálja.

Igen fontos az a megállapítás, hogy a népköltészetből teljesen távol áll a pesszimizmus, annak ellenére, hogy a népköltészet alkotóinak nehéz volt az életük, hogy keserves rabszolgamunkájukat a kizsákmányolás értelmetlenné tette, magánéletük pedig jogfosztott és védtelen volt. Mindezzel — úgy látszik — egyik sajátosága a közösségnek, hogy tudatában van halhatatlanságának és bizakvással hisz a vele szemben ellenkezős erő fölötti győzelmében.

A dolgozó nép igaz történetét csak a szóbeli népköltészet révén lehet megismerni, amely szüntelenül elhatározóan hatott a könyvirodalom olyan hatalmas műveinek a létrejöttére, mint Faust, Münchhausen báró kalandja, Pantagruel és Gargantua de Coster Till Ulenpiegelen, Shelley Felszabadított Prometheusa és sok más. A népköltészet a korai ókortól fogva állandóan és saját módjára lépést tart a történelemmel. — Megvan saját véleménye XI. Lajos, vagy Kettentes Iván tevékenységéről és ez a vélemény élesen eltér a szakemberek által írt történelem megítélésaitól, akiket nem igen érdekelt az a kérdés, mit jelentett a nép életének szempontjából a monarchiák harca a hűbérurakkal.

A mythos költészet. Költöni annyit jelent, mint a tényleges adottságok össze-

ELSŐ VIZIT

I. Az orvos kinyitotta a várószoba ajtaját és körülnézett. A „kérem a következőt!” — pillantással nézett körül, de nem szólt semmit, csak megállt az ajtóban, várakozásteljes tartózkodással. Az ablak melletti sarokban, az empire-karosszékben, a poros palma alatt idősebb vesegyulladás ült, aki járt már nála a múlt héten. Az oroszánlábú asztal mellett, a plüsszofán a frissen gyógyult gyomorfekély unokájával, szemközt velük egy kezdődő tábesz olvasta Kissinger fűrdő kissé gyűrött prospektusát. A kályha előtt ült az ismeretlen páciens, aki az orvos hívó mozdulatára elsőnek emelkedett fel helyéről s elfogódott mosollyal, mint lámpalázás színész, igyekezett az ajtó felé. A vesegyulladás irigyen, a tábesz rosszallóan és ellenségesen, a frissen gyógyult gyomorfekély kissé betyken nézett az eltűnő után.

Az orvos leült asztala mellé és helyet mutatott a betegnek, aki körülményesen foglalt helyet, térdén felhuzta nadrágját, mint aki hosszabb tarózkodásra rendezkedik be s halkán köszörmelte torkát. A beteg testes, középkorú férfi volt, jólszabott ruhát és kitűnő inget viselt. Az orvos türelmesen, barátságosan nézett rá.

— Tudnillik — mondta a beteg halkán, csaknem szemérmesen — utóbbi időben nem érzem egészen jól magam.

Az orvos bólintott. Csak nagyon ritkán keresték fel a rendelőórán olyan emberek akik maradék nélkül, tökéletesen jól érzik magukat. Mintegy megdicsőítve e bólintással a beteget, hátrótolt, hogy folytassa ilyen szépen, mint a hogy elkezdte. A beteg most tiszteletteljesen nézett az orvosra, mióta teára hívták volna főnökéhez s szerényen mosolygott. Halkan beszélt, az olyan ember szelíd önbizalmával, aki biztosan tudja, hogy mondanivalója érdekes és izgalmas, érdekesebbet a nagy írók, megren-

ditőbbet a filozófusok sem tudnak, mint ez a tárgyi adatokból, sejtelmékből és feltevésekből szőtt történet, amelyet ő most előad. Előadásában volt valami egy felfedező szerény, de ellenállhatatlan magabiztonságából, egy Kongóutazó elfogulatlanságából, aki ismeretlen föld-résről számol be, hajmeresztő kalandokról, különös éghajlatról, s pillanatra sem kételkedik benne, hogy hallgatósága lélegzetvisszafojtva követi előadását. Az ismeretlen földrész ő volt, a páciens, pontosabban teste, ez a csillagkép és naprendszer, melynek szerkezete ujabban különös elváltozásokat mutatott, mintegy napfoltokat és csillaghullást.

— A hajam is hull — mondta várakozóan a beteg, csaknem kacéran, meglepő eszméitárással. S incselkedő mosollyal tette hozzá: — De ennek, az h' szem, ebben az esetben nincsen különösebb jelentősége.

Az orvos kissé komoran intett, hogy csak folytassa. A beteg visszatért a napfoltokhoz. Megerőltetés nélkül, könnyedén használt előadás közben ilyen kifejezéseket, mint: „az észlelt tümemények a délutáni órákban sem szűntek”. Az orvos tenyerébe fektette arcát, rágyújtott és körmeit nézte, hosszabb megfigyelésre szánta el magát, mintegy beállította teleszkópját erre az új naprendszerre. A beteg leste a hatást s néhány humoros részlettel iparokodott enyhíteni az előadás tudományos komorságát. Szerényesen hazatért sarkatázó említik így vetítés közben, a Földrajzi Társaság nyilvános ülésén, hogy kedvence eszkimójuk egy napon megette a cipőpasztát. Az orvos mosollyal sem értékelte a törött hőmérő derűs fordulatát s ezért a beteg, bátorlalanul, latin szavakkal kísérletezett most, elég sebesen kiejtette az appendicitis és hypertrophia szavakat. Rögtön utána el is pirult. Sokkal többet már nem tudott. Az orvos arckifejezése mit sem változott a latin szavak

Írta: MÁRAI SÁNDOR

hallatára mintegy elutasította ezt a szemtelen, mükedvelő cinkosságot, s kezével, melyben a cigarettá füstölgött, idegesen intett mint aki ezt készülni mondani: „Sutor, ne ultra crepidam!” A beteg vágyakozva nézte az orvos kezében füstölgő cigarettát és szomjasan nyelt egyet. De az orvos csak ezt mondta: — Tessék levenni az inget.

II.

A beteg meztelen felsőtesttel, leült az íróasztal elé s szemérmes, komoly arckifejezéssel nézte a falat. A falon csoportképet látott, a debreceni kollégium 1892-ben érettségizett növendékeinek emléklapját, középen a szakállas osztályfőnökkel, egy női fotográfiát ezzel a felirással: „Fricikémnek — Hedwig”. Lőcse színes látképét barna keretben s két olajfestményt. Az egyik olajfestménynek ez lehetett a címe: „Az itatónál” s a másikat: „A kis makrancos”. Az orvos összefont karokkal nézte a szemlélődő beteget, két lépés távolságból, mintegy az összenyomást vizsgálta, egy szobrász fanyalgó tárgyilagosságával. Később a beteg háta mögé került s óvatlan pillanatban hideg és nedves ujjakkal megfogta a látogató nyakszirteit.

— Tessék mélyen lélegzeni — mondta mérges hangjával.

A beteg megijedt ettől a hangtól s engedelmesen, mélyen lélegzett. Iparkodott egészen mélyen lélegzeni s nem kis elégtétellel érezte, hogy a kísérlet sikerült, az orvos mondhat, amit akar, tisztább és alaposabb mély-lélegzést alig hallhatott praxisában. Ugyanekkor orvul móhón legelt tekintete az íróasztalon, mert az orvos füle most ott ragadt a beteg hátán, min egy szőrös pőca s a beteg nem vesztette el a látogató pillanatban. Az íróasztalon mindenekelőtt a cigarettacsutkával tömött hamutartót vette észre, s egy százas doboz memphist, melynek nagyobb fele hiányzott. „Nikotinmérgezés van” gondolta rémülten a beteg, mert neki is az volt, csak nem mert szólni erről az orvosnak. Ezért beszélt az appendicitisről és hypertrophiaról, buzgón és reménykedve, mint a betörő a vizsgálóbíró előtt, aki betet-havat összehord s reméli, hogy hamis nyomokkal, jelentéktelen részletek ügyes csoportosításával sikerül elterelni büntetéről a gyanút. A hajhullásnak például semmi köze nem volt a nikotinmérgezéshez. Husz csutkát számolt meg a hamutartóban, reggel kilencőt délután négyig. Husz cigarettát szívott el az orvos s a beteg úgy érezte, becsapták. Az orvost Ákos bácsi ajánlotta, mikor májrohamai kezdődtek, sikerült mégis kizsárolni a napi nyolc deci savanykás bort ebből az orvosból; azóta esküszk rá.

— Mennyit szív? — kérdezte szuszogva és lihegett, mert kifáradt a hajlongásban.

III.

A beteg most tíz percig folyamatosan, zökkenők nélkül hazudott. Érezte, hogy gyenge, és enged valamiben, elveszett. Minden cigarettáért külön harcol. Hivatkozott munkásságára, családi boldogságára, megemlékezett nagyszüleiéről, keserű öngunnyal vallotta be, hogy terhelt s megrágalmazta apai nagyanyját, hogy már az is dohányzott, sőt pipákat szívt, napjában többet. Az orvos összefont karokkal állott szemközt vele, fehér kabátjának zsebéből kilógott a szívhallgató, merev pillantással nézte a vergődő embert, összeszorított ajakkal, szótlanul. Mikor a beteg végzett, összeroskadt és bevallotta a napi hatvan cigarettát, az orvos visszaül íróasztala elé és lassu mozdulatokkal rágyújtott. A pillanat, a beteg legalább így érezte, kritikus volt. Szédülés fogta el, szemei előtt elfeketedett a világ, az orvos alakja és a debreceni csoportkép a falon. Az orvos tudóra szívt a cigarettát, mélyen slukkolt. A beteg arra gondolt, hogy milyen aljas tud lenni egy ember. „Talán nem is érdemes élni” — gondolta hirtelen.

Rosen Alice:

Álltál-e már mint kirugott cseléd...?

Álltál-e már, mint kirugott cseléd, felmondó levéllel a kezében?

Sután, bután, agyadban nehéz, mozgó kerekkel Zakatoló zajával...?

Álltál-e már meredt szemekkel, mint rosszul taglózott barom, tul gyűlöleten, zavaros tébolyos csendben?

Erezted-e, hogy hűség fog el s fejedre sült egy izzó vaskorong. Míg értelmed kábán forrong.

Nyúltál-e cókmozd után reszkető kezeddől, után...? Lassan, tunyán teszel-veszel,

a zsebkendődet keresed, kis táskádat odébb teszed.

A hátadon hideg fut át és leejted a ceruzát.

A levélen megnézed a címzést: Igen, Te vagy, a Te neved ez rád meredez

minden betű. Csuf pondrók, szívásuk nyomán kiserked a vér. „Igen, ez itt a felmondó levél”.

Nézed megint és nem hiszed. Nó nem baj... Otthon — elviszed és elolvasod újra,

— lesz rá idő elég. Kalapod felteszed elébb,

géből kifejteti az alapvető értelmet s ezt egy képben megtestesíteni. Ily módon kaptuk a realizmust. Ha azonban az ember ehhez az értelelmhez lényeghez, ami a valószínű adottságokból fejlődött ki, hozzáadja a kíváncsi, a lehetségeset, illetőleg a feltevés logikája szerint hozzá-

a tükrök előtt

lassan, kényelmesen.

Két szem néz vissza élesen

és rád mered egy ifjú arc,

meggyőzt és fehér, mint a mész.

„De ni, mily pávák a tükrök!”

Szemed előtt homályba vész

és vonaglóvá torzítja képed.

A gátakat most úgy kézzel letéped

s forró könnyed felbugyborog,

sós ízű, mint a véred.

Eléd tesznek pár bankjegyet:

a béréd.

Nézed és forgatod... kevés,

torkodra most szalad a kés.

„Nem így beszélünk kérem”.

Vitatkozni, harcolni itt

most nehezedre esnek,

belül összeomlasz puhán — s hallod:

„Perelni tessék”.

Gyorsan, gyorsan, el innen, el!

Lenyomod a kilincset

és úgy viszed a szivedet

mint berondított kincset.

Méltóság, tett és Értelem!!!

De hiszen ez gyalázat...!

A könnyed letörőd előbb

azután indulsz csendesen,

mint kirugott cseléd...

gondolja s ezáltal a képet tökéletesíti, úgy azt a romantikát nyerjük, amelyen a mythos alapszik s amelynek nagy haszna abban van, hogy hozzájárul a valósághoz való cselekvő viszony életrekeléséhez s elősegíti a világot gyakorlatilag megváltoztatni magatartást.

len életuntsággal. — „ha ilyen disznók is élnek a világon, mint ez a megrögzött dohányos, aki huszonötöt szív el reggeltől délutánig. S ilyeneknek kiadják a diplomát”. Felt, hogy sirni kezd. Egy pillanatig megvillant agyában, hogy megjássza az örültet s elfogulatlan hangon kér az orvostól egy cigarettát. „Ha enged huszat, kijövök huszonötöt!” — gondolta villámgyorsan.

De az orvos gondolkodott. Ezt gondolta: „Természetesen nikotinmérgezés is van. Valószínűleg érelmeszesedés is van. Hervainak telefonálni kell, hogy nem megyünk el szombaton este. Honkának bridgepartija van. Pósa azt mondta, Pósa Imre. Ismertem egy Pósa Szege-den, számtanácsos volt. Egy költő is élt, valami Pósa. Jankovicsék már megint nem küldték fel idejében a vizeletvizsgálatot, ha még egyszer előfordul, nem küldök nekik többet. Azt mondja, áttutazóban van itt. Ha vidéki, úgy sem tudok vele csinálni semmit, be kell fektetni két napra a sanatóriumba, mit mondjak neki röntgen nélkül? Ugy lát-szik, jómódu és neurasténia. Kár volt délelőtt feleselni az öreggel, úgyis megy már. Na ja, vesében kereshetnek mást, lámpással kereshetnek mást. Vesében én vagyok ott és más senki. Már megint szédülök, sokat szívtam. Ha ez kiment, tizenöt cigarettát teszek a tárcámba, ma nem szívok többet. Mondjuk, tizennyolcat. Van valami szívzörej, kétségtele-nül. Furcsa egy ilyen vidéki neurasté-nia, feljön az utcáról s elvárja első viz-sít után a diagnózist. Egyáltalán, neu-rasténia! Bejön egy idegen ember a szobába, lehuza az ingét, enged sejt-e-ni valamit a szívéből vagy a gyomrából. Honnan tudjam? Mi vagyok én? Én csak egy orvos vagyok. Én tisztességes orvos vagyok, meg fogom mérni a vér-nyomását, megnézem a reflexeit s min-denestre felírok neki jódkáliumot. Fe-küdjön be otthon és vizsgálassa meg magát. A tudomány nem bűvészmutat-vány, barátom. A való nem volt egészen friss délben, disznóság, mit csinálnak újabban lenni a konyhában. Amellett nem is hiszem, hogy vidéki. Ezek a leg-razasabbak, ezek a neurotikusok, ál-szakállt ragasztanak és vidékről jelen-tik be magukat, pedig itt laknak a szom-széd utcában. Adok neki valerianecsep-pek is. Szabóknak ma cdaadom a számlát, teljesen meggyógyult a gyo-morfekélye, nem is értem. Nekem válto-zatlanul rákgyanus. Most megmértem a vérnyomását, azután elküldöm. Esetleg megnézem a vizeletét is. Feljön ez a ve-lő, a fene egye meg, holnap lehivatom a gondnokot és botrányt csapok a kony-hában. Határozottan szédülök. Csak nincs valami bajom? Már a multkor este is. Endréknél. El kellene menni egy orvoshoz”.

Eloltotta a cigarettát, felesatolta a be-teg karjára a hőrszíjat és lassan pum-pálni kezdett. Nagyon rosszul érezte ma-gát.

IV.

A beteg, amíg az orvos ütőerével tár-salgott, ezt gondolta: „Hát ennek bizony nikotinmérgezés van, szegények. Ta-lán egy kis, kezdő érelmeszesedés is. — Vannak most kitűnő jódpregparátumok, azt szedhetné. És persze, kevesebbet szívní, sokkal kevesebbet, barátom. Sem-mi izgalom, semmi alkohol. Egészen sár-ga, verejtékezik a homloka is, a pulzu-sa biztosan száztíz. De mi lesz velem? Felírhatnék neki valerianecseppeket, de talán megsértődne, végre is ő az orvos. Mindenesetre vigyázni kell. Nyugalom, feltétlen nyugalom. Fogadjunk, hogy ez is nyugalmat fog ajánlani? Csodálom, hogy nem javálnak boldogságot is, por-alakban. Hát ez bizony egészséges dolog, a nyugalom. Menjen haza és éljen nyugodtan, mondja majd. Igen, hogy. Na, most felpumpálta, kezdődik a kalimpá-lás. Hát persze, annyi felső határ. Le fog tagadni tizenötöt, olyanok, mint a gyermekek. Mennyi? Jó, tudom. Hiába fordítod úgy a karomat, öregem, hogy ne lássam, a biztosítónál megmondták. De lehet, hogy csak benyomni akarták a díjtételt. Azért azt hiszem, ez jó orvos. Ha nem lenne az a krónikus nikotin-mérgezés, jól elbeszélgetne vele az ember. Kissé kövér, nem ártana, ha le-fogyna. Tulajdonképpen nem is értem, mit akarok tőle? Egyszerűen választ akarok tőle a jámbor kérdésre, hogy

mi bajom van? De az valószínűleg nem olyan egyszerű. Először is neurotikus vagyok. Aztán nikotinmérgezés van. Aztán mindenféle egyéb bajom is van és lehet még, amelyet egyesült erővel sem tudunk meg soha, mert a tudomány nem bűvészmutatvány barátom. Rendes orvos ez, szegény, szabályosan megcsi-nál mindent, kopogott, hallgatott, szu-szogott, megmért, most majd megnézi még a vizeletet s aztán felír egy kis jódkáliumot. „Wenn man nicht weiss, wie und warum, gibt man ein wenig Jodkalium”. Hol hallottam ezt? Régen, a Ronacherben. Igen, akkor még nyolcva-nát szívtam. Istenem, nyolcvan cigaret-tal! Vagy modjuk, tiz, de egymásután,

szünet nélkül! Másrészt, ha méltányos akarok lenni, be kell látnom, hogy ne-héz a helyzete. Feljön az utcáról egy idegen ember, eléje tesz egy szívet, vagy egy gyomrot, s most fejtsen meg az a szegény, idegen ember, hogy mi a ba-jom — délután négy és öt között, fejtsen meg kapásból, azt a mellékes problémát is, hogy mi a betegség általában, van-e betegség, vagy igazán csak betegek van-nak s mit akar mondani a természet a betegséggel? Mert valamit akar monda-ni. Aha, most ő is akar valamit monda-ni.”

V.

— Majd felírunk egy kis jódkáliumot — mondta az orvos és nehezen lélegzett.

Minden férfi gazember!

Finta Zoltán új regénye lesz az Ajándékregénytár októberhavi kötete

A B. L. és a Népujság október-havi ajándékregénye, amelynek Fin-ta Zoltán a szerzője, — nem regény.

Százhatvan oldal, sűrű sorokkal tele-nyomtatva, szabályos ízcetekre tagol-va, főhíssel, hősnőkkel, melléklakok egész seregével, gyorsan pergő, sőt hely-nként gördülő események sorozatával: minden megvan benne, ami a regényre jellemző és az egész — mégsem regény!

Ha ennél a felkiáltójelnél a nyájas olvasó és a kedves előfizető felhőrdülne és ezt mondaná:

— Micsoda rut visszaélés ez? Regényt ígérnek és aztán adnak valamit, ami olyanforma, mintha regény volna és mégsem regény, nahát köszönöm...

Igen. Ha a nyájas olvasó és a kedves előfizető így háborognak, elhamarkod-ná a lesújtó véleményt és a pálcátörést. Ezért a „mégsem regény” meghatározás-ért a felelősség az októberhavi ajándék-regény szerzőjét, Finta Zoltánt illeti. Ol-vasóink figyelmét nem kell külön is fel-hívunk, jól ismerik írói képességeit az Ajándékregénytár sorozatában megje-lent és a Huszár Emillel együtt írt „Kő-kereszt” című regényéről, amely egy le-züllött székelv cselédleányának sorsán ke-resztül ad megrázóan igaz és drámai ké-pet a Bukarestbe szakadt és ott gyökér-telenül tengődő magyarok, a bangyének életéről. Hát igen, a „Kőkereszt” lénye-gét és formáját illetőleg regény volt, a szónak akármilyen értelmében. És most, amikor az Ajándékregénytár nép-szerű sorozatában Finta Zoltán most már egyedül jelentkezik, önálló regénnyel, akkor a vaskos kéziratcsomó első olda-lára biztos és megfellebbezhetetlen vo-násokkal maga írta fel azt a meghatáro-zást, amellyel írását elskatulyázza az irodalmi műfajok rangpolcozatán. Ő ír-ta azt, hogy ez az ajándékregény „Han-gos filmhíradó. Szórol szóra így: „Han-gos filmhíradó városunk életéből. Írta az élet, fényképezte Finta Zoltán”.

Mi, akik kötelességszerűen olvastuk ezt a kéziratot frissen, megszületése után, igazat adunk az írásnak a meghatározás helyességéért. Hogy regényt nem re-génynek nevezi, hanem filmhíradónak, azzal csak azt akarta éreztetni, hogy írásában nem a regényírás legobligál-tabb jellegzetessége, a finom irodalmiság az uralkodó elem, hanem az a tényező, a mely a filmhíradót valóban filmhíradóvá teszi: az élettel, a valóságos, mindenna-pi élettel való szoros közösségre, nyerse-ségre, darabosságra és a szépitő, de ha-misító retustól való teljes mentessége!

Ez a filmhíradó, amint címe mondja, arról számol be, hogy „Minden férfi gaz-ember!” Egy párt kereső fiatalember a kiegy fiatal újságíró s országosan körö-zött házasság-szedelő remekbe fotogra-fált alakja körül perdül, gördül, rohan a hangos filmhíradó szellemes alcimokkal jelenetekre tagolt cselekménye.

Az egyiket a regényben felvonuló nő-alakok — fogadjunk, hogy rájuk ismer majd a nyájas olvas Brassóban, Kolozs-váron és Máramaroszigeten, Mucsán, vagy Píripírcson egyaránt! — nevezik gazembernek, mert őszinte és egyenes ember, aki már az első percben meg-mondja, nem titolja és hitvallászerűen konokul hangoztatja, hogy mi az, amit a férfi a nőtől és mi az, amit a nő a férfitől várhat és kaphat. A másik, az attól függetlenül, hogy a rendőrség or-szágosan körözi, függetlenül attól, hogy a „városunk Sherlock Holmes, Pzseznia mester” néhány „szenzácios” bravurt csinál vele kapcsolatban — gazember, a ki azzal szédíti meg a szédülésre gyó-

gyithatatlanul hajlamos nőket, am't azok naivul maguk elé képzelnek. A hódítás pálmája természetesen — ezé a regény-hőse, aki az udvarlás halandzsatárából hallatlan biztossággal ráncigálja elő ép-pen azokat a megkopott közhelyfrázis-o-kat, amelyek a legtöbb — általánosíró-s-ban! — nőnek lelkét be tudják tölteni.

Hogy az események sorozata kinek ad igazat? Hol oldódik fel a regény, azaz filmhíradó szindus és mozgással teljes cselekménye, arra Finta Zoltán, az író, nem ad a maga nevében választ, nem ad külön, az irodalom kötelező hagyomá-nyai szerint mindenkit kibékítő erkölcsi tanulságot, mert ezt rábízta regénye sze-replőire, akinek viselt dolgai magukban hordozzák a csattanós és hangulatos zá-roákkord lehetőségeit.

És Finta Zoltánnak van annyi elhitető ereje, hogy nyugodtan elhanyagolhatta az irodalmi hagyományokat, amikor nem ad ugynevezett lélekrajzot, amikor nem boncol és nem elemez helyzeteket, hangulatokat, hanem a megszokott iro-dalmár fogások helyett úgy állítja az ol-vasó elé regénye alakját, mint ahogy a filmvetítógép lencséje széles sugárnya-lábban rajzolja a néző elé egy hangos film hőseit. Tessék, ime, itt vannak: le-het látni és hallani őket, ahogy mennek egyenként és összesen azon az uton, a melyet az élet diktál nekik.

Nem finomkodó irodalmározkodás, ha-nem életábrázolás, pompás emberrajzo-lás ez az új kötet az Ajándékregény-tárnak. Csak annyi benne az „irodalom”, amennyi épp szükséges. Meleg, lüktető szív dobog a sorok között s az olvasó lát-ni és érezni fogja, hogy az író tudása, tehetsége ott nyilvánul meg, ahol a szentimentális ellágyulások gyönyörű sorai után, mintha saját emberi gyenge-ségét szégyellené, keserű és maró ciniz-mus vitrioljával önt le mindent.

Igen. Vannak ennek a regénynek so-rai, amelyek mellett melegség futkároz az ember szíve körül és már könnyek bugyannak ki a szeméből, hogy néhány

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, mig-rén ideggyógyász, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostya-ban) van.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

sorral tovább keserű fintorral mosolyog, ja le örök és gyógyíthatatlan emberi gyengéinket.

Szürke kisemberekről szól ez a könyv. Nincs benne mesebeli herceg, csak „link újságíró” (tudjuk, nyájas olvasó, hogyan tisztel ön minket a hátunk mögött!), nincs benne az a bizonyos irodalmi nő-típus, amelyik ott születik és ott szende-rül jobblétre a regények sorai között, csak szürke kis varrólányok, gépirókis-asszonyok, olyan emberek, akik az iro-dalmárok buzgó mesterkedéseire ellené-re is szürkék, varrólányok és gépirókis-asszonyok maradnak mind a világ vége-zetéig.

De ők is emberek, élő és szenvedő és öröme vágyó emberek a maguk módja szerint. Finta Zoltán nem élt az író elá-tathatatlanságával, nem rajzolta őket szebbeknek, jobbaknak, mint amilyen-kekként az élet őket megmutatta.

S aki ezt a könyvet elolvasta, helye-sebben, aki ezt a filmhíradót végignézte sokáig fog majd visszaemlékezni Bujdos P. Boldizsárra, a szokimondó és kedve-anizmussal bőbeszédűsködő újságíróra, aki a maga szükségében sok fényjelzett erkölcspszatárnak adhatna példát. Szabó István urra, a lecsuszott és a nőktől kizsárolt pénzen ismét felvergődött pléhpofára, a Hirsch Betty polgári jó-zanságára, Nettike cérnaszálás harisnyá-jára, és hiszékenységre, a kis Hirsch Bözsire, a Poros-utca kedves kis démon-kájára, Malvinkára, a gépirókisasszony-ra, az örök féltékenyre, Pzseznia mes-terre, városunk mesterdetektívjére, Ru-di urra, a béna trafikosra és a Szent Ró-kut-utca két kávézénikjére.

Sokáig fognak emlékezni rájuk! Hi-szen olyan élő és eleven emberek min-de nyájan, hogy szinte kezét lehet velük fogni.

És Finta Zoltán hiába nevezi szeré-nyen csak filmhíradónak ezt a könyvet, kedves és derűs regény ez mégis! És éppen egyszerű, keresetlen írói eszközei-nél fogva irodalom.

Mit olvas Amerikában a fáradt üzletember?

Pár esztendő óta nagy sikert arat Ame-rikában egy könyvsorozat, amely min-den szezonban „The tired business man's library” (A fáradt üzletember könyvtá-ra) címmel jelenik meg és — legalább is a hirdetés szerint — dus mennyiségben tartalmazza leírását mindannak a ka-landnak, rejtelemnek és gyilkosságnak, amely pihentető szórakozást ad a fáradt üzletembernek, aki nappalját millió dol-lár és millió ember sorsának irányításá-val foglalja el.

A könyvsorozatot a newyorki D. App-leton-Century Company adja ki és a Times legutóbbi vasárnapi mellékletében például a következő hirdetésben ajánlja: „Vajjon az lopta-e el az arany- és ezüstgyűjteményt, aki ezt úgyis örökölte volna?... ”

Élénk vikendmulatság van a Banbroo-ke-kastélyban. Az első este ellopják Lord Banbrooke híres arany- és ezüst-tányérgyűjteményét, amely a leg-értékesebb gyűjtemény volt egész Ang-liában. A gyanu Cyrille, a lord unoka-öccsére irányul, de megzavarja a követ-keztetést az a tény, hogy Cyril a lord általános örököse. Alig kezdenek a de-tekтивek a rejteky kibogozásához, Lord

Banbrooke-et titokzatos módon megöl-ik és így tovább: ime, a legizgalmasabb és legmulatságosabb rejtelemtörténet, ami valaha könyvalakban megjelent. De ez csak egyike annak a gyűjteménynek, a mely évről-évre „The tired business man's library” néven megjelenik.

A hirdetés aztán felsorolja az egyes könyvek címeit megfelelő jelzőkkel ki-sérve. Például: Árnyékok, írta Florence Ryerson és Colin Clements (mindketten ismert scenárióírók). A történet egy iz-galmas hollywoodi gyilkosságot tárgyal. Gyilkosság a templomban, írta Babetta Hughes. Egy híres tudóst rejteletes mő-don ölnek meg egy nyugati templomban. Gyilkosság a Wall Street mögött. A pén-ügyi kerület rejtelmes gyilkossági histo-riájának megfejtése. A kékutazás rejte-lmei, írta Robbin Forsythe. Gyilkosság meglepő befejezéssel.

A sorozat további kötetei is izgalmas lányról, a tökéletes büntényről, virginiai rejtelmes gyilkosságról, vadnyugati rejte-lmes gyilkosságról és angliai rejtelmes gyilkosságról.

A könyvek ára kötetenként két dollár voltak a detektívtörténetek.

Kedvezményes árban a B. L. tíz élt olvasói részére 204 Lej helyett csak 99 Lej.

Mit kell a sportolónak saját testéről tudnia?

Írta: Dr. Kollner Dániel sportorvos. — E mű 200 oldal 42 ábrával jelenik meg. — Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

A mai Spanyolország tüzfészke

Egyéni megfigyelések
a forrongó KatalániábólSzélsőséges baloldaliság és elkeseredett nacionalizmus
Nyomor, olcsóság és rajongás a bikaviadatokért

Az udvarias és forradalmár spanyol

Egy nagyvárosi intellektuális, kedves ismerősöm, a napokban tért vissza spanyolországi üzleti körútjáról. Természetesen mindjárt megkértem, beszéljen valamit Spanyolországról, a mai Spanyolországról, ahol az utóbbi időben szinte állandósultak a forrágások, a forradalmi harcok. Ismerősöm, aki alig egy órával a határ lezárása előtt hagyta el Spanyolországot, az alábbi megfigyelés-mozaikkal próbált képet adni Hispánia tarka, ellentétűs és mozgalmas életéről:

— A spanyol határon rögtön otthonosnak éreztem magamat. Itt ugyanis könnyű motózás kezdődött, kofferdobásokkal, s a pénzt, a spanyol pénzt, folyton pengették, keresve a

hamisat. Akárcsak minálunk.

— A vámvizsgálat szigorú, s főképpen olyan iparcikkre nagy a vám, amelyeket belföldön nem gyártanak. Az arany valutában megállapított vámok miatt rendkívül drágán kell megfizetni mindent. Az aranyvalutát viszontfolyamok szerint kell számítani, s mivel a kurzus állandóan változik, renkívül sok baj van ezzel. Éppígy rendkívül sok gondot ad a folyton módosuló törvények figyelemmel kísérése. Rengeteg ember él ebből. Ez nálunk egészen ismeretlen foglalkozás: Agente administrativo. Jögevész ember, aki se bírósághoz nem jár, se pert nem visz, se nem tárgyal, csak hozzáfutdolóknak magyarázza a

törvényeket, amelyek Spanyolországban mondhatni szezonok, városok és kerületek szerint eltérőek.

— Az adminisztrációt mindinkább leegyszerűsítik. Mindenkor a kényelem a mérvadó és így előáll az a furcsa helyzet, hogy egy alakuló gyárnak előre megállapítják az adóját, tekintet nélkül arra, hogy fog-e jövedelmezni, vagy sem? Az adók viszont, különösen Katalániában s főként fővárosában, Barcelonában, rettentően magasak. A hatalmas adók miatt már senki sem mer építkezni benn a városban, ezért például Barcelona környékén valóságos kis városok keletkeztek. Barcelonához tartoznak s mégsem fizetik a kivett nagy városi adót.

Miért gyűlölik a katalánok a központi spanyol kormányt?

A hivatalnokok egyébként kedvesek, a vadidegent feketeval kínálják, megölelik belépésekor, ügyét azonban nem intézik el, sőt dossziéját hetekig sem nyitják ki.

— Amit rövid tartózkodásom alatt előszörban megfigyeltem: a kereskedők komoly küzdelme. A szociális irányzat ugyanis már régen megvan a katalán törvényhozásban, ennek azonban a jó oldalai mellett vannak túlszásai is. Így például a magánalkalmazottak szerződteiről szóló törvény előírja, hogy egy alkalmazott fizetése három évi szolgálat után a duplája kell legyen annak, a mivel belépett. Az elkövetkező 12 évben állandóan több és több havi fizetést kap a szolgálati évek után, ugyhogy 12 év után 24 havi fizetést kell huznia. Természetesen a kereskedők az öregedő alkalmazottaktól szabadulni akarnak és a törvényeket igyekeznek kijátszani. Ezt az állapotot így gunyolta ki egy katalán vicclap: „Lehúzott redőny és rajta a cédula: „12 évi fennállás után zárva...”

— Ami különben a katalán forradalmi mozgalmat illeti, ez legalább ötven százezerben nemzeti jellegű szabadságharc Spanyolország ellen. A katalánok jóval műveltebbek a spanyoloknál, (nyolcvan százaléka olvas, a spanyoloknál viszont ugyanennyi analfabéta), gazdagbbak (Katalánia ipari vidék) és főképpen szorgalmasak. Ezért keseríti el őket, hogy a spanyol központi kormány nemcsak kulturális gyámság alatt tartja, hanem adópolitikájával ki is szípolozza az ipari és kereskedelmi katalán tartományt.

— A dolgozó katalánok természetesen irigylük a pénzt, ami tőlük Spanyolországba folyik, azokhoz a spanyolokhoz, akiket ők mag sokkal lustábbnak tartanak, mint amilyenek valójában.

— A katalánok a központi kormányzat iránti bizalmatlanságát — ami nemcsak a polgárság, hanem az egész katalán nép bizalmatlansága — jellemzi egy kép, a ami a spanyol miniszterelnök barcelonai látogatása alkalmával jelent meg egy lapban. A felírás: „Szeretettel miniszterünknek bankettel várjuk”. A kép egy terített asztalt ábrázol odaláncolt tányérokkal és evőeszközökkel... A sajtó ugyanis teljesen szabad (legalábbis a mostani forradalom leveréséig az volt.) Ugyanígy megvan a szabad véleménynyilvánítás joga s ezzel élnek is alaposan. Például színházban és moziban is olyan nyílt hangon nyilvánítják véleményeiket, hogy azt reprodukálni lehetetlen.

— Az, hogy most a többi, főleg északi ipari tartományok szintén lázonganak kezdtek, inkább annak tudható be, hogy a munkástömegek kihasználják azt az alkalmasnak látszó sztrátiát pillanat, amikor a központi kormányzatot megfélemlítették és sakkban tartotta Katalánia, az örökös fenyegetés. Így tehát a történelem különös jelenségével állunk szemben: egy szélsőséges baloldali megmozdulással, aminek támpontja egy nemzeti függetlenségi harc. Az ilyen elhatározások nem ritkák Spanyolor-

szágban.

— Spanyolországban a polgári radikális politikusok csak olyan radikalizmust engednek meg maguknak, ami pénzt hoz. Például a királyt elkergetni, pénzt hozott. A jezsuiták kikergetése szintén, viszont a nép életszínvonalát számottevően emelné, ez már tulsokba kerülne.

Igy a vidéken ritka az olyan spanyol, aki bőrcipőben jár. Ha vászoncipő van rajta, azt is maga csinálta. Még az egyetemi hallgatók lábán is igen gyakori a saját maguk készített vászoncipő. A vilámon sem igen lehet egyetemi hallgatókat látni. Pedig egy jó bőrcipő 220 lej, egy villamosjegy pedig 1 lej 40 bani.

— A nyomor szembeötlően nagy s ez teszi azt, hogy a munkás és a szolgálat nagyon olcsó, így tehát minden olyan termék is, amelynek előállításában a munkának nagy a szerepe, legfőképpen az élelmiszer, ami az igénytelen, kulturálatlan szegény paraszt munkájának a terméke. A munkás keresete is minimális, például tanult szövőmunkás 28 lej keres egy nap. A bér az élelmiszer árához van szabva, ami nevetségesen olcsó. A földmunkás kénytelen olcsón odaadni a mit termelt. Ennélfogva 120 lejből naponta rendes helyen lehet lakni és olyan

A legtekintélyesebb ujságrovat
— a bikaviadali hírek

Másik állandó rovat a különféle munkásszervezetek közleményei. Nincs az a spanyol napilap, amelyben különböző városok különböző negyedeinek munkáscsoportjai ne hívnák fel hosszú lére eresztett közleményekben a munkásokat arra, hogy bizonyos sztrájkhoz csatlakozzanak, sztrájkoló munkásokat támogassanak, a bebörtönzöttek családait segítyezzék.

— És végül a legfontosabb állandó rovat a bikaviadali hírek. Ennek aztán se vége, se hossza. Ha az ember unatkozva átlapoz három négy oldal bika-hírt, akkor négy oldal múlva újabb bikahíreket lát három hasábon és végül a lapzártarovatban a legeslegjobb bikahíreket. A spanyolok ugyanolyan izgalommal tárgyalják a bikaviadatok részleteit, mint nálunk a sportbarátok a futballmeccseket.

A bikaviadal közkedveltségét leginkább azt mutatja, hogy a spanyol utcagyerek, aki egész napi keserves munkájával alig keres néhány pezetát, bikaviadallra nem sajnál három pezetát befizetni. És amikor a színházak és mozik fél pezetás helyvárak mellett részvételessel küzdenek, a bikaviadatokra hét-nvete pezetát is szívesen rászánnak és zsűfálásig megtöltik a nézőteret. A legnagyobb barcelonai színházban 800 férőhely van, a bikaviadatok csodálatos központi épületében viszont 55 ezer ember számára van hely.

— Az idegent különben érdekli az is, miképpen lehet egy ország a világ legudvariasabb embereinek és ugyanakkor

ebédet és vacsorát tukmál az idegenre a fogadós, hogy a felét vissza kell küldeni.

— Igen figyelemreméltó a spanyolországi sajtó szerepe. A spanyol napilap olyan változatos és bő tartalmu, hogy teljesen pótolja a szegényes könyvkiadást és regényben, novellában, mondhatni a kultúra minden ágában kiszolgálja az olvasót. Ennek ellenére a lapok munkája-aránylag könnyű. Nagy állandó rovataik vannak. Nem érdektelen ezeken végig futni és betekintést szerezni a spanyol nemzeti életbe. Minden lap néhány oldala, köztük a legelső, tele van hosszú szövegű gyászjelentésekkel s a gyászjelentés nagyrészt az azon templomok felsorolása tölti ki, ahol az elhunyt lelki üdvéért misét mondanak. Ez még nem meglepő, meglepő azonban az, hogy a gyászjelentéseket tizenöt év óta közlik meglehetősen sűrűn, így tehát évtizedeken keresztül kéri az elhunyt ismerőseit hogy a felsorolt tíz-tizenkét templom egyikében jelenjenek meg az emlékezés. Ha tehát egy spanyol napilapot elővéve azt látjuk, hogy a gyászjelentés szereplője 1923-ban halt meg, a lapot nem kell visszaadni a rikkancsnak: a lap friss.

állandó forradalomnak is a hazája. Mert hogy Spanyolország az udvariasság túlszásainak is otthona, az kétségtelen. Az idegent soha sem igazítják utba, hanem egyenesen oda viszik, ahova menni akar. Nem beszélve arról, hogy felszállanak vele a villamosba is, fel a partmenti sétahajóra, megváltják a jegyet saját maguk és az idegen számára és megsértődnek, ha azt vissza akarják nekik fizetni. A vonaton szemközt ülő spanyol látja, hogy az idegen feszeng a kemény fapadon, leveti kabátját, mellényét és az idegen alá teszi. Ez az udvariasság minden téren megnyilvánul, mindenki a másik rendelkezésére áll és a kereskedő, a kinél nem található a keresett cikk, karon fogva vezeti el az embert a konkurenciához.

— Így azután meglehetősen érthető, hogy egy ilyen udvarias nép országa állandóan forradalmaktól véres. A bikaviadalonál még érthető. Itt állatokról van szó csupán. De a forradalmaknál?

A dolog magyarázata talán, eltekintve a tárgyi társadalmi ellentétektől, és a gazdasági körülmények sjátosságától, a nagy mezőgazdasági és ipari munkástömegek általában embertelen nyomorától, abban rejlik, hogy a spanyol, mint a déli latin népek leglatinabbja, igen heves vérmérsékletű s könnyebben bánik az élettel, mielőtt kitör belőle az elkeseredés. Impresszionista s így hamar elragadtatja magát, nem törődve a következményekkel. Szóval, áldozatkész, kiváltképpen az anvagi és szellemi szabadságért. (g. i.)

Az összes
borotvapengék
köztlegjobb
minőségű
azENERGIE
BOROTVAPENGE

Lila borítékban, elegáns celluloid dobozban, „Energie” aranyfelirattal.

EGYEDÁRUSÍTÓ:

E. HALAMUD Bukarest, Str. Udricani 12

Japán meg akarja
változtatni nevét

Honnan ered tulajdonképpen a „Japán” elnevezés? A feljegyzések szerint a velencei Marco Polo 1275-ben először kereste fel Kublai kán hatalmas birodalmát és ennek fővárosát, Kambalukát, a melyből később Peking, illetve Peiping lett. Kambalukában hallotta, hogy a szigetország keleti részén, ahol a nap szölgak könnyű betegség forrása lehet igen komoly betegségeknek. Angliában kiszámították, hogy a nátha a közvagyonnak évenként tizenötmillió font felkel, kistermetű, különös emberfaj lakik. A kínaiak ezt az országot jelképes írásaikban „Dsir-Pun”-nak nevezték és rendszeresen hozzátették még a „Kuo” szótagot is ami országot, földet jelent. Marco Polo írásában állandóan „Zipangu” nevet használt, mert az európai fülnek így hangzott a kínai elnevezés. A nyugati nyelvjárásoknak nehéz volt a „Zipangu” és addig-addig csiszolták, változtatták míg előbb „Zipan”, majd „Szipan”, végül „Japán” lett belőle. Mikor körülbelül egy évszázad előtt Mathe G. Perry amerikai hajóparancsnok Japán kapuit megnyitotta a nyugati kereskedelem számára, a japánok csodálkoztak el legjobban, mikor megtudták, hogy Európában mi-féle nevük terjedt el. A nyugati elnevezést lassanként átvették a japánok is, levelezéseikben állandóan használták a legutóbbi időig. Most azonban nevéket meg akarják változtatni. A parlament nagy többséggel, a tudomány, a társadalom vezető egyéniségei, a „Nyelvújító Társaság”, a közoktatásiügyi miniszterium egyetelműen úgy döntött, hogy a „Japán” név használatát eltiltják, mindenhonnan kitorlik, számúzik és ezentúl a „Nippon” név lesz a kötelező. Még a diplomáciai iratváltásokban is. Japán legnagyobb szigete a „Hondo” nevet kapta amely összetétele a „nap” és az „eredet” szavaknak, szabadon fordítva tehát „felkelő napot” jelent. A „mikado” helyett is a császárt csak „tenno”-nak fogják nevezni, mint ahogyan évszázadokon át ez volt az uralkodó elnevezése.

NEURALGINE

JURIST

FELÜLMULHATATLAN
GYÓGYSZER
FEJFÁJÁS HÜLÉSMIGRÉNEK
REUMÁS FAJDALMAK
ELLEN

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN ÉS DROGÉRIÁBAN

S. Hajós Alice:

Minden országban

Dos Passos új könyvéről

*

Consable-nél, a legnagyobb angol kiadók egyikénél a napokban jelent meg Dos Passos új könyve, „Minden országban” címmel. A könyv különböző utirajzokat tartalmaz és ahogy Dos Passos nevezi írásait, ezek: „újságíró-részletek és elbészélés-törödékek” melyek hét amerikai lapban és magazinban jelentek meg az utóbbi hónapok folyamán.

Az a nagy érdeklődés, mellyel az angol sajtó Dos Passos könyvét fogadta, érthető, mert Dos Passos az amerikai baloldali irodalom egyik vezéralakja, akinek minden új munkája eseményt jelent nem csak hazájában, Amerikában, de világszerte is.

Mindannyiunknak élénk emlékeztében él még a nemrég magyarul is megjelent Dos Passos-regény, a „42. szélességi fok”, melyben az író James Joyce-ra, a kiváló angol íróra emlékeztető technikával gigantikus keresztmetszetét rajzolja meg mindannak, ami a 42. szélességi fok alatt történik. Az amerikai társadalomnak ebben a hatalmas arányú rajzában Dos Passos kisembereket választ hősül: hivatalnokokat, kiskereskedőket, a közepes osztály egyszerűbb rétegének asszonyait, életsorsokat hivatalukban és magánéletükben drámai elevénységgel rajzolja.

Dos Passosnak pár évvel ezelőtt megjelent „Manhattan Transfer” című regénye sok tekintetben különös, jellemzőbb, mert mélyebb bepillantást enged a dospassos-i írástechnikába. Ebben a regényben még gyorsabban kergetik egymást a képek, mint előbbi írásaiban: lélegzetelállító ütemben váltakoznak mint a kaleidoszkop képei: apró jelenetek, mozgalmas eseménytörödékek, mind megannyi pontosan lerögzített benyomást. Akár a film jelenetei rohannak előtűnnek tova az események és ezek a váltakozó, rövidségükben is éles képek a nagyváros lázas lüktetésének tökéletes illúzióját nyújtják. A Manhattan Transfer hőse Manhattan felsziget, mely Newyork életének roppant arányú mozgását hordozza.

Dos Passos harmadik regénye, a „Három katona”, egyike a legkiválóbb háborúellenes könyveknek.

Új könyve, mint címe is mutatja, utleírás, riportkönyv. Dos Passos, mint nagy amerikai lapok munkatársa járt a különböző országokban, Spanyolországban, Mexikóban, Oroszországban, főleg azokon a helyeken, ahol forradalmi változások, a társadalomnak nyugtalan háborgásai észlelhetők. Baloldali kritikusai rossz néven is vették tőle, miért nem fejezte ki ez, már a könyv címében is „Szociális nyugtalanság”, vagy hasonló címmel, míg a jobboldal azt hibáztatja, mert adta a fenti címet könyvének, ha a valóságban csak néhány országról ír.

Senki se képzelje, hogy az új Dos Passos-könyv részletező leírások halmaza. — Dos Passos ezekben az utirajzokban is, mint regényeiben: a változatos, a mozgásban levő festi drámai képekben. Maga sem állítja, hogy kimerítően átlaposak ezek a „törödékek”, leírások, tárgyilagos megvilágításai egyes országok szociális problémáinak, csak mint „mások aktivitásának szemléltetőit, látott és elképzelt, következtetett dolgok festőjét” idézi magát könyvének egy helyén. De milyen pompásan jellemzők, elevenen lüktetők, találóak ezek a törödékek. Ahogy a londona Trafalgar-Square-ben belemerül egy hatalmas tüntetésbe és azon mód frissen, a látottakkal eltelve írja meg benyomásait, — nem vonatkozik az új könyvében az írókról mond, „az írók általában mindenütt oldalt állottak, amíg csak tehették”. Annak ellenére, hogy sok helyet alig tartózkodhatott négy-öt napnál, s mint maga írja, a nyelvet sem ismerte teljesen, mégis bámulatosan éles, jellemző képet rajzol az egyes országokban végbemenő szociális átalakulásokról, a tömegekről épügy, mint a vezetőkről, a „spakerek”-ről. A látottakat nem méricskéli aprólékosan, hanem benyomásait szaggatott rövidséggel, az impresszionista festők modorában rajzolja, akik nem a külvilág beható rajzára, hanem benyomásaikra fektetik a fősúlyt.

A riportkönyv jobboldali kritikusai csupán azt a lényegtelen kifogást emelték, hogy a bevezetőcikk címei nem megfelelőek. Miért nem ír többet vulkánokról a író, ha a Mexikóról szóló cikk címe „Mexikó nagy vulkánok földje”. Vagy az Egyesült Államokról szóló cikknek „A Sással lepecsételve” bevezetőcímét érthetetlen frázisnak mondják, holott mindenki

Pongrácz Vilmos:

Fadöntők

Fák között mozognak-forognak
meztelen testü kérdőjelek,
kiknek van még a ma,
de holnap talán a halál vihog
összetört arcukba.
Kézükben fejsze —
ugráló, fekete hangjegy
gyantás törzsű fák —

félelmes panasza csendül,
Szemük szomorú, szürke.
Csak akkor villan össze
ha kidőlt fák súlyától döng a föld
s irtó karjuk úgy lendül a magasba,
mintha valami integetés volna
messzi fények felé.

Gagyí László:

Egyszerű történet

1.

Hatalmas forráság ömölt végig a síma, szomjas földeken. A fák kétségbeesetten nyújtogatták poros karjaikat a fényekben izzó kék ég felé. Ugy tetszett, hogy tűz csorog alá a mozdulatlanul heverő felhők föl.

Ők az árokparton ültek. Az ernyedten szét-eső, tarka virágok között. Kettőn. Az asszony és az ember. Nem fiatalon és frissen, nem újongó, feszítő, boldog erővel. Kábultan, ernyedten, izzadtan.

— Még egy óra — motyogta az ember és piszkos ingével megtörölte az arcát. Az asszony hallgatott. A falura gondolt. Kicsi, szűk, árnyékos házukra. Az eperfára, amelyen minden reggel himnuszokat fűtyölt egy rigó. A szeméi elkönnyesedtek.

— Mi lesz velünk?

— Hát mi! — rándult meg a férfi arca! — Majd megélünk valahogy!

Nehezen, sulyosan, megdöbbenő erővel mondotta ezeket a szavakat. Legalább is ő úgy érezte. De mire felszívta szavait az asszony fülei, a szavak megolvadtak, lágyassággal és bánattal teltek meg. Szegények voltak. Nyomorultak. Eddig még éltek valahogy: volt munkájuk, kenyeret is láttak néha-néha. Aztán egyszerre reménytelenül elszegényedtek. Nem kaptak munkát, éheztek, nem volt érdemes élni. Az ember szívesen meghalt volna, mert lágy volt, erőtlén, elomló. De az asszony szerette az életet, szívós volt, harcolni akart és főkent élni, élni... Egy darabig koldultak, így se ment. „Erősek vagytok és fiatalok” — mondották az emberek. — „keressetek munkát.” „Jól van, jól — magyarázta a férfi. De honnan? Nem ad senki. A lelke keserű volt. Káromkodott és inni kezdett. Ekkor lépett közbe az asszony. Egy kétnapos éhezés után. Nem beszélt sokat de szűk szavaiban gyönyörű erők ágaskodtak. Az ember megnyugodott. Elhatározta, hogy a városba mennek. Új életet kezdeni. Emberi életet. A szomszédoktól kőnyörögtek egy kis utatvalót, Aztán felkészültek. Megcsókolták a házat. Megölelgették a kaput. „Isten veled, házacska, Isten veled, kapucska, mi már elmegyünk új életet kezdeni.” Szípgöngye indultak el. Senki sem kísérte őket. Csak kettőn mentek. Két árva. Két szegény, szegény kicsi életerő. Az asszony és az ember.

— Még egy óra!

Az ember belemutatott a fénybe. Távolról füst gomolygott az ég felé. Ott vannak a gyárak, a nagy, kemény kőházak. Ott van a lehetőség. Ott van a kenyér. Keze lehullott az árokpartra, éppen egy margaréta fejére. Sulyosan, holtan.

— Dél van — mondotta az asszony. Előkotortasza a tarisnyát. Ijedt arccal turkált benne. A férfi figyelte. Reménykedően.

— Na?

— Semmi.

— Elfogyott?

— EL.

Csend. Hosszu csend. Leiket és testet emésztő. Csak a szívük dobogott. És fejük felett, az alnáfán, két veréb sikoltzott.

— Baj, baj, — törülte meg arcát a férfi.

Az asszony nem figyelt rá. Mintegy félálomban hallgatta a verőket.

— Vajjon mi lesz a házal? — borult el az arca.

— Hát mi?! Elpusztul. Leomlik. Szegény ember vagyona mindig a pusztulás volt.

— Pedig Déneske abba' a házba' született!

— Abba'...

— Ó, szegén kicsi fiam!

Hadd el. Jobb volt neki. Ma ugyan nem éremes élni.

De az asszony nem hallgatott el. Könnyek csorogtak alá az arcán. A hangja lágyan szétomlott a levegőben, mint a barázdák.

— Ó, szegén kicsi fiam! Apád és anyád elmennek. S te ittmaradsz. Ők elmennek s a ház

leromlik. Ó, szegén kicsi fiam!

— Hadd... hadd... integetett az ember. De az ő hangja is megtört. Nem tudott egyebet mondani. Az asszony hangja beleölelt a szívbe és szorította, szorította... Ugy szerette Déneskét! Ugy várta, hogy nagy legyen!

— Mért megyünk el? — kezdte újra az asszony. Mit keressünk az idegenbe?

— Te akartad. Enni csak kell!

— És ha nem kapunk?

— Akkor vége.

— Mért nem halunk meg itthon? Mért nem halunk meg gyermekünk sirhalma felett? Ó, szegén kicsi fiam!

Az ember megmozdult. Felállott. Felcipelte az asszonyt is.

— Még egy óra — sóhajtott. — Egy félnapot már jöttünk. Még egy óra...

— De hát minek? Minek?

— Hadd el... gyere...

— Forduljunk meg.

— Azt nem.

De az ő szíve is azt dobogta: „forduljunk meg és menjünk haza, forduljunk meg, ott minden ismerős, forduljunk meg...”

— No... — mondotta az asszony — no...

Az ember nem szólt semmit. Megfordult. Ment a falu felé. Mögötte az asszony lépegett. Mint egy árnyék.

2.

— Nem bírom tovább — zihálta a férfi. Ugy, ahogy volt, leroskadott az árokpartra. „Miért indultunk vissza? Még csak egy óra volt... A fene megy az éhségtől... Az arca vörös volt és izzadt. Szemei fájtak. Halántéka pokoli fájdalommal lüktetett. Mintha minden ereje oda gyűlt volna, hogy szétfeszítse vonagló agyát.

— En se tudom — motyogta az asszony. Leült és csendesen sírdogált.

— Inni kéne...

— Nincs itt még víz se...

— Én nem megyek tovább.

— Jó.

— Haljunk meg itt.

— Várjunk estig, akkor mehetünk újra vízszá.

— Ó, szegén kicsi fiam! Mégis csak elmegyünk.

A férfi elfordította arcát. Nyöszörgött.

— Hagyd... hagyd...

Az asszony az utat nézte. A kövek csillog-

tak. A por vastagon, fehérén, forrón izzott az égről ömlő nagy tűzben. Szél se rebkent. Madár se énekelt. A teremtés előtt lehetett ilyen rettenetes csend. Kétségbeesetten, bután elnyedtek. Beszélni se tudtak. Sírní se.

— Valamit látok az uton — mondotta később az asszony.

— Hol?

— Ott a kőnél.

— Én nem látom

— Ott né, az a fekete...

— Ahá!

A férfi kimászott az árokból. Azt hitte: egy darabka kenyér. A gyomrát elfacsarta az éhség. Szája tikkadtan mozgott. Ó, ha kenyér volna. Jóízű, illatos, megbékéltető kenyér. Élet! Föléje hajolt. Nem kenyér volt. Egy tárcsa. Felvette és visszacammogott az asszonyhoz.

— Kenyér?

— Nem. Egy tárcsa.

Leült. Olyan volt ez a leülés, mint mikor egy fát ledöntenek. Súlyos, reménytelen. Vágy nélküli. Sem felállást, sem életet nem igénylő. Vastag, ügyetlen ujjával a kapcsolatot motoszkálta.

— Nem tudom — suttogta. — A fene egye meg!

— Add ide — nyúlt utána az asszony. A lelegezte elszorult. Szíve a torkában dobogott. Az ember is izgatott volt.

— Nesze.

Sokáig piszogott vele. De amikor felnyitotta, kiejtette a kezéből és hangosan felsikoltott:

— Na, mi lett?

— Pénz... pénz... pénz...

Sustorgó hangon, rémülettel telten mondta. Az ember ráhajolt a tárcsára. Sok-sok pénz volt. Ugy csillogott a tenyerében, hogy bele vakultak a szeméi.

— Dugd el — sikoltott az asszony. — Sirkeresztet emeltetünk Déneskének!

A férfi eldugta a pénzt. Aztán váratlanul, hihetetlen erővel belőlük a sok elfojtott érzés. Minden aggodalom, minden szenvedés, nagy várások és nagy sirások emlékei, az élet minden elnyelt moeska, bánata, szennye — és minden érzés az öröm egy nagy felsikoltásába gyönyörűségeedett. Táncolni kezdtek. A por vastagon körülölelte őket. Nem érezték. Emberek jöttek arra. Nem látták. Forogtak, táncoltak, aztán megindultak a falu felé. Messze volt még. De ők már látták. Látták a dombokat, völgyeket, fákat. Látták a házukat és látták egy égiszerű nagy kökeresztet. A nap fényt öntött rája és megvilágította a kővet, mosolygó, aranyos betűket.

— Dénes-ke — olvasta le az ember.

3.

Ejféltre érkeztek haza. Porosan. Fáradtan.

— Holnap szekeret fogadunk — mondotta az asszony.

A férfi a melléhez kapott. Nem találta a pénzt. Az arca fehér volt. Szájszélei reszkettek. Letépte magáról az inget. De a pénz nem volt sehol.

— Elvesztettem! — kiáltotta és sírni kezdett.

Az asszony az ágy szélén ült. Testét fájdalommasan hímálta jobbra-balra. Két feltört tenyerével a homlokát szorította. Leirhatatlan panasz remegett hangjában, amely együgyűen csak ezt hajtogatta:

— Istenem... Istenem... Istenem...

Ujabb hadüzenet a náthának

Mikor a napsugaras, szép, meleg nyári napok elmúlnak, az emberek jórésze tüsz szögni, köhögni, krakogni kezd: a vörös orr, a könnybelábadt szem szinte általánossá válik. Minden második ember náthás. Sokan vannak, akik a náthát semmibe se veszik. Viszont az orvosok figyelmeztetik a náthásokat, hogy a látsterling veszélyes okoz elmaradt munkateljesítményben. Az angol orvosok tehát elhatározták, hogy hadat üzennek a náthának.

Megjött az ősz, az iskolákban, gyárakban, hivatalokban száz- és százezer náthás van, tehát ez az idő látszik a legalkalmasabbnak a küzdelem megkezdésére. Az orvosok a newyorki Columbia-egyetem tudós tanáranak A. R. Docheznek megállapításából indulnak ki. A kitűnő orvos tanár állítolag már éveken keresztül felfedezte a nátha-bacillust. Egy teljesen egészséges csimpánzt beoltott vele és az csakhamar köhögni kezdett, szemé könnybelábadt és csak az orrán át tudott lelegeztet venni. Embereken végzett kísérletek hasonló eredménnyel jártak. E. H. Andrews londoni orvos tanár a St. Bartholomews-iskola növendékein

próbálta ki amerikai kollégája rendszerét és azt minden tekintetben megfélelőnek találta. Mindezek ellenére a nátha elleni védekezés csak annyira hatékony, hogy többmillió röpíratot osztottak szét, amelyben a következő szabályok betartására figyelmeztetik a közönséget: Mielőtt több időt töltés a szabadban, sétálni nagyokat, szellőztess minél gyakrabban szobádat, ruhád ne legyen oly vékony, hogy a hideg levegő behatoljon, de ne legyen olyan vastag se, hogy a test párologását megakadályozza. Viselj vízhatlan cipőket és egyél minél több gyümölcsöt, főzölkét. Ezeknek az intelmeknek a betartása — az orvosok véleménye szerinti — jelentékenyen csökkenteni fogja náthások számát.

EGY JÓ VENDEGLŐ

— Pincér, miért néz ez a kutya folyton engem?

— Ne féljen, nagyságos ur! Azért néz mert a levest abban a tányérban szokta itam fel, amibe ő szokta kapni a kosztját...

KOLDUS-ISKOLA

— Nem szegelyi magával vinni koldus a kistűt is?

— Nem a fiam, hanem a tanítványom.

KÖNNYELMŰSÉG

— Szabad a kedves leánya kezét kényeztetnem?

— Tulságosan sok bolondot csinált meg már...

— Esküszöm, ez lesz az utolsó.

A női kebel szépségápolása

IRTA: VÁRADY ILUS, A BÉCSI KOZMETIKAI EGYESÜLET ELNÖKNŐJE

Egészen a késő középkorig, azután az újkor elejétől a tizenkilencedik századig — amint az akkori szobrászok és festők műalkotásain is láthatjuk, — a női szépség elmaradhatatlan kellékei közé tartozott a kifejtett, hullámos vonalú, ruganyos és meglehetősen keményhúsú kebel. Aki Giorgione Venusá-nak, Correggio asszonyainak kéjt lehelő melleit, vagy Tizian érett nőnek dus, avagy egy Palma Vecchio-nak sulyos, már szinte állatiasan ható kebleit megfigyelte, láthatta, hogy különösen a megújulás korának híres festői milyen művészettel adták vissza vásznaikon koruk divatos meztelen kebelviselését. Sebastiano del Piombo, Andrea del Sarto vagy akár Rafael összes híres Madonna-képeiben, a Krisztust szoptató Máriák festésénél is mindenütt ragyogó, üde, friss husszinekből tündöklő kebleket látunk híres holland és flamand festők képein, egy Rubensnél, egy Adrian van der Werffnél, vagy Brughelnél, majd a francia Watteau és Bouche-nél, Fragonardnál vagy a későbbben annyira divatos angol portréfestőknél a nők szintén meztelen kebellet jelennek meg. És igen érdekes, hogy a különböző korokban mennyire más formákat mutatnak ezek a keblek. Az egyiptomi nőknek a keblei alig nagyobbak, mint egy jól megnőtt alma, valamivel fejlettebbek a görög és római nő mellei, viszont a középkor primitív képein és templomi faragványain egészen lapos mellel látjuk a nőket, ami azért korhű, mert hiszen ebben a korban terjedt el, hogy a nők a melleiket kivágatták. Általánosan ismert Szent Ágnes legendája, aki vezeklésében tízezrek harapófogakkal tépette ki emlőit. Ugyan így több kivágatták a középkor híres mártírjainak, Benediktá, Dyonisia, Eulália és Macra kebleit.

Ezzel szemben a renaissance szobrászaival, Donatellonál és azután a Leonardo-iskola festőinél szinte az egész női test életének a központja a mellben örökítődik meg és az egykorú németalföldi iskola festőinél a mell, mint az életörök ujjongó szimbóluma eszményesül utólagos művészettel.

Mint hogy ezekben a korokban általános divat volt a meztelen kebel, igen nagy gondot fordítottak az ápolására is. A régi orvosi könyvek és naptárak kifogyhatatlanok a mellápoló szerek ajánlásában. Mi ezeknek a felsorolását mellőzzük, mert igen könnyen tévútra vezetnek még ma is sok hölgyet és nem hogy használnánk, de ártanánk velük magunknak.

A női kebel ápolása tekintetében a legfontosabb a naponkénti hideg vízzel való lemosás és ezt követően a mell-masszázs. Reggel, és este mély lélegzések. Legalább öt percig, de csak friss, tiszta levegőn, lehetőleg szabadban.

Készíthet továbbá minden nő magának egy mellmosásra igen alkalmas port és pedig 45 rész megőrölt babból, 11 és negyed rész megőrölt ibolyagyökérből, 30 rész keserű mandula korpából, mindehhez 20 csepp cedrusolajat hozzákeverve. Az így elkészített port vízzel vegyítve igen kitűnő mellmosószert ad, amely egyszersmind erősítő hatással is van.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a mellen, illetve a bimbón valami szépséghiba van, tessék fehér viaszkból, mandulaolajból, walerából és cseppenként hozzáadott rózsavizből kenőcsöt készíteni.

De, hogy kerekded, kemény, modern mellünk lehessen, amellyel tulajdonképpen a régi görög női klasszikus ideálját akarjuk elérni, lényeges, hogy étkezésünkben tartózkodjunk mindenféle alkoholos italtól, erősen fűszerezett, tulszuros ételektől s minél kevesebb felvágottféléket együnk, helyett viszont nagy súlyt fektessünk a gyümölcsökre és friss főzelékekre, husokból frissen elkészített ételeket együnk, de sohasem túl forrón. Ugyanígy órizkednünk kell a túlhideg limonádék, fagyaltok élvezésétől és a túlságos téstáktól, cukorkák fogyasztását a minimumra csökkentjük. A cigarettázás szigorúan tilos, igen fontos, hogy minden nap elégséges időt fordítsunk az alvásra, szóval pihenésre.

Minél többet legyen a mellünk szabadon. A mai nő annak is köszönheti degenerált, lelógó mellét, mert gyermek-kora óta egy csomó ruha alá bedugva, valósággal elrejtve a friss levegő elől, megakadályozza a mell pórusainak a lélegzését és később azzal akar segíteni ezen a bajon, hogy nem állítja mellét a levegő elől még jobban elzáró gummi

melltartóba, vagy más effajta készítményekbe beletűnni. A melltartókba való szoros begyömöszölés is igen ártalmas művelet a mell szépsége és természetes kifejlődése szempontjából. Ha már más-képen nem megy, tessék legalább éjjelre egészen szabadon hagyni a melleit.

A tizenkilencedik század elején divat volt Londonban, hogy a nők mellbimbóikat átfurattva ékszerekkel kirakott gyűrűket, avagy gyöngyöket huzattak beléjük. Ezzel kétféle célt akartak elérni: egyrészt a többnyire csak igen könnyű szövetekkel takart mellre irányítani a figyelmet, másrészt azt állították, hogy a mellbimbók átfurása megfiatalító hatással van nemcsak erre, hanem az egész szervezetre. Később a londoni dámáknak ezt a szokását szigorúan megtiltották.

A mai nő a sportolásban, különösen az uszában talál kitűnő mellelőst és formásító eszközt, csak vigyázattal kell ezt is csinálni, mert a túlságos megerőltetés, illetve kifáradás szintén gyakori oka a sokszor egészen átmenet nélkül

megpuhuló melleknek.

Igen nagy tévedés azt hinni, hogy a gyermekáldás, tehát a terhesség és a gyermekszoptatás elfomártlanítja a melleit. Szigorúan tilos a terhes nőnek akként viselnie a melleit, hogy természetellenesen össze legyenek állítva, préselve s minden levegőtől elzárva a terhesség alatt. Az ilyetén megnyomorítás nemcsak a mell későbbi szépségét teszi teljesen tönkre, hanem átka a szoptató gyermeknek is. Súlyos betegségek csíráját hordja magában úgy az anyára, mint a gyermekre nézve. Igen ártalmas továbbá a nő későbbi szépségére és egészségére nézve, ha nem maga szoptatja a gyermekét, a gyermekről nem is beszélve. Természetesen, ami a mell szépségét és higiéniáját illeti, még igen sok mondanivalónk lenne, azonban egy újságicikk kerete erre tulszük. A modern nő ma a legjobb uton van, hogy kelő ápolás által megteremtse magának az ókori nő szépségének egyik főképviseletét, — az üde, friss, tiszta bőrű, formás golyóalaku, ruganyos kebel.

Kozmetikai üzenetek

Csakis olyan kérdezősködésekre válaszolunk, amelyekhez nemzetközi válaszkupont mellékelnek és Ilse Várady, Wien I. Körntnerstrasse 21. címre küldik.

Többeknek: Türelmet kérünk. Bizonyos kérdéseket igen alaposan kell magunknak is tanulmányoznunk, mielőtt megválaszolhatnók azokat.

Kollégánk: Büszke lehet a pályájára. Az egyiptomiaknál Osiris felszentelt papnői és papjai templomszerű épületekben üzték a szépségápolást. A férfiakat a nők és a nőket az eunuchpapkák kezelték. Ezek a kezeléseik azonban bizonyos előírt ceremóniák keretében történtek pontos előírások szerint. A szépségápolás egyértelmű volt a mai imádsággal és rendszeres a bevezetője volt valami nagyobb ünnepnek. De nemcsak az arcra, de az egész testre, lélekre is kiterjedt. Sőt, amit ma már tudjuk, az egyiptomiak nemcsak az élő testet hanem a holtakét is ápolták. Innen támadt a behalzsamozás ritusa is, aminek következtében előállt az örökéletű mumia. Hogy milyen kitűnően értettek ehhez az akkori orvosok, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ennyi ezer év után olyan nagy mértékben léteznek ezek az egészen kifogástalan mumiák, hogy Londonban bármely régiségkereskedőnél egy pár fontért árulják őket. Ezelőtt pár évvel házi régiségáram részére én is beszereztem egyet, azonban a házban lakók, a mint megtudták, felszólítottak, hogy távolítsam el mert az ilyen pogány halottak csak betegségeket, pestist hoznak magukkal. A békesség kedvéért eleget tettem a szomszédaimnak, pedig történetesen VI. Ramses egy pénzkezelő őrökének a mumiája volt ez, tehát talán éppen szerencsét hozhatott volna. Esetleg elárulta volna a mesésen gazdag Pharaó valamelyik régi kincsesházának a titkát. Így aztán megadtam neki a végtisztességet és elhamvasztattam a bécsi krematóriumban.

Jó feleség. Nagyon igaz van. A férfinak szintén a legfontosabbnak kell magát ápolnia. A férfi csak a felesége iránti tiszteletnek és megbecsülésnek tesz eleget, ha elsősorban éppen ömialta vigyáz a legfontosabbra úgy a külsejére, tehát a ruházatára, mint intim toaletthez s elsősorban testének pedáns tisztántartására. Igen szomorú látni sokszor, hogy házastársak egymás iránt semmi respektussal nem viseltetnek és hogy különösen a nők, akik az utcára annyira kiegészítik magukat, odahaza slamposan, sőt egyenesen piszkosan szaladgálnak egy zsirpecsétől felismerhetetlen színű házikabátban. Ugyanezek a hölgyek tartós hajhullámokat csináltatnak maguknak és nehogy a hullám elromoljék, hónap-számra nem tisztítják a fejüket, éjjelre pedig rossz szagú, régi sapkákat huznak a fejükre, hogy ezáltal is védjék a drága villanyfrizurát. A szájukat pont a kimenés előtt illatos cukorkával szagosítják, de hétszámra nem mossák ki rendszeresen. A drága kölni vizeket pedig valószínűleg öntik a hónaljukba, keblükbe, kezükre, de ugyanakkor a rendes fürdéstől hisztérikusán tartóznak. Hát csoda ezután, ha ezektől a hölgyektől a férjük elválják, vagy csoda, ha azt a férfit megutálja a felesége aki az otthonban úgy

viselkedik, mint egy állat és nem mint ember. Ezért kell a házastársaknak is egymást állandóan kölcsönösen nevelni mindig magasabb és magasabb foku testkultúrára.

Román papné, Fehérmegye. Nem értjük, miért vágyik ön olyan fanatikusán a teljesen fehér arcbőr után. Tessék a rendes arckrémjéhez friss citromlevet keverni és akkor egészen kielégítő bőrfehéritő krémet nyer.

Főszolgabíró özvegye, Brassó. A kitagult porusok kikezelése igen nehéz feladat elé állítja még a jó kozmetikust is. A legtöbbször önpanszolásból keletkezik. Bizonyára mitesszerei voltak és ezeket éveken keresztül nyomkodta.

Tábornokné, Bukarest. A csunya arcszint igen sok esetben mindenféle változás nélkül alkalmazott puderektől és arcfestékektől lehet kapni. Különösen igen gyakoriak újabbban az egészen sárga-barnás színű arcok, amely szín bizonyos bőrmegbetegedésnek a következménye. A kezelés főleg abból áll, hogy egy pár héten keresztül tessék elkerülni bármilyen idegen anyagnak a bőrre való feltételét, bedörzsölését. Ezidő alatt tessék sokat gőzölni kamillatea-kivonattal, vagy tekintettel arra, hogy a kamillagőzének is bizonyos mértékben arcbarnító hatása van, teljesen tiszta víz párájával. Közben az arcból ha száraz, csak is ásványvízzel, illetve ásványzsirokrmel dörzsölendő be főleg éjszakára.

Jolánka, Temesvár. Hogy jók-e vagy nem jók ezek a szerek, azt mi eldönteni,

sem elbírálni, az illető szerek ismerete nélkül nem tudhatjuk. A mi véleményünk szerint bármelyik kémiaiilag alaposan kiképzett kozmetikusnő tud ilyen jó szereket előállítani, ha nem jobbakat, de mindenesetre egyénibbeket. Ezért vehet nyugodtan még a neve szerint is bel-földi szert és ne mkell, mint szegény alkalmazottnőnek, egy hétig koplalnia, hogy egy ilyen külföldi etikettes krém csilloghasson az éjjeli szekrényén.

Bakfis. Mi csak helyeseljük, ha abba a tornaiskolába beiratkozik.

Fiatal mama. Mindig neveltséges, ha a férj tolja a gyermekocskit és a fiatal mamuska csak páváskodik mellette.

Böske, Dés. Ma már a legkomolyabb pályák közé tartozik. Tehát ha komoly tehetséget, ambíciót és kedvet érez magában, akkor igyekezzék tervét megvalósítani. Ha megadja nekünk pontos címét, részletes prospektust fog kapni a bécsi Tonfilm-szemináriumtól. Bizony, a kiképzés itt is belekerül hat hónapos tanulással és ellátással együtt vagy másfél ezer schillingbe. Ingyen semmi sincs, mert azt a sok tanárt, aki önrel foglalkozni fog és akik önből kifaragják a lendő nagy nőt, meg kell fizetni. Ők tovább is lehet hogy csak éppen valahogyan megéleik majd a tanításból, viszont önből nagyjövedelmű sztár lehet.

Agnes, Cofalva. A kamilla-teával való gőzölés az arcnak igen ajánlatos minden esetben, amikor a bőr nem egészen tiszta. Igen egyszerű. Tessék kamilla-teát felfőzni egy tágabb edényben, mondjuk fazékban és a fehér kendővel egészen betakart arcot, illetve fejet elfőltetve, legalább tíz percig gőzölni. Ezek a gőzök nemcsak az arcbőrre igen üdvös hatással, de belehelésük sem ártalmas, sőt igen tisztító és gyógyító hatással van gégehurutoknál, légcsőzavaroknál és hüléseknél általában.

Fatelepi igazgató leánya. Bizony, csak annak áll a világ, aki energikus és így az akaratát keresztül tudja vinni. Legalább három hónapig kell itt lennie, hogy a kozmetikai specialistánál fókot elérhesse.

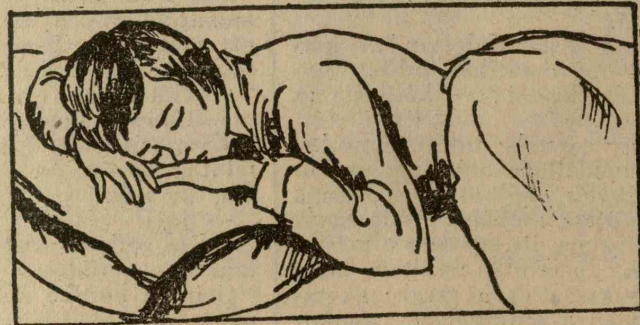
Élelmes hölgy. Bukarest. Kérését, hogy hozzánk forduló hölgyek címeit kiszolgáltassuk, hogy ön a saját maga készítette csodaszereiről prospektust küldhessen nekik, nem teljesíthetjük. Mi a legnagyobb diszkréciótval kezeljük ezeket és nagyrészüket, amint megválaszoltuk, különben is megsemmisítjük.

Ujra többeknek. Sziveskedjenek a bélyegket pontosan felragasztani és nemzetközi válaszkupont mellékelni. A levelek mindig Ilse Várady, Wien I. Körntnerstrasse 21. címre küldendők.

SZELLEMI TORNA

Képrejénny

41

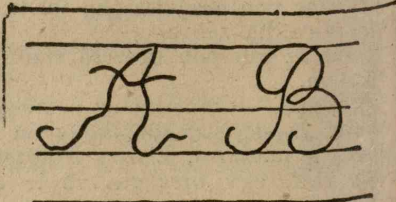
42

43

ch ck cs cz
ch ck cs cz
ch ck cs cz
k—g

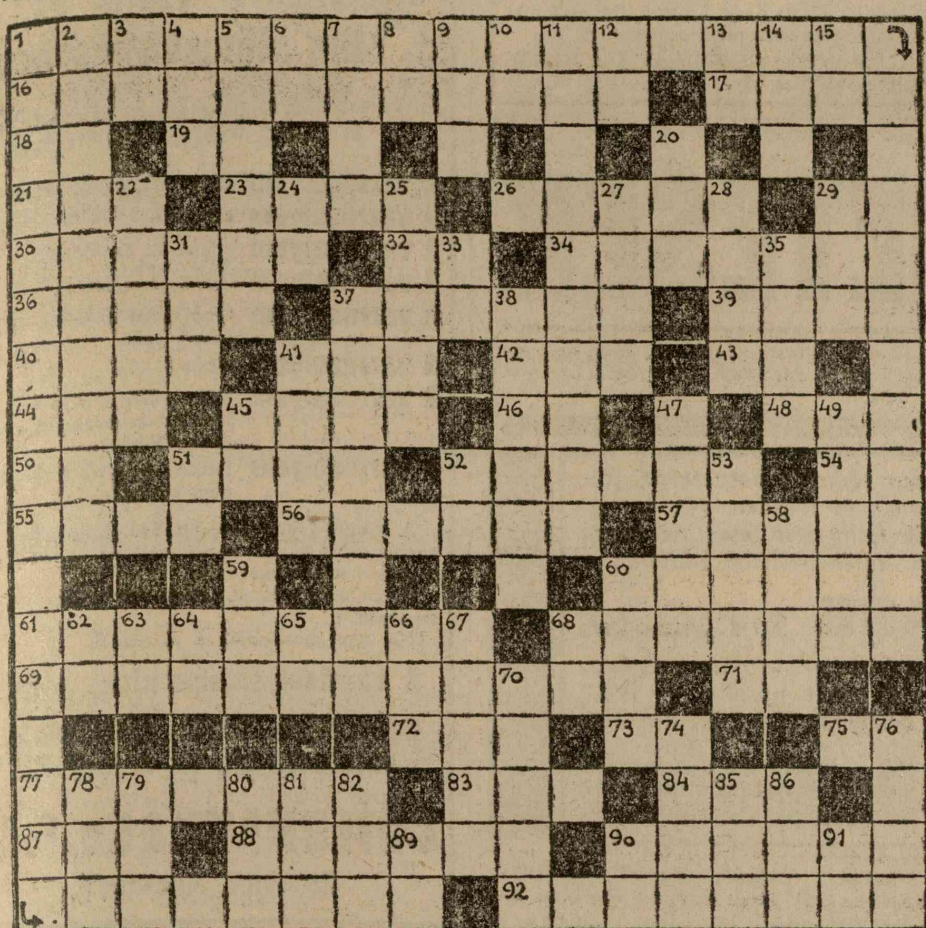
44

Keresztrejtvény

AMERIKA

Megfejtésül beküldendő: vízszintes 1., 60., 69. és függőleges 1., 11., 37.

VÍZSZINTES

1. Hatalmas állam, mely eredetét a XVI. sz.-i angol gyarmatosításoktól veszi és függetlensége George Washington műve. 16. A Winnipeg-tóba torkoló kanadai folyó (2300 km.) és róla nevezett tartomány, hatalmas erdőségeivel. 17. Maschusetts rövidítése. 15. Vissza régi c. 19. Fém 21. Délamerikai nagy papagály. 23. Nincs ébren. 26. Kihajít 29. Az abc egymásutáni betűi 55. Elavult büntetés. 32. Te meg én 34. Fredetnek az epigramma 36. Iowai kommunizmus telep. Metz Kristóf alakítása. 37. Igavonók 39. Vissza: piacon olvashatók 40. Kérdő névmás 41. Myrrában van 42. Kor 43. Vissza: határozóígenévképző 44. Spanyol exklávit. 45. Azonos betűk 46. Ön vegyjele 48. Manliusban van 50. Kereskedelmi rövidítés 51. Szörme — németül 52. Grünland a legnagyobb 54. A teljes abc egymásutáni betűi 55. Az Unió egyik állama 56. Természetan 57. Para braziliai állam fővárosa 60. Régi műveltségének emlékeit őrző amerikai ország, az egykori azték birodalom helyén 61. Élénk ipari életű délamerikai állam 68. Szövetségszövetség alakul az USA, Mexikó, Venezuela, Brazília 69. Indiana unióbeli állam fővárosa, élénk iparral s egyetemmel 71. Vissza: római pénz 72. Vissza: művészet — latinul 73. Cink vegyjele 75. Állat 77. Délamerikai állam, Fővárosa Quito, mely pontosan az Egyenlítőn fekszik 83. Vissza: zudít 84. 12 havi 87. Idegen pálinka 88. Elavult fegyverek 90. Hatalmas amerikai folyó, a Föld legnagyobb folyója 92. Amerikai szigetcsoporthoz tartozó, melyek egyike Columbus először lépett amerikai partra.

FÜGGŐLEGES

1. A Rocky Mountains 2. California fővárosa (65.000 lélek). 3. Az utolsó kettősmássalhangzó 4. Régi ürmérték 5. Az angol birodalom amerikai dominiuma 6. Am — latinul 7. 1104 — római számmal 8. Indulatszö 9. Órája 10. I. W. 11. Az Egyesült Államok egyik legszebb állama 12. Német előjáró 13. Betű fon 14. Gyom 15. Legendás breton város 20. Kérdőszó 22. Fasiszta kiáltás 24. Francia nőnemű névelő 25. Nebraska legnagyobb városa két egyetemmel 27. Sulymenték 28. Hm 29. Chorus 31. Nyelvújító főnévképző 33. Jegye 35. Vissza: száraz fű 37. Hatalmas, portugál nyelvű amerikai államszövetség, csodaszép fővárossal 38. Asványviz 41. Ritka férfinév 45. Latin é 47. Testrés 49. Vissza: Amerikát kettő határolja 51. Pennsylvánia rövidítése 52. Igen — olaszul 53. Nyugtalan hírv USA állam, mely előbb Mexikóhoz tartozott 58. Peru fővárosa, melyet a rettegett Pizarro alapított 1535-ben 59. — 44. vízsz. 60. Sportszervezet 62. Arno mássalhangzó 63. Gadolinium vegyjele 64. Tojás — németül 65. Putnokban van 66. Verőfényes mássalhangzó 67. Fűtő 68. Vissza: számárhang 70. Szelid lejtő 74. Egy kevés 76. Pénzintézet 78. 104 — római

számmal 79. Hosszadalmasnak tartó 80. Vissza: és — németül — 81. Vissza: jó — görögáborosan 82. Ritka nőnév 83. Északhatározó 86. Izlésben van 89. Ürmérték rövidítése 90 — 6. függ 91. Boában van.

A B. L. október 7-iki számában közölt keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Vízsz.: 1. Aranyozott keret. 15. Nem. 16. Arany. 17. Ara. 18. Elé. 19. Tábor. 20. Korom. 22. Vas R. 24. Ild. D. 25. Aduk. 26. Kertel. A. 28. Lo. 30. Et. 31. Satin. 35. Eke. 34. Leadások. 37. Konidál. 38. Kinevel. 39. Ak. 41. Sa. Z. H. O. 42. Cr. T. 43. Egész. 44. Göre. 46. Hei. 48. Berlin. 49. Key. 51. It. 52. Odarak. 54. Ete. 55. Oda. 56. Ae. 57. Li. 58. Ár. 59. Óvások. 60. Ront. 62. 'vo. 64. Ágyelő. 66. Talál. Z. 67. Katlan. 68. Alap. 70. Se. 71. Mio. O. M. 73. Masztodon. 75. Uszok. 77. At. 79. Ez. 80. Ad. 81. Kü. 82. Siam. M. 84. Indul. 87. It. L. 89. Statisztika. 90. Kör. Függ.: 1. Antialkoholizmus. 14. Kérlelhetetlenül.

A képrejtvények megfejtése:

Rádió-műsor

Vasárnap, október 21

BUKAREST. 17. Előadás. 17.15: Hgtem. Román zene. 17.50: Mezőgazdák. 18. Szórakoztató zene. 19. Hírek. 19.15: Szórakoztató zene. 20. Előadás. 20.20: Hgtem. 20.45: Heti szemle. 21. Dal. Hgv. 21.20: Szórakoztató zene. 22. Sport. Hírek. 22.10: Kabarék. 23.10: Hírek. 23.40: Hgtem.

BUDAPEST. 10.15: Hírek. 11. Protesztáns istentisztelet. 12. Katolikus istentisztelet. 13.20: Hírek. 13.50: Az Opera zenekarának koncertje és dalgv. Részletek Haydn: Simfonia G-dur, Händel: Xerxes, Mozart: Szókratész a szerályból, Tschajkovszky: Onyegin Eugen. Bizet: Carmen-jéből. 15: Hgtem. 16: Mezőgazdák. 16.50: Kórus. 17.50: Csevegés. 18.05: Tangók. 19: Felolvasás. 19.55: Cigányzene. 20.50: Sport. Hírek. 22: Hírek. 22.20: A postások zenekarának hgv. 23.50: Szalonkvintett.

BÉCS. 9.55: Reggeli hgv. Egyvelegek, dalok, operettrészletek. 10.55: A franciskánusok istentisztelete. 12.15: Zenekari hgv. Haydn, Bruckner művek. 13.50—15: Strauss hgv. 17.10: Tánczene hgv. 17.50: Régi és új katonazene. 19.10: Beethoven B-Dur vonósnyegyes op. 18: Nr. 6. 20.20: Szónáták. 21.10: Háromfelvonásos vígjáték. Rund um Liebe. 23.55: Tánczene 1.20—2: Éjszakai hgv. hgv.

Hétfő, október 22

BUDAPEST. 18: Szórakoztató zene. 19: Hírek. 19.15: A házasság a zenében. 20: Előadás. 20.20: Ismert művészek hgv. 20.45: Előadás. 21: Vonósnyegyes. 21.50: Előadás. 21.45: Román dalok. 22.10: Szalonzene. 23: Hírek háromnyelven. 23.25: Szalonzene.

Az állami sorsjáték melyik NYERTESE nem bánta meg

hogyan nem volt elég
ELŐRELÁTÓ, hogy
már kezdettől fogva
EGÉSZ SORSJEGYET
VEGYEN ?

Erdeke megkívánja, hogy a jövőben a mások kárán okuljon. Vásároljon egész sorsjegyet és nagy nyereményeket nyer.

A Sorsjáték Új húzási terve az egész sorsjegy tulajdonosának még több előnyt nyújt, mert

minden negyed sorsjegyre a melléksorsjáték egy sorsjegye van ragasztva.

A játékos tehát minden osztályban

5. SZÁMMAL játszik, amelyekkel milliómos lehet és

17. SZÁMMAL az egész sorsjátékban.

Másrészt a legmagasabb nyereményekre való kilátás még nagyobb. Egyszerre nyerhet úgy a törzsorsjegyet, mint a melléksorsjegyet.

Vásároljon még ma egész sorsjegyeket!

A szerencse mosolyog Önre. Nyujtsa feléje karjait!

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

ELSŐ HUZÁS
NOVEMBER 15-én

fix húzási nappal
minden hónap 15-én

Sorsjegyeink megérkeztek. — Már most válassza ki az Ön sorsjegyét! Postai megrendeléseket is azonnal és a legnagyobb titoktartással teljesítünk

„FORTUNA”

Brassó, Weiss Mihály-utca 5. Telefon 3-99.

32. Kisfaludy

33. Eszélős.

34. Káposzta hullal.

Helyes megfejtést küldtek be: Szigethy Péter, Schlett Piroška, Chlopiczky József, Józsa Ida, Mayer Erzsébet, Márton János, Kovrig Piroška, Szabó Jánosné, Kálmán Livia, Rénay Magda, Lichtenstein Magda, Pádár Zoltán, Lengyel László, Korödy Böske, Korödi Béla, Bara László, Grünstein Béla, ifj. Gölner Béláné, Blösz Károly, Neumann Miklós, Klein Zoltán, Bányász Gábor, Benek Judit, Gulyás László, Tarsay Ernő, Dávid Margit, Makai Kálmán, Weiss Szeréna, Moskovits Imre, Albu Emma, Balázs Károly, Schwartz Rózsi, Bucs

József, Sokodi Balázs, Róth Ibolya, Hampel Béla, Kovács Irén, Irina Schmidt, Varga László, Varga Endre, dr. Draskóczy Aladár, Nagy Elek, Berkovics Mór, Bartalis Márton, Jähr Jóska, Ambrus Géza, Reich Pál, Lél László, Solyom S. Lajos, Rozsnyay Ilona, Rozsnyai Etelka, Mátyás Mária, Kolcsar Erzsébet, Derégán Gizella, Ratiu Leontina, Kiss József, Cziffer Jenke, Harsia Jonel, Erna Stecky, Nagy Aranka, Pál V. Géza, Pál Béla.

E heti nyereménykönyveinket sorsolás útján a következők nyerték:

1. Ifj. Gölner Béláné.
2. Hampel Béla.
3. Erna Stecky.

mekkórus. 17.10: Délutáni hgv. hgv. 18.25: Dalok és áriák. 19.55: Der Freischütz, romantikus daljáték. 23.15: Esti hgv. 23.50: Egy óra Strauss Oszkarnál. 0.45—2: Éjszakai hgv. hgv. 2. Könyv és esti zene.

SZERDA, OKTÓBER 25.

BUKAREST. 18: Szórakoztató hgv. 19: Hírek. 20: Előadás. 20.20: Kamarazene. 20.45: Előadás. 21: Zongorahgv. Chopin, Debussy-művek. 21.30: Előadás. 21.45: Dalgv. 22.05: Mandolin hgv. 22.45: Hírek 3 nyelven. 23.15: Vendéglői zene. BUDAPEST. 7.45: Torna. 10.45: Hírek. 11: Csevegés. 11.40: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Szalonkvintett. 13.30: Hírek. 14.30: Fagott és zongora hgv. 15.40: A konyha órája. 17: Diákok órája. 17.45: Hírek. 18: Cigányzene. 18.50: Olasz nyelvlecke. 19.20: Dzséz. 19.50: Felolvasás. 20.30: Gounod: Margarethe operájának közvetítése az Operaházból. 0.30: Dzséz. Cigányzene. BÉCS. 13: Déli hgv. Erkel: Hunyady László operája. 14.10: A déli hgv. folyt. Liszt: Magyar rapszódia. Bach, Wagner-művek. 17.10: Hangosfilmekből hgv. Táncok, dalok, egyvelegek. 18.30: A jelen zenének kerestetszete. 20.50: Katonazene, operettrészletek. 23.10: Esti hgv. Részletek az Orlov és Mosoly országa operettkből. 0.45—2: A vig Bécs.

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 25.

BUKAREST. 18: Könyv zene. 19: Hírek. 19.15: Könyv zene. 20: Előadás. 20.35: Wagner: Tristan és Izolda c. operájának közvetítése az Operaházból. BUDAPEST. 7.45: Torna. 10.45: Hírek. 11: Csevegés. 11.40: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Szalonhármass. 13.30: Hírek. 14.30: Állásnélküli zenészek hgv. 15.40: A konyha órája. 17: A háziasszonyok órája. 17.45: Hírek. 18: Mezőgazdák. 19.50: Angol nyelvlecke. 20.20: Brácsa-hgv. 21: Csevegés. 21.35: Magyar dalok és cigányzene. 22.50: Hírek. 23.10: Az opera zenekarának hgv. Glück

EXOTIQUE

KÖLNIVIZET ÉS PUDERT használ

az előkelő urinő Európa minden fővárosában —

„BIARITZ” illatszertár készítményei.

EITEL

ILLATSZERTÁR, BRASSÓ.

„A szerelem égi hatalom” mondja a költő, a praktikus jóbarát hozzá fűzi: És ne felejtse el a „Primeros”-t!

Mozart, Beethoven-művek. 0.15: Dzséz. BÉCS. 13: Déli hgv. Operettrészletek, egyvelegek. 14.10: A hgv. folyt. 17.10: Délutáni hgv. hgv. Tschajkovsky, Wagner-művek. 18.20: Hgv. óra. Tosca imája. 20.15: A sport a zenében és a dalban. 21.55: Mondákból és mesékből. 23.50: Esti hgv. 1—2: Táncczene.

Péntek, október 26.

Bukarest, 18: Zene gyermekeknek. 19: Hírek. 19.15: Indulók és táncok. 20: Előadás. 20.20: Dalok hanglemezen. 20.45: Előadás. Berlioz: Faust. 15: Hírek három nyelven. 23.25: Hangverseny. — Budapest 7.45: Torna. 10.45: Hírek. 11: Csevegés. 11.40: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Az egyetemi kórus kvartettje. 13.50 Hírek. 14.50: Cigányzene. 15.40: A konyha órája. 17: Diákok órája. 17.45: Hírek. 18.35: Dzséz. 19. Sport hírek. 19.55: Gyorsírás. 19.50: Dalhgv. 20.50: Előadás. 21: Zenekari hgv. 21.45: Külpolitikai szemle. 22.50: Hírek. 23.40: Cigányzene. — Bécs: 12.30: Alpeshalad. 13: Déli hgv. 14.10: A déli hgv. folytatása. 17.50: A Jaroff — doni közhírek énekelnek. 18.50 Olasz dalok és áriák. 20.50: Táncczene öregeknek, fiataloknak. 22.45: Beethoven: művek gondolkodás és zongorán. 23.10: Bárzene. 0.40—2: Éjszakai hanglemezek. Operettrészletek. A színelvű borbély és különböző vidám operettképek.

Szombat, október 27.

Bukarest, 18: Szórakoztató hgv. 19: Hírek. 19.15: Kelet a zenében. 20: Előadás. 20.20: Hanglemezek. 20.45: Előadás. 21: Hangjáték. 22: Levelezés. 22: Dalok. 22.40: Flóta és hárfa. 23: Hírek három nyelven. — Budapest. 7.45: Torna. 10.45: Hírek. 11: Csevegés. 11.40: Felolvasás. 13.05: Hanglemezek. 13.50: Hírek. 14.50: Szalonzene. 15.40: A konyha órája. 17.45: Hírek. 18: Zongorahgv. 18.45: A technikáról. 19.10: Munkáskórus. 20.45 Szilágyi: A kék postakocsi operettje. 23.10: Hírek. 23.55: Cigányzene. 24: Az Opera zenekarának hgv. Hubay, Donizetti, Mussorgski művek. — Bécs: 13: Déli hgv. Mascagni: Parasztbecsület. Puccini: Bohémek. Flotow: Mártha. Puccini: Turandot. Széviellai borbély. 17.10: Délutáni hgv. 18.10: Fuvószene. 20.50: Zongorahgv. 22.50: Kamarazene. 23.50: Táncczene. 1.30—2: Könnyű zene hanglemezek.

Szerkesztői üzenetek

B. B. Sz. — Udvarhely. Legutóbb beküldött két verse gyenge, mögöttük marad a régieknek. Ugy látszik, belefáradt egy kisse. Nem baj, — pihenjen, szüneteljen. Aligha fog ártani. Aztán ha felfrissült, jelentkezzen ismét. Nem használja reputációjának, ha ezeket közöljük.

P. V. „Plakát” és „Vásár” c. verseit nem kaptuk meg. Az újabb kettő közül egyiket valószínűleg hozzuk.

Akinek elsőrendű gyümölcsfákra, rózsákra, diszcserejékre, évelőkre és szőlőoltványokra szüksége van, kérje az alanti hírneves cég

LEGUJABB ÁRJEGYZEKET:

AMBROSI, FISCHER & Co.

AIUD-NAGYENYED.

Kisállat, kutya- és szárnyaskiállítás

BUCUREȘTI, ARENA COLOSEUM, B DUL BRĂTIANU 2 SZ.

Oktober 25-től november 11-ig.

Rendező: a Soc. Avicolă „PASAREA” București, a Soc. pt. Inbună așirea Rasei Canină din România közreműködésével, Dr. Costinescu közegészségügyi miniszter ur. vednöksége alatt.

Kiállítók jelentkezzenek a rendezőség irodájában. București, Str. Intrare Amzei 6 sz. Tel. 3-11-30. 50%-os VASUTI KEDVEZMÉNY.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szö 4 lei. vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szö. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Tümpeldárgt nem adunk.

Vétel-eladás

Irodabutor, íróasztalok stb. megvételre kerestetnek. Ajánlatokat „Irodabutor” jelzőre a brassói kiadóba kérünk.

15616

Veszek 5 HP. erős, 110 volt, 3 fázisu váltóáramra villanymotort. Batár Géza, Sumuleu-Ciuc.

15552

Magánjáró tüzfűtő petroleum-motor gyapjufűtőgép eladó, esetleg cséplőgéppel elcserezésem Szöcs Ferenc, Lázárfalva, Post. Cozmeni Ciuc.

Víziturbínát keresünk megvételre cca 20 méter esésre 100 liter másodpercenkénti vízmennyiségre. „Mercur” cég Hatég.

15651

Karl Fröhlich és Tsa. vas-kereskedése

Brassó, Hosszu-u. 30.

Telefon 221.

Állandóan dusan felszerelt rakat minden kovács, lakatos, bádógos, ács, asztalos, építész, mezőgazdasági szükségleti cikkből, a legolcsóbb napi áron.

Nagy főzőkemence- és főzőedény raktár

Jól bevezetett favágó vállalat nagy munkakörrel két jó motorral eladó. Ecetgyár Cristur, jud. Odorheiu.

15632

Allást keres

Főmőlnár, elsőrangú szerelő állást keres. Szerelést, javítást olcsón elvállalok. Nagy montör, Cainargeana-Mare, jud. Duroștor.

15643

Allást nyer

Deutsches Kindermädchen mit Zeugnissen, die auch im häuslichen mthilft wird gesucht Direktor Schweiger Glasfabrik Mediasch.

15623

„MERCUR CAMIONAI” autószerelő vállalat.

Brassó. Alexandru Valda-Voevod (volt Csizmadia-utca) 8 telefon 4—35. Árut és butort különleges díttétek mellett szállít Nagyszebenbe. Szászvárosra, Lugosra, Aradra, Temesvárra, Gyulafehérvárra, Nagyenyedre Tordára, Kolozsvárra. Minden szállítmányért teljes felelősséget vállal.

A TARSADALOMBIZTOSÍTÁS egyesítő törvénykönyve utasításokkal, román és magyar nyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos. Ára 35 lej. Postai szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvostályában.

Mielőtt új típusú rádióját beszerezné, jöj-jön el üzletbe és minden vételkötelleztség nélkül hallgassa meg és nézze meg a szezon legkiválóbb rádióját, a

STANDARD 5+1 lámpást,

amely az előző évek tapasztalatain oklva, a legkiválóbb vételt nyújtja. — Ára: 13.500 lej. Hullámhossz 20—2000 méterig.

BRAUN S. rádió és villanyfelcszerelési szaküzlet Brassó, Str. N. Titulescu (v. Tehénpiac) 7.

Fogtechnikus társat keresek 50.000 lej tőkével Bucureștiből nyitandó rendelőbőz. Cim 50 ezer” jelzőre a kiadóhivatalon.

15551

Vegyes

Bőrkabátját még ma tegye postára! 200 lejért újrafestve visszaküldi Amigó bőrkabát-szabó, Timișoara str. Joan Ghi-ca 14.

15332

Bukarest

Bukaresti magyarok! Orát, ákszert, karikagyűrűt bizalommal vásárolhatnak, javíthatnak a legregibb erdélyi órák és ákszertész-üzletben: Ardelen, Sft. Vineri 17. Törött aranyat, aranyfogakat — legmagasabb áron veszek.

21020-b

Jómegjelenésű ipari művezető megismerkedne 25-32 éves táncgedvelő nővel. Megtetszés és megértés esetén házasság nincs kizárva. Csakis komoly leveleket veszek figyelembe. Gheorghe Mărculescu pentru P. J. București Obor Str. Crivineni 34. 21074b

Dr. Botvinik berlini specialista bőr- és nemibajokban. Rendel 12—2, 5—8-ig. Vasárnap 9—10-ig. Bukarest, Piața Rosetti 6. (Bulev. Carol). Telefon: 3/34—11.

Uj magyar pensió ajánlja ebéd, vacsora kosztját, kitűnő diétás konyha, olcsó árak. Ugyanott 2 kétszemélyes balkonos összkomfortos szoba hideg-meleg víz, gőzfűtés, kiadó. Vermes București, str. Brezoianu 57. bis.

21073-b

Asztalos segédet és fényező keres Fabrica Steriade București Str. Juon Creanga 8.

21081-b

Minden magyar könyvudonság a megjelenés után azonnal kapható az Ig. Hertz könyvkereskedésben, București, Cal. Victoriei 5.

258-b

Elsőrendű férfi- és női fehérnemű varró munkát vállall a legszebb kivitelben jutányos árak mellett. Hegedűsnél, Bukarest, Apolodor 13. Telefon: 3-46-70.

21054-b

Tátray Kornélia, Budapest diplomált ének- és zongoratanár a tanítást lakásán megkezdte. Legkiválóbb hangképzés, bel-canto olasz módszer szerint. Leggyorsabb ki-képzés Discur-ök részére. Zongoratanítás a legmodernebb Senn módszer szerint. Jelentkezés: Bukarest, str. General Manu 26.

21033-b

Kozmetikusnő, bécsi diplomával, elsőrendű arckezelések, gyögmasszázsok, pedikűr fürdő. Bukarest, strada Lutherana 21. Scara B. Parterre.

Ugyes mindenest keresünk, aki önállóan főzést is vállall október 26-ára, vagy november elsejére. Cim: Kahána, Bukarest, Str. Sft. Mina 9. (prin Căilărași).

21079-b

ARANYAT, aranyfogat (koronát) továbbá ezüst pénzérme-eket vásárolok. Eskenázy Bukarest, Str. Zafari 12. (Prin Lipsceani)

21069-b

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Bukaresttől Galacig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetéseken közli!

Rádiócsereakciónkat

közkívánatra meghosszabbítottuk

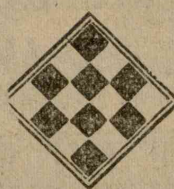
„NOVY” rádió, Brassó,

Rózsater 19. - Telefon 1-99

Biri néni

szakácskönyve a legjobb és mégis a legolcsóbb. Ismét kapható mindenütt. Kemény kötésben 100— lej. Postán utánvétellel szállítja a

Brassói Lapok Könyvostálya.

GÜTERMANN-FÉLE

varró- és gomblyukselyem

A varróselem előnye, hogy egyenlő értékű a nyersselemmel.

A varróselem tiszta selemből készült.
A varróselem színtartó.
A varróselem ellent áll az időnek.
A varróselem fénye természetes.
A varróselem több mint 600-féle színben készült.
A varróselem olcsó.
A varróselem puha, elasztikus és a varrásnál alkalmazkodik a ruhadarabokhoz.
A varróselem felhasználásánál a szemek nem szakadnak el.

A gyapjú- vagy selemzővetek festésénél a varrás csak akkor kapja meg az új színt, ha gépselymet alkalmazunk.

Figye ien jól tehát, hogy ruhája mivel lesz megvarrva.
Ne takarékoskodjék a varrásnál.

A varróselemnek nincs párja.
Használjon tehát GÜTERMANN varróselemet, az a legjobb.

GÜTERMANN & Co. S.A.

Română, București.

Megvételre keresünk egy használt, de jó állapotban levő

Nui Féderes gyalugépet

SENENSIEB TESTVÉREK

Târgu Mures

BARANYAI GYÖRGY

alsódtömősi cserépkályhagyár

lerakata,

BRASSO, VASUT-UTCA 7 SZAM.

Teutsch-gépgyár mellett.

Dállal javításokat

és átrakásokat is.

Méhészet

gyakorlati tanácsadó

méhészek számára. Irta: IGNACZ S.

122 szövegrajzzal, 260 oldal ára 120 Lei

Kapható a Brassói Lapok Könyvostályában

Brassó, Kapu-utca 56—58 az udvarban

GAZDASAGI TANACSADÓ!

Baromfitenyésztés

második lényegesen átdolgozott kiadás

Dr. Bernátsky Jenőtől

250 oldalas, számtalan ábrával ellátott könyv

ára 120. — Lei.

Kapható a Brassói Lapok Könyvostályában

Brassó, Kapu-utca 56—58 az udvarban

A NŐI

TESTKULTURA

ÚJ UTJAI

Irta Dr. Madzsarné Jászai Álica

A ritmikus torna, a művészi mozgás és a modern testkultura módszerei. Számos tornagyakorlat leírással és 150 magyarzó képpel.

A 224 oldalas könyv ára 150 lej.

Vidékre portó 10 — lej. utánvét mellett

20 — lej — Kapható a

Brassói Lapok Könyvostályában